NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראָשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 155 | Łódź, Poniedziałek, 6 Lipca 1936 | אדרעס: לאָדז, פעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. pocz. 1.06 | לאָדז, מאָנטאָג פ׳ פנחס ט״ו תמוז תרצ״ו | 14-טער יאהרגאנג

אנפאל אויף חולדה

דער אנגריף פון די אראבישע באנדעס אויף חולדה האט געדויערט 5 שעה

די טעראריסטען זענען אפגעשטויסען געוואָרען.- הויך-קאמיסאר על פי נס ניצול געווארען פון טויט. — ווידער פערוואונדעט 3 יודישע אַרבייטער

דער אראבישער שטרייק זאל היינט פערענדיגט ווערן

ירושלים, 5 (יט״א טעלעגראַפיש)

אין דער נאַכט פון שבת אויף זונטאָג איז דאָס ערשטע מאָל זייט אויסברוך פון די אונרוהען פאָרגעקומען אַן׳אָנגריף פון די אַראַבישע באַנדעס אויף דער קאָלאָניע חולדה, וועלכע איז בעקאַנט פון איהר העלדישקייט נאָך פון די אָנפאַלען אין יאָהר 1929.

דער איצטיגער אָנגריף האָט געדויערט פון 11 אויפדערנאַכט ביז 4 פאַרטאָגס. דער אָנגריף איז אָפגעשטויסען געוואָרען דורך די קאָלאָניסטען מיט דער יודישער הילפס-פאָליציי. ערשט שפּעטער איז אָנגעקומען מיליטער, וועלכעס האָט פערטריבען די אַראַבער מיט דער הילף פון מאַשינען-געוועהר. עטליכע אַראַבער זענען פערוואונדעט געוואָרען.

וועגען איבעררייסען דעם שטרייק

ירושלים, 5 (יט״א טעלעגראַפיש)

היינט זענען פאָרגעקומען ווייטגעהענדע בעראַטונגען פון העכסטען אַראַבישען קאָמיטעט צוזאַמען מיט די פאָרשטעהער פון די אַראַבישע סוחרים. די דאָזיגע בעראַטונגען קומען פאַר צוליב דער נייער יגענדונג, וועלכע ס׳דאַרף אָננעהמען די אַראַבישע אַקציע פון מאָרגען אָן.

די אַראַבישע אָנפיהרונג זאָל פערעפענטליכען אַן׳ערקלעהרונג, אין וועלכער ס׳וועט געזאָגט ווערען, אַז די אַראַבישע בידראַגונג קעגען ... האָט בעוויזען, אַז די אַראַבער וועלען שטענדיג קעמפען פאַר זייערע אַרויסגעשטעלטע פאָדערונגען.

ס׳וועט ווייטער געזאָגט ווערען, אַז מיט׳ן איבעררייסען דעם שטרייק הויבט זיך אָן אַ נייער קאַמף פון די אַראַבער פאַר זייערע פאָדערונגען.

אטענטאַט אויפ׳ן הויך-קאמיסאַר וואוקאפ?

לאָנדאָן, 5 (ספּ. טעל.)

„ניו-כראָניקל" ברענגט אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה אַז דער הויך-קאָמיסאַר וואוקאָפּ איז על-פי נס ניצול געוואָרען פון טויט, צוליב אַן׳אַטענטאַט, וועלכען ס׳האָבען געוואָלט אויספיהרען די אַראַבישע טעראָריסטען. 2 אַראַבער מיט אונגעלאָדענע ביקסען זענען געלעגען אין אַ בעהעלטעניש אויפ׳ן יפו׳ער וועג, וואו אין עטליכע מינוט אַרום האָט דער הויך-קאָמיסאַר געזאָלט אַדורכפאָהרען אויף אַן׳אינספּעקציע אין קאָנצענטראַציע-לאַגערען.

די טעראָריסטישע אַראַבער זענען אָבער צופעליג בעמערקט געוואָרען דורך דער וואַך און אַזוי אַרום איז דער הויך-קאָמיסאַר ניצול געוואָרען פון אַ זיכערען טויט.

פערוואונדעט 3 יודישע וואסערלייטונגס-אַרבייטער

ירושלים, 5 (יט״א טעלעגראַפיש)

3 יודישע אַרבייטער, וואָס אַרבייטען ביי דער ירושלים׳ער וואַסערלייטונג זענען היינט פערוואונדעט געוואָרען נעבען מאה שערים דורך קוילען פון אַראַבישע באַנדיטען, בעת זיי זענען געגאַנגען צו דער אַרבייט.

אַלע 3 פערוואונדעטע אַרבייטער זענען פון פוילען: דוד שמיד, 21 יאָהר אַלט פון קאַמעניעץ, און די ברידער יעקב און אליהו קופערמאַן. פון די ברידער קופערמאַן איז איינער שווער פערוואונדעט געוואָרען, דער צווייטער לייכט.

אונטערגעצונדען א וואלד פון „פיקא"

ירושלים, 5 (יט״א טעלעגראַפיש)

דער היינטיגער אָפיציעלער בעריכט טיילט מיט: פון פייער, וועלכער איז געוואָרפען געוואָרען פון אַ באַהן-לאָקאָמאָטיוו, איז אונטערגעצונדען געוואָרען אַן׳עקאַליפּטוס-וואַלד פון „פיקא". דאָס פייער איז לאָקאַליזירט געוואָרען.

אויף אַ יודיש הויז אין אבו גוש איז געוואָרפען געוואָרען אַ באָמבע. די באָמבע האָט עקספּלאָדירט, אָבער אָהן שאָדען.

ס׳זענען אויך געוואָרפען געוואָרען באָמבעס אין עזה, באר שבע און מאגשינה. קיין גרויסע שאָדענס זענען נישט געווען. די באָמבע אין מאגשינה איז געוואָרפען געוואָרען אויף אַ פערמאַכט יודיש געשעפט אויף דער גרעניץ פון תל-אביב.

באמבעס, שיסערייען און סאבאטאזש

ווייטערדיגע אונאויפהערליכע טעראר-אַקטען

ירושלים, 5 (יט״א טעלעגראַפיש)

אַ מיליטערישער פאַטרול איז היינט בעשאָסען געוואָרען נעבען בית וגן.

אויף אַ יודיש הויז אין חיפה איז געוואָרפען געוואָרען אַ באָמבע. אַ באָמבע איז אויך געוואָרפען געוואָרען אין יאַדזשור און 2 באָמבעס אין שכם.

אין שכם איז פאָרגעקומען אַ שיסעריי אין דער תימן-גאַס.

2 אויטאָס זענען פערברענט געוואָרען אין דער דייטשער קאָלאָניע אין ירושלים.

20 אַראַבער זענען אַרעסטירט געוואָרען פאַר אַנטיילנעהמען אין אויפרייסען אַ באַהן-בריק.

5 אַראַבער זענען אַרעסטירט געוואָרען פאַר האַלטען געוועהר און אַמוניציע.

ירושלים, 5 (יט״א טעלעגראַפיש)

אַ גרויסע שיסעריי איז היינט פאָרגעקומען אויף די יודישע פרדסים נעבען רחובות. די שיסעריי האָט געדויערט 1½ שעה. די טעראָריסטען זענען פערטריבען געוואָרען.

אַן׳אַראַבישע באַנדע האָט היינט בעשאָסען די פאָליציי-וואַך אין שכונת ברענער.

אַ שיסעריי איז אויך פאָרגעקומען אין בעל-לעזינסקי.

אין חברון איז געקומען צו אַ העפטיגען צוזאַמענשטויס צווישען בעוואָפענטע אַראַבישע באַנדעס און מיליטער 1 אַראַבער איז דערהרגעט געוואָרען, 3 זענען פערוואונדעט געוואָרען.

אונזער וואָרט

די בלוטיגע „דעמאנסטראציע"

אויף דער זיצונג פון דער פעלקער-ליגע פערזאַמלונג, האָרט וואו עס זענען זיך צוזאַמענגעקומען פאָרשטעהער פון כמעט אַלע פעלקער אויף דער וועלט צו רעדען וועגען שלום, וועגען פערבריידערונג פון די פעלקער, וועגען איינשטעלען פריינדליכע מענשליכע בעציהונגען צווישען פאָלק און פאָלק — האָט אַ מערדערמעכער, פערפאָלגטער, פערצווייפעלטער דייטשער יוד זיך אַריינגעשאָסען אַ קויל אין האַרץ בכדי אויף אַזאַ אופן צו ציהען די אויפמערקזאַמקייט פון דער וועלט אויף די שרעקליכע פערפאָלגונגען פון די יודען.

דורך ברענגען זיך פאַר אַ קרבן, דורך פערגיסען זיין אייגען בלוט האָט ער געמיינט צו וועקען דאָס געוויסען פון די מענשען, וואָס שטעהען אין דער שפּיץ פון די מלוכות, אַז זיי זאָלען זיך פעראינטערעסירען מיט׳ן שרעקליכען גורל פון דעם געפּייניגטען יודישען פאָלק.

און צי האָט „פאַקטיש" סטעפאַן לוקס גערעכנט, אַז מיט זיין בלוטיגער „דעמאָנסטראַציע" וועט ער בעוועגען די פיהרונג פון דער אייראָפּעאישער פּאָליטיק זיך ערנסט צו פערטראַכטען, איבער דער יודישער טראַגעדיע? צי פליסט דען נישט אומאויפהערליך יודיש בלוט אין פערשיעדענע עקען וועלט, פראַנק און פריי אָפען פאַר דער גאַנצער וועלט? און צי האָבען דען נישט די פיהרער פון די זעלבע מלוכות סאַנקציאָנירט די מאַסען - פערניכטונג פון אַ גאַנצען יודישען קיבוץ דורכדעם, וואָס זיי האָבען בכלל נישט איבערגעריסען יעדען מגע און משא מיט אַ לאַנד, אין וועלכען די אויסראָטונג פון די יודען איז געשטעלט געוואָרען אַלס הויפּט-פּרינציפּ פון זיין מלוכה-פּאָליטיק? מיט אָפענע אָרעמס וואָלט מען דאָך די דאָזיגע מלוכה אויפגענומען צוריק אין דער פעלקער-ליגע, ווען זי וואָלט אַרויסגעוויזען דעם קלענסטען וואונש דערצו. און עס איז זיך געווענליך צו וואונדערן — איז דאָך דאָס נאַצי-דייטשלאַנד געוואָרען דאָס מעקא פון אַ סך אַנדערע לענדער, וואָס שטייען שוין באַלד איבער — אין די גרויסע פון זייער יודען-פּאָליטיק — זייערע „רבים" פון דייטשלאַנד.

דאָס יודישע בלוט, וואָס איז געפלאָסען אין די זאַלען פון פעלקער-בונד וועט דעריבער דאָרט קיינעם נישט איבעראַשען, וויל — נישט פאַר איינעם פון די פאָרשטעהער פון די מלוכות וואָס זענען דאָרט פערטרעטען — איז יודיש בלוט אַ טעגליכע ערשיינונג...

ק.

מ׳זאל איהם בעגראבען אויפ׳ן יודישען בית-עולם

האט געבעטען סטעפאן לוקס

זשענעווע, 5 (יט״א טעל.)

פאַר זיין טויט, האָט סטעפאַן לוקס, וועלכער האָט זיך געשאָסען אויף דער זיצונג פון דער פעלקער-ליגע, געבעטען דעם זשענעווער רב, פּאָלאַקאָוו, אַז מ׳זאָל איהם מקבר זיין אויפ׳ן יודישען בית-עולם, הגם ער איז געווען אַ רעליגיאָנסלאָזער.

די לויה וועט וואַהרשיינליך פאָרקומען מאָנטאָג ווען עס וועט קומען דער פערשטאָרבענעמס פרוי פון דער טשעכאָסלאָוואַקיי.

אַלע אויסגאַבען, וואָס זענען פערבונדען מיט׳ן אַדורכפיהרען די לויה, ווערען געדעקט דורך דער יודישער קהלה.

שרעקליכע בוי-קאטאסטראפע אין א פאפיר-פאבריק

12 ארבייטער שווער פערוואונדעט געווארען

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש)

אין יעזשאָרנע, הינטער וואַרשאַ, געפינט זיך די מירקאָווער פאַפיר-פאַבריק. לעצטענס ווערט אין דער דאָזיגער פאַבריק אַדורכגעפיהרט אַ רעמאָנט און היינט, מאָנטאָג, האָט די פאַבריק שוין געדאַרפט אָנהויבען צו אַרבייטען. נישט קוקענדיג אויף זונטאָג האָט מען דעריבער דאָרט געאַרבייט, כדי צו פערענדיגען די אַרבייט אויף דער צייט. פּלוצלינג האָט זיך איינגעריסען אַ רוישטאָוואַניע אויף וועלכער ס׳האָבען זיך געפונען 12 אַרבייטער. אַלע אַרבייטער זענען אַראָפּגעפאַלען פון אַ גרויסער הויך און זענען זעהר שווער פערוואונדעט געוואָרען. אויפ׳ן אָרט זענען אָנגעקומען 2 קאַרעטקעס פון דער פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָבען עטליכע פון די פערוואונדעטע אין אַן׳ערנסטען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

ס׳איז אַרעסטירט געוואָרען דער פאַבריקס-מייסטער גראָקולסקי, ווײַמען די אַרבייטער האָבען געוואָרענט, אַז די רישטאָוואַניע איז צו שוואַך.

טאָג-טעגליך

אַן׳אולטימאַטום אדער א שטות

גרייזער׳ס רעדע אויף דער שבת׳דיגער זיצונג פון פעלקער-ליגע ראַט האָט געמאַכט אַ פּאַטאַלען איינדרוק אין דער דיפּלאָמאַטישער וועלט, סיי דער טאָן פון דער רעדע און סיי דער אינהאַלט איז געווען אַזעלכע, אַז ס׳האָט זיך דאַכט זיך, נישט געפונען קיין איין מלוכה, וועלכע זאָל פּרובען צו בערעכטיגען די טענות פון פּרעזידענט פון דאַנציגער סענאַט.

וואָס האָט נעפאָדערט גרייזער? ער האָט זיך נעוועהרט צו דער ליגע מיט אַזאַ קאָנקרעטען פּראָטעסט, אָדער מען וועט בעשטימען אַזאַ הויך-קאָמיסאַר, וועלכער וועט זיך נישט מישען אין די דאַנציגער ענינים אָדער דאַנציג וועט זוכען מיטלען ווי אַזוי זיך איינצואָנצען אַרויסצובעקומען פון דער אַפּוטראָפּסות פון דער ליגע.

אין תוך גענומען איז דאָס אַלץ איינס, אויב ס׳זאָל בעשטימט ווערען אַ קאָמיסאַר פון דער פעלקער-ליגע, וועלכער זאָל זיך נישט מישען אין קיין שום אָנגעלעגענהייט, צוליב וואָס דאַרף איהם די ליגע האָבען? דאָס וועט זיין דאָס זעלבע, ווי דאַנציג וואָלט זיך איינטאָנצען אַרויסגעריסען פון אונטער דעם פעלקער-בונד קאָנטראָל.

דעריבער האַלט מען די רעדע פון גרייזערן אַלס אַ שרעקליך נאַריישע, וועלכער קען נישט גענומען ווערען ערנסט. איינס איז אָבער פאַר אַלעמען קלאָר, אַז גרייזער האָט נישט גערעדט לויט זיין אייגענער איניציאַטיוו, אַז מ׳האָט איהם פריהער געזאָגט וואָס ער זאָל רעדען. נאָר היות ווי ער איז נישט קיין גרויסער חכם, האָט ער דאָס געמאַכט זעהר שלימזל-דיג, אַזוי, אַז פאַר דעם פעלקער-בונד איז נישט קלאָר געוואָרען, וואָס עס גרייט זיך אין דער נאָר גאָהענטסטער צייט אין דעם ענין דאַנציג.

דערמיט פאַרמייכשט זיך דער בעשלוס צו בעשטימען אַ קאָמיסיע, וועלכע זאָל אָפּשטודירען די געשעהענישען אין דאַנציג. מען איז זיכער, אַז נאָך דער האָזיגער אומגעוועהנליכער רעדע וועט קומען פון ערגעץ נאָך איינע. אפשר פון אַן׳אַנדער פּערזאָן, וועלכער וועט אַלץ אויפקלערען און דעמאָלט ערשט וועט מען קענען אָפּשאַצען צי גרייזער׳ס רעדע איז געווען פאַר דעם פעלקער-בונד אַן׳אולטימאַטום אָדער אַ ריינער שטות.

י.

דייטשלאנד סאלידאריזירט זיך מיט'ן ארויסטריט פון גרייזערן אין גענף

בערלין, 5 (ספ. טעל.)

די דייטשע פרעסע סאָלידאַריזירט זיך מיט דער רעדע פון פּרעזידענט גרייזער אין פעלקער־ליגע־ראַט.

לויט דער מיינונג פון דער דייטשער פּרעסע, איז גרייזערס אַרויסטריט געווען בערעכטיגט צוליב דער פיינדליכער איינשטעלונג פון הויך־קאָמיסאַר לעסטער צום דאַנציגער סענאַט און אויך צוליב דעם, וואָס די פעלקער־ליגע שטערט די ענטוויקלונג פון דאַנציג.

אין די קאָמענטאַרן פעהלען אויך נישט קיין שאַרפע אַנגריפען בנוגע דעם הויך־קאָמיסאַר לעסטער ווי אויך אויף דער פעלקער־ליגע.

לאָנדאָן, 5 (ספ. טעל.)

די ענגלישע צייטונגען ברענגען סענסאַציאָנעלע איבער־קעפ וועגן אינצידענט פון גרייזער'ן אויף דער זיצונג פון פעלקער־ליגע־ראַט. דאָס פערהאַלטען זיך פון גרייזער'ן האָט געמאַכט אַ זעהר שלעכטען איינדרוק. מ'האַלט, אַז דאָס איז געווען די גרעסטע בעליידיגונג זייט די פעלקער־ליגע עקזיסטירט.

פּאַריז, 5 (ספ. טעל.)

די גאַנצע פּאַריזער פּרעסע פערנעהמט זיך מיט דעם דערמאָהנטען אינצידענט און פערורטיילט די האַלטונג פון גרייזער'ן.

צוביסען 35 קינדער

וואַרשאַ, אין קלירקע צווישען פולאַווי און דעמבלין, געפינט זיך אַ קאָלאָניע פאַר יודישע און קריסטליכע קינדער פון דער פאָלקס שולע.

שבת פריה, ווען די קינדער זענען געגאַנגען עסען פריהשטיק, זענען אַנגעלאָפען 3 משוגענע הינד, וועלכע האָבען זיך געוואָרפען אויף די קינדער און זיי גענומען בייסען, עס זענען צוביסען געוואָרען ביז 35 קינדער, מען האָט באַלד ארויסגערופען דאָקטוירים וועלכע האָבען אלע קינדער געמאַכט איינשפּריצונגען.

ווידער קאָנפיסקאַציעס

וואַרשאַ, דער „נאַש פּשעגלאָנד" און דער „ראַבאָטניק" זענען נעכטען קאָנפיסקירט געוואָרען.

נעכטען זענען קאָנפיסקירט געוואָרען 2 עגדעקישע צייטונגען.

ביז איצט זענען די פאַלען פון קאָנפיסקאַטעס געווען אַ זעלטענהייט פאַר פּרעמיער סקלאַדקאָווסקי'ס רעגירונג.

550 עולים קיין ארץ־ישראל פאָהרען אָפּ פון בערלין

בערלין, 5 (יט"א טעל.)

דער בערלינער פּאַלעסטינאַ־אַמט טיילט מיט, אַז אין מיטען יולי פאָהרען אָפּ קיין ארץ־ישראל עטליכע גרופּעס עולים. אינגאַנצען פאָהרען אָפּ קיין ארץ־ישראל פון דייטשלאַנד 550 פּערזאָן.

אפגעווארפען די ווענדונג פון די פערטיידיגער

צו בעפרייען די פערמשפטע פשיטיקער יודען ביז צום אפעלאציע־פראצעס

לובלין, 5 (טעלעפאָניש)

די בעקאַנט האָבען די פערטיידיגער פון די יודישע פערמשפּטע אין פשיטיקער פּראָצעס מאַרגאַליס און עטינגער אַריינגעטראָגען אַ ביטע אין לובלינער אַפּעלאַציע־געריכט, אַז די יודישע פערמשפטע באַנדאַ, האַבערבערג, פעלדבערג און לעגגאַ זאָלען בעפרייט ווערען פון טורמע ביז דעם אַפּעלאַציע־פּראָצעס. די פערטיידיגער האָבען דאָס מאָטיווירט דערמיט, וואָס לעגגאַ און האַבערבערג האָבען אינדערהיים קראַנקע פרויען, באַנדאַ האָט אויסצוהאַלטען אַ פרוי מיט 3 קינדער און פעלדבערג איז אַלט און שוואַך. ווי מיר דערוויסען זיך איצט, האָט דאָס לובלינער אַפּעלאַציע־געריכט אויף אַ נישט עפענטליכער זירטשאַפטליכער זיצונג אָפּגעוואָרפען די דאָזיגע ביטע.

אויך איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען די ווענדונג פון די ענדעקישע אַדוואָקאַטען צו בעפרייען זייערע קליענטען ביז'ן פּראָצעס.

ווי מיר הערען, וועלען די יודישע פערטיידיגער זיך בעמיהען אין וואַרשאַ, אַז די פערמשפטע פעלדבערג, האַבערבערג, לעגגאַ און באַנדאַ זאָלען בעפרייט ווערען פון תפיסה ביז'ן אַפּעלאַציע־פּראָצעס.

די אפערע פון מינ. פיעראצקיס שוועסטער

ארעסטירט 2 טארנאווער סוחרים

קראַקאַ (ספ.) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַרעסט פון פרוי פאַרילעוויטש, דעם פערשטאָרבענעם מין. פיעראַצקיס שוועסטער, וואָס ווערט בעשולדיגט אין נעהמען שוחד, פאַר וואָס איהר מאַן, דער געוו. פרעזעס פון אַפּעלאַציע געריכט אין קראַקאַ, איז בעגאַנגען מיסבראַוכען, — זענען אין טאַרנאָוו ארעסטירט געוואָרען צוויי סוחרים: מ. פעדער און י. האַלענדער.

די אויספאָרשונג וועגען גאַנצען ענין פיהרט דער פּראָקוראָר מיסונאַ, וואָס איז ספּעציעל אַראָבגעקומען פון וואַרשאַ קיין קראַקאַ.

די אַפערע פון די פרוי פאַרילעוויטש האָט געמאַכט אַן אומגעהויער שווערען איינדרוק אויף פערשידענע געזעלשאַפטליכע קרייזען. עס געהען אַרום קלאַנגען, אַז די פרוי פאַרילעוויטש איז בלויז געווען אַ רינגעל אין אַ קייט פון קאָרופּציעס, וועלכע האָט פון דער פּראָווינץ געפיהרט קיין וואַרשע און גענומען דאָ אַרום איינציגע הויכגעשטעלטע פערזאָנען, וואָס זענען לעצטענס בעזייטיגט געוואָרען פון יוסטיץ־וועזען — אַזוי מעלדעט דער „ראַבאָטניק".

שרפה אדער אונטערצינדונג?

אַלעקסאַנדער (טעלעפ.) דאָנערשטאָג 1 ביינאַכט האָט אין מאַיערסקאַ'ס הויז (לענטשיצקאַ 9) אויסגעבראָכען אַ שרפה. די שרפה האָט אויסגעבראָכען, ווען די לאָקאַטאָרען זענען געשמאַק געשלאָפען. די אָנגעקומענע פייערלעשער איז געלונגען די שרפה איינצולעשען.

די אויספאָרשונג האָט אַ חשד, אַז די שרפה איז געקומען פון אַן אונטערצינדונג. מחמת מ'האָט האָבען געפינען שמאַטעס איינגעטונקטע אין נאַפט. דאָס הויז איז בעוואוינט פון לויטער יודישע איינוואוינער. די פאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג.

י. ל. העשקאָוויטש.

••••••••••••••••••••••••••••••

Dr. med.

HALTRECHT

ספעציעל־אַרצט פאַר הויט,־געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

האָט זיך איבערגעצויגען און נעמט אָן

פּיעטריקאָווער 161. טעל. 245-21

פראַנט דריטער שטאָק

פון 11 פריה ביז 3 ביטאָג און פון 7 ביז 9 אָוונט

זונטאָג פון 11 ביז 1 מיטאָג

פאַר פרויען אַ בעזונדער וואַרטע־זאַל

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן

••••••••••••••••••••••••••••••

Dr. med.

Sadokierski

כירורג פון ציינער און יאַסלעס

Piotrkowska 164 tel 114-20

אויספערקויף

פון זומער־טריקאָ־וועש

פערשידענע קיפּער־העמדער

גרויסע און קליינע

ווי אויך אנדערע זומער־ארטיקלען

ליפּקע, נאַוואָמיעסקאַ 21

PrywatnePogotowie

„SZYBKA POMOC LEKARSKA"

tel. 15-111

BAŁUCKI RYNEK

(Zgierska 56)

Czynne przez całą dobę

bez przerwy.

Dr.

Wajnberg

צוריקגעקעהרט

ספעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

Dr.

Szymon Grynberg

ווישניאָווא גורא

(Willa Cyka) טעל. 26

נעמט אָן אין לאָדז

פּילסודסקיעגאָ 55, טעל. 168-58

און פון 1—2 און פון 5—6 נאָכמ.

Dr. med.

M. TAUBENHAUS

צוריקגעקעהרט

ספעציאַליסט

פאַר אַקושעריע און פרויען קראַנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט

זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09.

נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אָוו.

Dr. med. **LEON FAMILIER**

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

6. שערפּיען 37 בענעדיקטאַ

נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

אכטונג אכטונג

100 טער מענשען

האָבען זיך שוין איבערצייגט, אַז די בעסטע

היגיענישע טאַפּטשאַנעס,

מאַטראַצען און מאַטראַצען

ווי אויך פערשידענע טאַפּעציר־אַרבייט

זענען נאָר צו בעקומען אין דער 1־טער לאָדזער ווערקשטאַט פון אויסגעבעסערטע היגיענישע טאַפּטשאַנען און מאַטראַצען

„ZURMA"

א. פ.

אינה. ל. מרוז

Łódź, Cegielniana 58

סאָלידע און פּינקטליכע אויספיהרונג.

אויערען, נאָז און האַלז און לונגען־קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z.Rakowski

פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. או. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט.

ביי דער קליניק איז טעטיג

אַ רענטגען־קאַבינעט

פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי פאָטאָגראַפיע

לעטשניצע

פאַר ווענערישע־קראַנקע

מענער - שוואַכע און הויט־קראַנקהייטען

פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען

פּיעטריקאָווער 45

טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.

פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרוי־דאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.

א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין־קראַנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-35

נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט.

געדענקט, שטשעשליווי

ביי

א גרויסער אויסוואַהל פון

אריגינעלע בילליגער און טאַמאַשאָווער סחורות

אויף אנציגער און פאלטענס

פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען

מיט 30% בילליגער

קומט און איבערצייגט אייך!

R.Szczęśliwy

לאָדז, 5 נאָוואָמיעסקאַ 5

טעל. 156-09.

געדענקט פראָנט II שטאָק.

גינעקאָלאָגישער אמבולאטאריום

ביים

„לינת הצדק"

צעגעלניאַנאַ 17,

טעל. 115-11

איז טעטיג יעדען טאָג פון 9—10 פריה און פון 3—4 נאָכמ.

אונטער דער לייטונג פון די בעסטע ערצטליכע ספּעציאַליסטען.

לעזט און פערשפרייט

דעם נייעם

פאלקסבלאט

Dr. med. **Niewiażski**

ספעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוואַכע

אַבדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

פראַנט, 1טער שטאָק

נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט

זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.

ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

Dr. med

J. Nadel

ספּעציאַליסט פון אַקושעריע־ און פרויען־קראַנקהייטען

אַבדזשעיאַ 4, טעל. 228-20.

נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוו

עפענטליכע אויפפאדערונג!

דערמיט פאָדער איך עפענטליך אויף דעם כלומרשטען „זשורנאַליסט"

שלמה פרענקעל

פּילסודסקיעגאָ 15

וועלכער שרייבט זיך אונטער מיט'ן פּסעוודאָנים ש. פראַנק אין עפּעס אַ חורש־בלעטעל, אַז ער זאָל קומען צו אַ שידס־געריכט וועגען די אויסגעשוינדעלטע וועקסלען, אין געגענפאַל וועל איך געצוואונגען זיין דעם דערמאָהנטען עס־הראַצ'שען זשורנאַליסטל איבערגעבען דער פּראָקוראַטור.

מ. זאָלץ.

אכטונג, פארבען־הענדלער!

עס ווערט בעקאַנט געמאַכט, אַז דאָס בעוואוסטע

פארבען־געשעפט א. פ.

„ל. ה. בערגער"

לאָדז, דרעוונאָווסקאַ 5, טעל. 133-39

איז ווידער געעפענט און עמפעהלט זיך די געעהרטע לאָדזער און פּראָווינצער קונדשאַפט.

וויכטיג פאר אלע!

טריקאָטאַזש־שותים טריקאָ־עטיקעטען

שטרימף־ אַ פאַבריק. שטרימף־ בענדעראָלען

וועש־פאַבריק. פערשיר. עטיקעטען און טיטען

דרוקעריי בראמבערג

8 - לאָדז - 8

צעגעלניאַנאַ

טעלעפאָן 255-09.

קאָנפעקציאָנערען טיטען־עטיקעטען

שניידער־מייסטער מאָס־ביכער

בעקער־מייסטער ברויט־צעטלען

בריפבויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען ווי אויך חתונה־קאַרטען צו בילליגע פרייזן.

Dr. med.

M. JAKOBSON

כירורג

ביינער־כירורג־ספעציאַליסט

D-ra Sterlinga 22

(Nowa-Targowa) tel. 174-42.

Dr. med.

A. Banasz

כירורג - אוראָלאָג

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

Piotrkowska 121, tel. 139-88.

נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

קאנפערענץ פון די לאקארנא=מלוכות וועט פארקומען אין בעלגיען

זשענעווע, 5 (ספ. טעל.)
עהערנעכטען אין אָוונד האָבען די ענגלישע, פראַנצויזישע און בעלגישע דעלעגאַציעס איבערגע-געבען די פרעסע־פאָרשטעהער פאָלגענדען קאָ-מוניקאַט:

אין רעזולטאַט פון די געשפרעכען, וועלכע זענען פאָרגעקומען אין זשענעווע צווישען די מי-ניסטאָרען בלום, דעלבאָ, אידען און וואַן־זעעלאַנד איז אנערקענט געוואָרען, אַז ס'וואָלט געווען גע-וואונשען אָפּצוהאַלטען אין דער נאָהענטסטער צו-קונפט אַ נייע בעראַטונג פון די מלוכות, וועלכע האָ-בען אונטערגעשריבען דעם לאָקאַרנאָ־אָפּמאַך, כדי צו בעטראַכטען די איצטיגע לאַגע. דער טערמין און אָרט פון דער דאָזיגער קאָנפערענץ איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען. ס'איז אָבער בע-שלאָסען געוואָרען, אַז די איינלאַדונגען צו דער דאָזיגער קאָנפערענץ זאָל אַרויסשיקען דער בעל-גישער פרעמיער וואַן־זעעלאַנד.

די צייטונגען שרייבען, אַז די דאָזיגע קאָנפע-רענץ וועט פאָרקומען אין דער צווייטער העלפט יולי אין בריסעל.

נאר די בלוטיגע געשעהענישען אין דער לעמבערגער וואיעוואדזטווע

ווערען אדורכגעפיהרט ארעסטען

לעמבערג, 15 (ספ. טעל.)
אויפ'ן געביט פון אסטראָוו ־ טוליגלאָווסקי, וואו ס'זענען פאָרגעקומען די בלוטיגע געשעהענישען אויפ'ן באָדען פון שטרייק פון די לאַנדווירטשאַפטליכע אר-בייטען האָרשט איצט פולשטענדיגע רוה.

נעכטען איז אין טוליגלאָוו פאָרגעקומען אַ קאָנ-פערענץ פון די פעראייניגטע פעלד-אָרגאַניזאַציעס, כדי צו פינאַליזירען דעם אָפּמאַך צווישען די ארבייטס-געבער און די לאַנדווירטשאַפטליכע ארבייטער. עס איז אויסגעארבעט געוואָרען אַ קאָלעקטיווער אָפּ-מאַך, און די ארבייטער ־ פאָרשטעהער האָבען ער-קלערט, אַז די ארבייטער װעלען מאָנטאָג צו צו דער ארבייט.

לעמבערג, 5 (ספ. טעל.)
אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען אין דער לעמבערגער וואָיעוואָדזטווע, האָט די ויכער-הייטס־מאַכט אַרעסטירט אַ רייהע אַגיטאַטאָרען צווישען אַנדערע איז אויף אויפ'ן אויפטראַג פון פּראָקוראָר אַרעס-טירט געוואָרען אין פּשעוואָרסק איינער פון די הויפּט־אָנפיהרער פון דער שטרייק־אַקציע יאַד-לינסקי. נעכטען אין אָוונד איז יאַדלינסקי איינגע-זעצט געוואָרען אין תפיסה.

א „יודישער טאג“ אין שטאט ראד-איילאנד

צוליב די פערדינסטען פון די יודען ביים אנטוויקלען דעם שטאט

ניו-יארק, 5 (יט"א טעלעגראפיש)
אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 300־יעהריגען יובילעאום פון שטאַט ראָד־איילאַנד, איז פּראָקלאַמירט גע-וואָרען אַ „יודישער טאָג“ צוליב די גרויסע פער-דינסטען, וואָס די יודען האָבען פאַר דער ענטוויק-לונג פון דאָזיגען שטאַט.

אין דער שטאָט פּראָווידענס פון דער דאָזיגער שטאַט געפינען זיך 500 דעלעגאַטען און 200 געסט, וועלכע זענען געקומען צו דער 39־טער לאַנדעס־קאָנפערענץ פון די אַמעריקאַנער ציוניסטען.

דער גובערנאַטאָר פון דאָזיגען שטאַט טעאָדאָר גרין האָט פערעפענטליכט דעם טעקסט פון דער פּראָקלאַמירונג פון „יודישען טאָג“. אין דער פּראָ-קלאַמאַציע ווערט געזאָגט, אַז די יודען זענען אַפי-ציעל איינגעלאַדען געוואָרען אין דעם דאָזיגען שטאַט אין יאָהר 1684, דאָס הייסט מיט 48 יאָהר שפּעטער ווי דער שטאַט איז געגרינדעט געוואָרען.

דער גובערנאַטאָר האָט אויך בעגריסט די ציו-ניסטישע קאָנפערענץ און האָט פערזיכערט, אַז די פּרינציפּען פון רעליגיעזער און נאַציאָנאַלער פריי-הייט וועלען אין דער שטאַט שטענדיג עקזיסטירען.

דער שטאָטישער יוביליאום ־ קאָמיטעט וועט אויך מאַכען אַ גרויסע אויפנאַהמע פאַר די דעלע-גאַטען פון דעם ציוניסטישען קאָנגרעס.

אויף דער געזעלשאַפטליכער זיצונג פון דער קאָנ-פערענץ איז איבערגעלייענט געוואָרען אַ בעגריסונגס בריף פון פּרעזידענט רוזוועלט.

דאַן האָט מאָריס ראָטענבערג אָפּגעגעבען דעם בעריכט פון דער ציוניסטישער בעוועגונג. ער האָט גערופען צו שטיצען די ציוניסטישע עקזעקוטיווע, וועלכע דאַרף פערלאַנגען פון ענגלאַנד, אַז זי זאָל פיהרען אַ מעהר פּאָזיטיווע פּאָליטיק וואָס זאָל ברענגען צו אַ שנעלער שאַפונג פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים, ס'איז די העכסטע צייט, אַז די מאַנדאַט־מאַכט זאָל פערשטעהען אָנצונעהמען די מיטלען, וואָס זאָלען ערפילען די הבטחות, וועלכע זענען געגעבען געוואָרען די יודען.

רעדענדיג וועגען די אומרוהען אין ארץ־ישראל האָט ראָטענבערג געזאָגט, אַז הגם די רעגירונג ער-קלעהרט, אַז זי האָט בעהערשט די לאַגע, איז אָבער דאָרט נאָך אַלץ נישט רוהיג. די רעגירונג האָט נאָך נישט אָנגענומען די מיטלען, וועלכע זענען נוי-טיג צוריקצושטעלען די אָרדנונג

רעדענדיג וועגען אָרגאַניזאַציאָנעלע פּראַגען, האָט ראָטענבערג געזאָגט, אַז אין דער אַמעריקאַ-נער ציוניסטישער פּאַרטיי זענען אָרגאַניזירט 16432 מיטגלידער. דער דעפיציט איז רעדוצירט געוואָרען ביז 53 טויזנט דאָלאַר.

נאָך דער געזעלשאַפטליכער זיצונג איז פאָרגע-קומען אַ ספּעציעלע טרויער־זיצונג נאָך נחום סאָ-קאָלאָוו. מיט רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען ד"ר בעראַץ, זלמן רובאַשאָוו און גאָלדבערג.

געשטארבען ד"ר דוד פויכטוואנג

דער ווינער אויבער-ראבינער

ווין, 5 (יט"א טעל.)
היינט איז געשטאָרבען אין עלטער פון 72 יאָהר דער ווינער אויבער־ראַבינער ד"ר דוד פויכט-וואַנג. ד"ר פויכטוואַנג האָט געליטען אויף אַ שווערער האַרץ־קראַנקהייט.

דער נפטר איז געבוירען געוואָרען אין ניקאָל-סבורג און זייט דעם יאָהר 1903 האָט ער פערנומען דעם אַמט פון אויבער־ראַבינער אין ווין.

ד"ר דוד פויכטוואַנג האָט אַרויסגעגעבען אַ רייהע וויסענשאַפטליכע ווערק, וועלכע האָבען אַ גרויסען ווערט.

טערור=אקציע אין בארצעלאנא

די שטרייקען הערען נישט אויף

באַרצעלאָנאַ, 5 (ספ. טעל.)
די שטרייק־לאַגע אין באַרצעלאָנאַ פערערגערט זיך מיט יעדען טאָג. דער שטרייק נעהמט אַרום אַלע געביטען פון האַנדעל און אינדוסטריע. עס מעהרען זיך די אַקטען פון סאַבאָטאַזש און טעראָר. לעצטענס איז ערמאָרדעט געוואָרען אַן ענגלישער בירגער, אַ דירעקטאָר פון אַ שפּיצען־פאַבריק, וואו ס'איז לעצטענס פאָרגעקומען אַ קאָנפליקט צווישען דער פערוואַלטונג און די ארבייטער.

אין צענטער שטאָט אויפ'ן קאַטאַלאָנער פּלאַץ האָט מען געוואָרפען 2 באָמבעס אין אַן אויטאָ, אין וועלכען ס'זענען געזעסען 2 שפּאַנישע אָפיצירען.

בעקאנטמאכונג.

די גוט-בעקאנטע וויין-פירמע

ע. שיקער

אינה. ישראל שיקער

מאכט בעקאַנט דעם ג' פּובליקום, אַז **מארגן, דינסטאג**, דעם 7־טען יולי

וועט דאָס וויין־געשעפט שוין זיין איבערטראָגען פון פּולנאָצנאַ 1

אויף שרודמיעסקא 3.

און עמפפעהלען זיך ווייטער דער געעהרטער קונדשאַפט.

וועגען איבערשיקען גענוצטע קליידער פון אויסלאנד אלס מתנות פאר די קרובים אין פוילען

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נייער פאָראָרד-נונג פון פינאַנץ־מיניסטעריום וועגען איבערשיקען פּעקלעך־מתנות מיט גענוצטע זאַכען, מעלדעט דאָס ביוראָ „צעקאָבע“ פאָלגענדעס:

1. יעדער אַדרעסאַט מוז אונטערשרייבען אַ פערפּליכטונג, אַז די זאַכען וועלען פערנוצט ווע-רען אויסשליסליך פאַר זיך און פאַר זיין פאַמיליע. די זאַכען טאָרען אין משך פון 2 יאָהר נישט איבערגעגעבען ווערען קיין צווייטען.

2. עס קענען פון איצט אָן אַרויסגעשיקט ווערען גענוצטע זאַכען פון קונסט־זיידע, אויסער דעם איז איצט ערלויבט צו שיקען גענוצטע טיש-טעכער, ליילעכער און איבערציג פון בעטגעוואַנט, וועלכע מען האָט ביז איצט נישט געטאָרט שיקען.

3. צוליב דעם, וואָס די געזעלשאַפט „צע-קאָבע“ דערהאַלט אַ סך אָנפראַגעס וועגען דער צייט, וואָס עס דאַרף דויערן ביז'ן אָנקומען אַ פּעקעל, מאַכען מיר אויפמערקזאַם אַלע פּערזאָנען, אַז דאָס בעקומען אַ פּעקיל מוז דויערען אַ לענגערע צייט. ערשטענס ווערען די טראַנספּאָרטען אַרויסגעשיקט נאָר איין מאָל אין חודש (בעזונדערס אין די ווינ-טער־חדשים) אויסער דעם דויערט אַ געוויסע צייט די צאָל־רעוויזיע אין גדיניע און נאָכער דאָס עקס-פּעדירען דאָס פּעקעל דורך פּאָסט פון גדיניע ביז צום אָרט פון אַדרעסאַט.

דעריבער מאַכט דער „צעקאָבע“ אויפמערק-זאַם אַלע די פּערזאָנען, וואָס ווילטיגען זיך אין ווינטער־מלבושים, זיי זאָלען שוין איצט שרייבען צו זייערע קרובים אין אַמעריקאַ, אַז זיי זאָלען איצט שיקען די פּעקלעך מיט גענוצטע מלבושים, כדי דאָס פּעקעל מיט ווינטער־מלבושים זאָל אָנקו-מען צום אָנהויב פון ווינטער און נישט ווי עס פלעגט פריער טרעפען, שוין ביי'ם סוף פון ווינטער.

די פּעקלעך דאַרפען געשיקט ווערען נאָר דורך די פאָלגענדע געזעלשאַפטען:

STANY ZJED. AM. P.: Polish Atlantic Shipping Co of America 79 Norfolk Street, NEW-JORK odd. w Chicago: 3440 W. Roosvelt Rd, CHICAGO Ill.

ARGENTYNA: Union Israelita Residentes de Polonia on la Argentina J.E. Uriburu 486. U. T. 47, BUENOS-AIRES.

KANADA: Jewish Immigran Aid Society of Canada 4226 St. Lawrence Blvd, MONTREAL.

ANGLJA: Federation of Jewish Relief Organisations 33 Soho Square, LONDON W. 1.

FRANCJA: Federations des Organisations Israelites de Socours, 30 rue Gramont (Chambre 622), PARIS 2o.

ANGLJA: Federation of Polish Jews in Gt. Britain 2/3 St. James Place, Duke Street, LONDON E. C. 3.

גרויסע פייערליכקייטען אין פאלסקא-גורא

פאָלסקאַ-גוראָ, 5 (ספ. טעל.)
אין פאָלסקאַ־גוראָ איז היינט פאָרגעקומען אַ פייערליכקייט לכבוד דעם 20־טען יאָהר־טאָג פון די העלדישע קאַמפען, וועלכע זענען געפיהרט געוואָרען דורך די פוילישע לעגיאָניסטען אין דער אָנפיהרונג פון קאָמענדאַנט פּילסודסקי מיט דער רוסישער אַרמעע פון גען. ברוסילאָוו.

די פייערליכקייט איז פאָרגעקומען אונטער דעם פּראָטעקטאָראַט פון העכסטען מיליטער־אָנפיה-רער גען. רידז־שמיגלי.

די רעגירונג איז געווען רעפּרעזענטירט דורך דעם אַגראַר־מיניסטער פּאָניאַטאָווסקי. צום צוזאַ-מענפאָהר זענען געקומען 15 טויזענד אָנטייל-נעהמער מיט אַ רייהע הויכגעשטעלטע פּערזאָנען בראש.

מיט אַ גרויסער רעדע אין נאָמען פון דער רעגירונג איז אַרויסגעטרעטען דער אַגראַר־מיניסטער פּאָניאַטאָווסקי.

קאמף מיט'ן אנאלפאבעטיזם אין רוסלאנד

מאָסקווא, 5 (ספ. טעל.)
דער ראַט פון פאָלקס־קאָמיסאַרען און די פּאַר-טיי־מאַכט האָבען פערעפענטליכט די פּראָפּעסיאָנעלע פעראייבען אויסצולערנען לייענען און שרייבען אין די יאָהרען 1936 און 1937 איין מיליאָן דערוואַקסע-נע אַנאַלפאַבעטען און זייערע פאַמיליעס און אנדערע האַלבען מיליאָן האַלב־אַנאַלפאַבעטען

א טאג פאר שלום אין פראנקרייך

פרעמיער בלום וועט האלטען א רעדע

פּאַריז, 5 (ספ. טעל.)
דער פראַנצויזישער קאָמיטעט פון דער אַלגע-מיינער פּאַציפיסטישער אָרגאַניזאַציע האָט זיך גע-ווענדעט צו דער רעגירונג וועגען אַן ערלויבניש צו אָרגאַניזירען אַ טאָג פון שלום־פּראָפּאַגאַנדע דעם 2 אויגוסט 1936. די ערלויבניש איז [illegible] געוואָרען. בעת דער פייערונג, וועלכע איז בע-שטימט געוואָרען אין יאָהרטאָג פון דער מלחמה, וועט אויך האַלטען אַ רעדע דער פרעמיער בלום.

הייליע סעלאסיע אפגעפאהרען פון זשענעווע קיין לאנדאן

זשענעווע, 5 (ספ. טעל.)
11 אין אָוונד איז הייליע־סעלאַסיע אָפּגעפאָה-רען קיין לאָנדאָן, פון מאָמענט, ווען די פע.קע.־ליגע האָט איגנאָרירט דעם בעשלוס בנוגע אַביסיניען, איז דער נגוס נישט אַרויס פון זיינע אַפּאַרטאַמענטען און קיינעם נישט געוואָלט אויפנעהמען.

כינא בעקומט א הלוואה פון יאפאן

אין דער הויך פון 10 מיליאן דאלאר

האָנג־קאָנג, 5 (ספ. טעל.)
דער געוועזענער פינ. מיניסטער פון דער קאַנטאָנער רעגירונג, דער בעקאַנטער מיליאָנער טשינג, איז היינט דערהרגעט געוואָרען דורך אַני-אונבעקאַנטען אָנפאַלער. מ'האַלט, אַז דער מאָרד טראָגט אַ פּאָליטישען כאַראַקטער.

שאַנכאַי, 5 (ספ. טעל.)
לויט אָנגעקומענע ידיעות, פיהרט די קאַנטאָנער מאַכט אונטערהאַנדלונגען מיט יאַפּאַן וועגען אַ הלואה פון 10 מיליאָן דאָלאַר.

בילינגער געווארען קור-טאקסע אויפ'ן האלב-אינזעל העל

העל. 5. (ספ. טעל.) דער גמינע ראַט האָט בעשלאָסען צו פערקלענערען די קור־טאַקסע אין אַלע קור־ערטער אויפ'ן האַלב אינזעל העל מיט 33 פּראָצענט, די רעדוקציע וועט דערפיהרען צום וואוקס פון דער פרעקווענץ פון זומער געסט אויפ'ן האַלב אינזעל.

שפירא פון לאדז

אויפ'ן ערשטען ארט אין שאך=טורניר

טשענסטאָכאָוו, 5 (ספ. טעל.)
דער שטאַנד פון שאַך־טורניר וועגען דער מייסטערשאַפט פון פוילען אויפ'ן יאָהר 1936 שטעלט זיך פאָר, נאָך דער הייטיגער 12. רונדע אויף פאָלגענדען אופן:

שפירא (לאָדז) 10 פונקטען, מלינעק (וואַרשאַ) $7^1/_2$ פונקטען, גערשטענפעלד (לאָדז) און שעפּטער צו 7 פונקטען א. א. וו.

ראדיא־פראגראם

מאָנטאָג, דעם 6־טען יולי

6.03 מוזיק (פּליטען), 6.33 גימנאַסטיק, 6.50 מו-זיק (פּליטען), 7.20 ידיעות, 11 קאָנצערט, 11.57 צייט-סיגנאַל, 12.03 קאָנצערט, 12.55 שמועס, 1.05 מיטאָג-ידיעות, 3.27 לאָדזער בערזע, 3.30 ווירטשאַפטליכע ידיעות, 3.45 קאָנצערט פאַר קינדער, 4 פּאָפּולערער קאָנ-צערט, 5 פידעל־קאָנצערט, 5.30 לידער, 6.15 פּליטען, 6.35 רעקלאַמע־קאָנצערט, 6.50 אַקטועלער שמועס, 7 זעלנע-רישע אודיציע, 8 מוזיק. רעפּאָרטאַזש, 8.30 פעליעטאָן, 8.45 אָווענד־ידיעות, 8.55 אַקטועלער שמועס, 9 אָפּערע-מען־מוזיק, 10 ספּאָרט־ידיעות, 10.15 טאַנץ־מוזיק פון טשעכאָטשינעק (דורך טאָרן).

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספּעציעל־ארצט פאַר מענער - שוועכע, ווענערישע און הויט־קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ 9. טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציעל־ארצט פאַר מענער - שוועכע-בע-האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

דער אינטערנאציאנאלער קאנגרעס פון די יודישע פראנט-קעמפער

ווי בעוואוסט איז די טעג פארגעקומען אין ווין א צוזאמענפאהר פון יודישע קאמבאטאנטען אנטיילנעהמער פון דער וועלט מלחמה. אין א אויס-לענדישע צייטונג געפינען מיר פאלגענדע שילדע-רונג פון דעם צוזאמענפאהר.

א וואך פון יודישע פראנט-סאלדאטען... אפילו אינ'ם צווימיליאניגן ווין מיט איר פארבענדייך, פערשידענארטיגן לעבען, ציהען זיי אויף זיך די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט. די צייטונגען אהן אויסנאהם פון ריכטונג, ווידמען דעם צוזאמענפאהר וואַרימע ארטיקלען, און שטרייכען אונטער די צו-זאמענגעשלאסענקייט, סאלידאריטעט און אויך קא-אפעראטיווער גייסט, וואס צייכענט אויס די דאזיגע ארגאניזאציע.

זיי זענען זיך צוזאמענגעפאהרען אויף א אינ-טערנאציאנאלען קאנגרעס, אויפ'ן גאנצען ערד-קויל זענען פערהאן אזעלכע פראנט-סאלדאטען ביז א האלבער מיליאן — נישט רעכענענדיג די הונ-דערטער טויזענטער געפאלענע אויף די שלאכט-פעלדער, אנהויבענדיג פון רוסלאנד ביז פראנקרייך, פון די ברעגעס פון שווארצען ים ביז די ברעגעס פון מיטעללענדישען ים, זיי, די געפאלענע דוכט זיך שוועבען דא נישט געזעהענע אויף דעם קאנ-גרעס, זיי דערמאהנען די גאנצע צייט וועגען זיך; איהר לעבעדיגע, פערגעסט נישט אין די וואס זע-נען געפאלען אויפ'ן שלאכט פעלד!

יודען האבען געקעמפט אויף אלע פראנטען איןביידע לאגערען, זיי האבען פערגאסען זייער בלוט אונטער רוסישע, פראנצויזישע, ענגלישע, אמעריקאנישע, דייטשע, עסטרייכישע, טערקישע און א סך אנדערע פעהנער. כסדר זענען זיי געצוואונגען געווען צו שיסען אין זייערע גלויבענס ברודער, וואס האבען זיך געפונען אויף דער אנדערער זייט פון דער באריקאדע", מארדען און פערוואונדען איי-גענע ברידער, דערין שטעקט די גרויסע טרא-געדיע פון יודישען פאלק.

הונדערטער טויזענטער יודען האבען געקעמפט אין די רייהען פון דער דייטשער ארמעע געגען רו-סען, פראנצויזען, ענגלענדער, מיט זייער ברוסט האבען זיי פערטיידיגט דייטשלאנד פון די שונאים. 12 טויזענד פון זיי זענען געפאלען אין בעלגיען, אויף דער מארנע, אין די ארגאָנען, היינטער ווערדען — פאר'ן „פאטערלאנד". איצט מעקט מען אויס אין דאזיגען „פאטערלאנד" זייער'ע נעמען פון די ליסטע פון די געפאלענע.

דאס איז געווען דער צווייטער אינטערנאציא-נאלער צוזאמענפאהר פון די יודישע קאמבאטאנטען. דער ערשטער איז פארגעקומען אין פערגאנגענעם יאהר אין פאריז.

אין ווין זענען זיך דאסמאל צוזאמענגעקומען פארשטעהער פון הונדערטער טויזענטער יודען אנ-טיילנעהמער אין דער וועלט-מלחמה, פון 16 מלו-כות, די יודישע פראנט קעמפער זענען פערשטעהט זיך נישט געקומען.

אלע דעלעגאטען טראגען א איינהייטליכע פאר-מע, וואס איז איינגעפיהרט געווארען פאר די פראנט-קעמפער: א ברוין רעקעל מיט א לעדערנעם פאסעק איבער דער פלייצע, ברוינע הויזען און אזא היטעל, כמעט אלע טראגען אויף דער ברוסט אויסצייכנונ-גען, וואס זיי האבען בעקומען בעת דער מלחמה, אייניגע פון זיי האבען א גאנצע מאס אויסצייכנונגען.

נישט קוקענדיג, וואס זייט דער מלחמה איז שוין אדורך 18 יאהר, זענען נאך די פראנט-קעמפער פרעכטיג אויסמארשירט, אויף דער קאמאנדע פון די עלטסטע שטעלען זיי זיך אויס אין רייהען און געהען צום טאקט ווי אויף א פאראד, און דאס זענען דאך מענשען שוין נישט פון דער ערשטער יוגענד, זיי זענען שוין לאנג אוועק פון מיליטערישע מושטערס.

דער צוזאמענפאהר איז געווען א אימפאזאנ-טער. ער איז זיך צוזאמענגעקומען אין דעם פרעכ-טיגען זאל פון מוזיק פערבאנד, וואס נעהמט אריין צוויי און א האלב טויזענט מאן.

אונזעהעודיגע רעזשיסערען האבען גוט געאר-בייט און אלץ איז אדורך ווי געשמירט.

אין די לאזשעס פאר די עהרען געסט זענען גע-זעסען פארשטעהער פון דער עסטרייכישער רעגירונג און פון „היימאטס פראנט", פון דיפלאמאטישע קאר-פוס און פון דער עסטרייכישער ארמעע, אין פולען פאראד זענען געקומען אייניגע וועטעראנען — גע-נעראלען, שטאב-אפיצירען, קאמאנדירענדע מיט בע-זונדערע אפטיילונגען, דער ארקעסטער האט זיי אויפגענומען מיטן עסטרייכישן הימן, וואס די אנ-וועזענדע אין זאל האבען אויפגענומען שטייענדיג.

אין גרעסטער ארדנונג זענען די יודישע פראנט קעמפער אין קאלאנעס צו צוויי אין א רייהע אריין אין זאל, זיי זענען אויפגענומען געווארען מיט בע-גייסטערטע אפלאדיסמענטען.

א גרויסען איינדרוק האט געמאכט די רעדע פון פרעזידענט פון פערבאנד פון די יודישע פראנט קעמפער, באראן זיגמונט פרידמאן, בעת ער האט בעעהרט דאס אנדענקען פון די געפאלענע אויף צענטליגער פראנטען, קריגס-חברים, די פערזאמעל-טע האבען בעערט די געפאלענע מיט א מינוט שווייגן.

דאן האט דער פארזיצענדער בעעהרט די בע-זונדערע דעלעגאציעס און יעדעסמאל ווען ער האט אנגערופען א דעלעגאציע האט איהר פארשטעהער אויפגעהויבען דעם פאהן פון לאנד צו וועלכען זי געהערט, דאס פובליקום האט אפלאדירט און דער ארקעסטער האט געשפילט דעם נאציאנאלען הימן פון לאנד.

נאכדעם ווי עס האט זיך געענדיגט די בעגרי-סונג פון די דעלעגאציעס האט דער פארזיצענדער ווייטער גערעדט וועגען די ליידען פון יודישען פאלק בעת דער מלחמה בעת זיי האבען פערגאסען זייער בלוט און געפאלען אויף די שלאכט-פעלדער.

דאן האט קיינער ביי זיי נישט געפרעגט פון וואס פאר א גלויבען זיי זענען, וואס פאר א בלוט עס פליסט אין זייערע אדערען. די געפאלענע האט מען בעגראבען אין ברודער קברים, אהן אונטערשיד פון נאציאנאליטעט, ראסע גלויבען. דער ראבינער בלאק, וועלכער איז ארומגעגאנגען דאס שלאכט פעלד, זוכענדיג שטארבענדיגע, וועלכע ער זאל קענען טרייסטען אויף זייער לעצטען וועג, האט דער-לאנגט א קרייץ א שווער פערוואונדעטען קריסט — און אין דעם מאמענט האט א פיינדליכע קויל גע-מאכט א סוף צו זיין לעבען.

דער אלטער פעלדמארשאל, גענעראל ווייס-טיגאני, וועלכער איז דעלעגירט געווארען אויפ'ן צוזאמענפאהר מצד דעם עסטרייכישען קריגס-מיני-סטעריום האט אין ריהרענדע ווערטער דערצעהלט עפיזאדען, וואס זאגען עדות וועגען דער ברודער שאפט צווישען די זעלנער בעת דער וועלט מלחמה. אין ווארימע ווערטער האט ער גערעדט וועגען דעם העראאיזם פון די יודישע סאלדאטען און אלס אויפ-ריכטיגער קריסט האט ער אויסגעדריקט זיין שמערץ איבער די וואס אין זייער פערבלענדקייט פערפאלגען זיי איצט די פעריתומטע פאמיליעס פון די יודען, וואס האבען זייער לעבען אוועקגעגעבען פאר'ן פא-טערלאנד.

דעם צוזאמענפאהר האבען בעגריסט א גאנצע רייהע דעלעגאציעס און אין צווייטען טאג האבען די אנטיילנעהמער ארויפגעלעגט אויפ'ן קבר פון דאלפוסען א קראנץ מיט דער אויפשריפט „דער קריגס חבר".

אויף דעם קאנגרעס איז ווי בעוואוסט אנגענו-מען געווארען א שארפע רעזאלוציע געגען אנטיסעמי-טיזם און איינע פון די וויכטיגסטע אויפטוען איז דער בעשלוס צו גרינדען אין א"י ישראל א קאלאניע צום אנדענקען פון די געפאלענע אין דער וועלט מלחמה 12 טויזענט דייטשע יודען

,,פוילען איז קראנק און דאבאשינסקי איז דער דאקטאר"

אזוי וויל האבען דער ענדעקישער הויפט-ארגאן ,,דזשענניק נאראדאווי"

די ענדעקישע פרעסע בעמיהט זיך אין די לעצ-טע וואכן צו מאכען פון דעם מישלענציצער העלד ארום דאבאשינסקי א נאציאנאלען העלד, וואס איז איי-געטליך אוויסען געווען מיט זיין איבערפאל א גרוי-סע פאטריאטישע טאט. די טעטיגע, גאזעטע פאל-סקא" שטעמפעלט די דאזיגע האנדלונג פון דער ענ-דעקישער פרעסע. די צייטונג שרייבט צווישען אנ-דערען:

,,אהן שום וואקלעניש איז דער הויפט-ארגאן פון די ענדעקעס דער ,,רזשעניק נאראדאווי", ער האט באלד געשטעלט אויפ'ן פרעמיערם פעסט-שטעלונג און אפעל, וואס ער האט געמאכט אלס ענט-פער אויף דער אינטערפעלאציע וועגען ענין מיש-לעניץ מיט א ארטיקעל ,,די סימפטאמען פון דער קראנקהייט". דער דאזיגער ארטיקעל איז באמת א זעהר אינטערעסאנטער שטודיום איבער דע פסטא-לאגיש - פאליטישער פארטייאישער דעגענעראציע. מיין נישט ליינער, אז רעדענדיג וועגען ,,סימפטאמען פון דער קראנקהייט", האט דער ,,רזשעניק נא-ראדאווי" כאטש אין דער פארם פערגעהיילט דא-באשינסקי'ס טאט. דער נימול פיהרט אריין אין א טעות, ווי עס איז צו זעהן פון אינהאלט פון ארטי-קעל, האלט דער הויפט-ארגאן פון די ענדעקעס, אז גאנץ פוילען איז קראנק און דאבאשינסקי איז דער דאקטאר. אין אינהאלט פון ארטיקעל געפינען מיר די פעסטשטעלונג, אז דער אנפאל אויף מישלעניץ איז ,,זיכער א פאליטישער טאט". בזמערקענדיג דערביי, אהן שום ווילען ארויסצורופען ביי ליינער דעם גלויבען אין דעם, וואס זי שרייבט, אז ,,די דאר-זיגע טאט איז נישט אויסגעפיהרט געווארען דורך דער ענדעקישער פארטיי און איז אויך נישט אין הסכם מיט'ן פאליטישען פלאן אדער אנווייזונגען פון דער לעגאלער אנפיהרערשאפט פון דער פארטיי, ערקלערט דער ,,רזשעניק נאראדאווי", אז איבער דעם, וואס איז געשעהן אין מישלעניץ, קאן מען נישט איבערגעהן צו דער טאג-ארדנונג. דא וואלט יעדער געמיינט, אז דאס איז ווייטער א פארארטייי-לונג — זאל זיין א פארמעהט — פון דער אונגעהעהער-טער פערגוואלדיגונג פון רעכט, עפענטליכע זיכער-קייט און הייליגסטע נאציאנאלע אינטערעסען. עס הויבט זיך גארנישט אן. אנשטאט דעם געפינען מיר ווייטער פאלגענדע בעמערקונג: ,,ווען די דאזיגע אקציע וואלט געווען א טייל פון א דורכגעטראכטען און פערנינפטיגען פאליטישען פלאן — וואלט זי נישט געווען פערראיכזאמט, נאר פריטער, זי וואלט אויפגעהערט צו זיין סימפטאמאטיש און וואלט געווא-רען א פאליטישער אקט...

מען קאן אין דעם זעהן, וואס א אמת א פער-אורטיילונג פון דאבאשינסקי'ס טאט דורך דעם הויפט-ארגאן פון דער ענדעקישער פארטיי — א פערארטיילונג דערפאר, וואס ער איז געווען.. פער-איינזאמט און נישט אויף אלע פאוויאטאווע שטעט פון דער רעפובליק איז מען בעפאלען אין דער דא-זיגער נאכט, נישט איבערפאל האט מען אטאקירט און עגמוואפענט די פאליציי, נישט איבערפאל האט מען צום צוועק פון ברידערקריג צוגעגרייטעט די ביק-סען, וואס זענען בעשטימט צו איבען די בירגער צו דער פערטיידיגונג פון דער רעפובליק...

אין ווייטערדיגען טייל פון ארטיקעל געפינען מיר א פעסטשטעלונג, אז דאס איז פוילען נישט אין ארדר-נונג — און נישט דאבאשינסקי. מיר געפינען א ערקלערונג, אז די אנטיילנעמער פון דאבאשינסקי'ס באנדע זענען מענשען ,,רעליגיעזע, נאציאנאל פיה-לענדע און גרייט צו קרבנות.

אין זיינע ווייטערדיגע אויספיהרונגען בענוצט זיך דער ,,רזשעניק נאראדאווי" מיט חער געשיכטע בכדי צו גערעכטפערטיגען דאבאשינסקי'ן דערמאנט ער דעם ענין פון זאוואדזקי'ס פערשוואונדען. די ער מארדונג פון לימהערן, דעם אנפאל אויף זרזיעבאור-סקי, גאוויאגינסקי, מאסטאוויטשי'ן. מיר זעהען דא נישט וואס אנ'אמת, קיין שום אנאלאגיע און קיין שום בערעכטיגונג; דאגעגען זענען נישטאוועס צ'י ווייסען פארוואס דער ,,רזשעניק נאראדאווי" געהט נישט ווייטער, ווייל מען קאן דאך אנהויבען פון אטענטאט אויפ'ן מלוכה-נאמשאלניק און הויפט אנפיהרער אין יאנואר 1919 — אויב עס האנדעלט זיך וועגען עס האט דער ערשטער איינגעפיהרט איינצל-נע מעטאדען אין מלוכה-לעבען; און שוין בעזונדער מערקווירדיג איז דער מאנטעל פון זכרון פון דעם מאסענהאפטען איבערפאל אויף דער פאלקס-פער-זאמלונג און אויף דעם דורך איהר אויסגעוועהלטען עלעמ', און אויך אין דער קויל פון עליגיוש נייע-וויאראמסקי, וואס איז אויסגעשאסען געווארען אין דער פלייצע פון ערשטען פוילישען פרעזידענט, אויב שוין דערמאהנען — זאל זיין דערמאהנען, איהר הערן ענדעקעס.

,,פוילען איז קראנק", נאר א דרייסטע כירור-גישע אפעראציע קען אפהאלטען אונזער פאלק פון צערפאל און אנארכיע, פון ,,אינערליכע קאמפען, פון געראנקען און מאראלישען כאאס" — זאגט ווייטער דער ארגאן פון די ענדעקעס, ווירקליך — עס זענען אין אונזער ארגאניזם פאראהן קראנקע ער-טער. קראנק זענען די גייסטער, נשמות און געוויסען, וואס זעהען די קראנקהייט נישט אין דאבאשינסקי'ן נאר אין פוילען, וואס פערמאכען די אויגען, אז דער באל דאבאשינסקי איז דאך א פאקטישער ,,אנאר-כיע", א אינערליכער קאמף און און א געדאנקען און מאראלישער כאאס".

ווי אזוי די יאפאנער קאלאניזירען בראזיליען

די יאפאנישע אימיגראציע קיין בראזיליען האט זיך אנגעהויבען אין 1908, דאן איז צום ער-שטען מאל אויף 94695 אימיגראנטען נאטירט געווארען 830 יאפאנער.

די בראזיליאנער זענען אין אנהויב געווען זעהר צופרידען פון די דאזיגע עמיגראנטען אבער זייט יענער צייט איז די צאהל זייערע געשטיגען און אין יאהר 1933 זענען שוין אריינגעקומען אין לאנד 24,494 יאפאנער.

אין 1928 האט זיך געגרינדעט א כפעציעלע גע זעלשאפט „יאפאנישע פלאנטאציע קאמפאניע אין בראזיליען" מיט'ן ציל צו קאלאניזירען די ברעגעס פון טייך אמאזאנקא פון דער רעגירונג האט די גע-זעלשאפט דאן בעקומען א קאנצעסיע געביט אויף א שטח פון א מיליאן העקטאר באדען.

אין משך פון די ערשטע 5 יאהר זענען דאן קאלאניזירט געווארען 1000 יאפאנישע פאמיליעס, וואס האבען זיך פערנומען הויפטזעכליך מיט פלאנ-טאציעס פון קאקאא, רייז, באנאנעל, פעפער און אמע-ריקאנער נוס ווי אויך פערשידענע פרוכטען און גרינצייג.

די געזעלשאפט האט אויסגעבויט שולען, שפי-טאלען און עקספערימענטאל סטאציעס און אויך א פ-עכטיגען סאנאטאריום פאר די אנגעשטעלטע פון דער געזעלשאפט און די קאלאניסטען.

עס דארף בעטאנט ווערען, אז די אלע פרו-בען וואס זענען ביז דאן געמאכט געווארען צו קא-לאניזירען יענע געגענד דורך שפאניער איז נישט געלונגען. די שפאניער זענען באלד צוריקגעלא-פען אין די שטעט. ערשט די יאפאנישע קאלאניזאציע האט געגעבען גוטע רעזולטאטען און איצט רוקט זי זיך ווייטער לענג אויס דער אמאזאנקע און דערביי האט זי אהן בעווארעניש די אונטערשטיצונג פון די אפיציעלע פאקטארען.

,,איך בין א שטארקער אנהענגער פון דער יא-פאנישער קאלאניזאציע — האט נישט איינמאל ער-קלערט ד"ר דיאניזא בענטעס, דער פרעזידענט פון שטאט פארא. אזא שטעלונג האט אויך דער פעדע-ראלער גובערנאטאר מאיא" באראטא.

אמשטארקסטען איז אבער געווען די יאפאנישע קאלאניזאציע אין סאן פאאולא. דער יאפאנישער אנטייל אין אלע וויכטיגסטע צווייגען פון דער לאנדווירטשאפטליכער פראדוקציע וואקסט מיט אונ-געהויערער שנעלקייט און אין אייניגע פראדוקטען ווי קארטאפעל, זענען די יאפאנער דאמינירענד, אין סאן פאאולא בעזעצען זיך יאפאנער נעבען די שטעט און גוטע קאמוניקאציע-וועגען. נישט ווייט פון דער הויפט שטאט האבען די יאפאנער פערלעגט א קאלאניע קאטיא אויף א באדען וואס איז פון אייניגע פריהערדיגע בעזיצער פערלאזט געווארען צוליב דער פולשטענדיגער אויסגעשעפטקייט פון באדען. זיין איינציגע מעלה איז געווען, וואס ער ליגט נאהענט צו דער שטאט און דאס האט דעצידירט ביי די יא-פאנער. די פרייזען פון באדען, נאכדעם ווי די יא-פאנער האבען זיך דארט בעזעצט, זענען געשטיגען פון 300 מילרייס (פאר צוויי און א האלבע העקטאר) אויף 3000 מילרייס. זיי פראדוצירען דארט הויפט זעכליך קארטאפעל, וואס זיי שטעלען צו אין דער שטאט מיט אייגענע אויטאס אין אייגענע שטעטישע קאאפעראטיווע מאגאזינען, אגב מוז דערמאהנט ווערען, אז קארטאפעל זענען אין בראזיליען א לוקסוס ארטיקעל.

כמעט יעדער פון די יאפאנישע קאלאניסטען אין קאטיא האט מינדעסטענס צוויי אויטאס (א פערזאנען און לאסט אויטא) און אין דער שטוב איין אדער צוויי שענק מיט ביכער.

די יאפאנער בעזיצען א וואונדערבארע אר-גאניזאציע, די נויטיגע מאטעריעלע מיטלען אין זייער קאלאניזאציע איז א אויסדרוק פון א גענוי בעשטימטע פאליטיק פון דער יאפאנישער רעגירונג.

איידער זיי זענען צוגעטרעטען צו שאפען די קאלאניע קאטיא, זענען גענוי אויסגעפארשט גע-ווארען די פרייזען פון קארטאפעל אויפ'ן מארק אין סאן פאאולא עס איז אדורכגעפיהרט געווארען א קאלקולאציע פון די פראדוקציע קאסטען, עס זענען גענוי בערעכענט געווארען די הכנסות פון די וויכ-טיגסטע פראדוקציע ארטיקלען און אין רעזולטאט איז געשאפען געווארען איין גרויסע קארטאפעל פאבריק.

דער יאפאנישער עמיגראנט בעקומט אלץ אויף קרעדיט: די „הכשרה" פאר'ן עמיגרירען, די רייזע איבער'ן אקעאן, דעם באדען, דעם נויטיגען אינווענ-טאר, מיטלען צו קענען לעבען ביז צום ערשטען שניט, מעדיצינישע הילף, פאכמענישע הילף פון אגראנאמען א. אז. וו. און דאס אלץ צאהלט דער קאלאניסט שפעטער אפ. מען העט נישט קיין אנ-קלאגעס, נישט קיין געשרייען. נישט קיין עמי-גראציע סקאנדאלען. די יאפאנישע קאלאניזאציע קען דינען אלס מוסטער פון ארגאניזאציע און זעלבסט אויסקום.

די יאפאנישע עמיגראציע איז א בעשטאנד טייל פון דער רעגירונגס פאלט ק. די אינסטיטוציעס וואס פערנעהמען זיך דירעקט מיט דער קאלאניזאציע ארבייט זענען נאר די אויספיהרער ארגאנען פון פלאן, וואס איז אנגעצייכענט געווארען דורך דער רעגירונג, און דעריבער וועט מען האט דער יאפאנישער אימי-גראציע אנגעהויבען צו מאכען שוועריגקייטען, זע-נען געפונען געווארען מיטלען זיי צו בעזייטיגען. היינט איז די יאפאנישע עמיגראציע די איינציגע, וואס טרעפט נישט אן אויף קיין בעגרענצונגען אין בראזיליען.

אויפרוף פון „פועלי אגודת ישראל" וועגען דער יודישער לאגע

יואר שא (יט"א). דער צ. ק. פון די פועלי-אגודת-ישראל אין פוילען האט פערעפענטליכט אנ' אויפרוף, אין וועלכען עס ווערט געזאגט צוו. אנד.:

„מיר לעבען איצט אין א תקופה, וואס איז איינע פון די שווערסטע תקופות אין דער לאנגער גלות-געשיכטע פון יודישען פאלק. נאך קיינמאל ווי איצט זענען מיר נישט געווען ארומגערינגעלט מיט אזוי פיל שנאה און האס.

טאג-טעגליך ווערט דער יודישער כבוד גע-טרעטען מיט די פיס. יודישע ווירדע און רעכט ווערט אויף אנ'אונגעהויערליך ברוטאלען אופן דער-נידעריגט. עס האלט שוין דערביי, אז פאגראמען און אנטיסעמיטיזם איז דערהויבען געווארען צו א נאציאנאלען געבאט.

אין אט דער גורל-שעה פאר'ן יודישען פאלק רופען מיר די גאנצע יודישע ארבייטערשאפט און פאלקס-מאסע מיט אונזער ווארט:

נישט פערצווייפלען! פאלט נישט אריין אין קיין יאוש-שטימונג און רעזיגנאציע! זאלען אונז די לעצטע אנטיסעמיטישע געשעהענישען דינען אלס מוסר-השכל, אז מיר טארען זיך נישט פערלאזען אויף קיינעם. איבע'ם שווערען געראנגעל פאר אונז קיום, האבען מיר נישט צו דערווארטען קיין שום מיטהילף. זאל דאס פאר אונז זיין א וואָרנונג, ענגער צו שליסען אונזערע אייגענע רייהען.

בעשעפטיגען יודישע ארבייטער און יודישע פאַבריקען און אונטערנעהמונגען — דאס דארף זיין דער ענטפער פון דער גאנצער יודישער געזעל-שאפט, אויף דער עקעלהאפטער באיקאט- און פא-גראם-כוואַליע.

בעזוך אין ראַטען־רוסלאַנד

פון י. חייקין

די סאָוויעטישע „פּראָספּעריטי" — ליכט און שאָטען

איהר וועט אָבער זאָגען: „דאָס אַלץ זענען ריכטיג, וועגען דערגרייכונגען פאַר דעם גאַנצען לאַנד, אָבער וואָס הערט זיך מיט'ן יחיד? ס'איז דאָך נישט גענוג, וואָס דער סאָוויעטען־פערבאַנד הויבט זיך אַלץ העכער, אויב דער סאָוויעטישער מענש געניסט „ווייניג פון דעם גאַנצען פאָרשריט!".

דער סאָוויעטישער יחיד ווערט ש'ין איצט נישט פערנאַכלעסיגט, אָפּגעזעהן דערפון, וואָס דער הויפּט־בענוס פאַר דער בעפעלקערונג וועט ערשט קומען! אַנשטאָט צו פערנעמען זיך מיט אַ ברייטער ערקלע־רונג וועגען היינט און מאָרגען פון סאָוויעטישען עולם, וועל איך דאָ אָפּזיכטליך פערשמעלערען דעם ענין. איך וועל גלייך צוטרעטען צו די פּראָסטע פּרטים פון טאָג־טעגליכען לעבען פון דער סאָוויע־טישער בעפעלקערונג.

פון קיין זאַך מאַכט מען נישט אַזוי פיל חוזק איצט אין סאָוויעטען־פערבאַנד, ווי פון די לעגענ־דעס, וואָס ווערען נאָך אַלץ פערשפּרייט אין אויס־לאַנד, אַז אין רוסלאַנד הונגערט מען. פון מיין אייגענער בעאָבאַכטונג אין הייזער פון די אָרימסטע מענשען און אין די ביליגסטע רעסטאָראַנען אין סאָוויעטען־פערבאַנד, ווייס איך אַז דער סאָוויעטישער מענש עסט נישט, נאָר ער פרעסט! דער דורכשניט־ליכער מענש אין רוסלאַנד עסט איצט מיט ריזיגע אַפּעטיטען, ווי נאָך אַ קרענק.

ס'איז שוין באַלד צוויי יאָהר, ווי עס זענען דאָרטען פערשוואונדען די לעצטע הונגער־באַוויי־זענישען פון'ם דאָרפישען סאַבאָטאַזש געגען קאָלעק־טיוויזאַציע. ברויט איז דאָ גענוג. אַלע שפּייז־קראָמען זענען איבערגעפּאַקט מיט אַלערליי עסענ־וואַרג, ביז די בעסטע דעליקאַטעסען.

נאָר דער עולם קאָן נאָך נישט קומען צו זיך פון די הונגער־יאָהרען. מען כאַפּט אַריין וואָס מעהר אָנצושטאָפּען די קישקע. די געוואוינהייט צו פערזאָרגען זיך מיט שפּייז־זאַפּאַסען איז אַזוי איינ־געוואָרצעלט, אַז ווען מען פאָהרט אויף אַ צוג, וואָס האָט אַ גוטען רעסטאָראַן, און ווען מען בלייבט שטיין אַ פּאָר מינוט אויף אַ סטאַנציע, וואו ווייבער פערקויפען שפּייז, לויפט מען און מען קויפט אָן וואָס מעהר, נישט רעכענדיג זיך מיט די פּרייזען אָבי וואָס מעהר אַריינצושטאָפּען אין זיך, צווישען די מאָלצייטען אין וואַגאָן־רעסטאָראַן.

די דיעטע פון סאָוויעטישען מענשען איז אָבער אַ שלעכט־באַלאַנסירטע. אין די ווינטער־חדשים זענען פרוכט און גרינסען מיט גאָלד גלייך, אויב מען קריגט זיי איבערהויפּט.

די דאָזיגע פעהלערען שטאַמען פון דעם, וואָס דער סאָוויעטישער טראַנספּאָרט איז נאָך ווייט פון נאָרמאַל. פון פּאַסיגע פרוכט־לאַגערען מיט מאָדערנע קאַלטע וואַגאָנען ווייס מען דאָרטען כמעט נישט. אויך איז די פרוכט־קאָנסערוואַציע־אינדוסטריע דער־ווייל ביי זיי אין די קינדער־וויגעלעך.

דער־ווייל איז פאַר אַן אייראָפּעער אָדער אַמע־ריקאַנער דער שפּייז־ענין אין רוסלאַנד אַ שווערער.

די דאָרטיגע מענשען זענען אָבער אַנדערש נישט געוואוינט, און עס וועט געדויערן יאָהרען ביז זייער געשמאַק וועט זיך ענדערען. ביז דאַן וועט שוין די טעכנישע ענטוויקלונג פון פרוכט און גרינס בעזאָרגונג פאַר'ן גאַנצען יאָהר אָניאָגען די נייע־געשאַפענע נאָכפראַגע.

מיט קליידער האַלט נאָך דער־ווייל ערגער. דאָס הייסט נישט, אַז מען גייט דאָרטען אַרום באָרוועס און נאַקעט. ווייט דערפון. וואו איהר גייט, וועט איהר בעגעגענען סאָוויעטישע מענשען גוט בע־קליידט און בעשוכט, אויף זייער שטייגער, פער־שטייט זיך.

שטיוועל, וואַליקעס און ווינטער: שיך פאַר די וואַרימע חדשים; קאַלאָשען פאַר שנייען און רעגענס פעהלען נישט אויס.

פעסטע קאָסטיומען און פּאַלטענס, מיט גע־העריגע פעלצלעך און שווערע פעלצען אָדער בור־קעס פאַר מאַנסבילען. געוואונטע ווייבערשע קליידער, מאַנטלען, איבערמאַנטלען, היטלעך און פעלצען זענען פאַרהאַן גענוג.

דער־ווייל ווערט אָבער דער טראָפּ געשטעלט דערהויפּט אויף נוצליכקייט און נישט אויף שיינ־קייט.

דאָס הייסט נישט, אַז אין די שטעט, וועט איהר נישט בעגעגענען פיין־געקליידעטע מאַנסבילען אויף אייראָפּעאישען שטייגער, אָדער דאַמען אויסגע־פּוצט אין עסיג און אין האָניג, גאָר ווי פרומע נאָכפאָלגערינס פון די נייעסטע פּאַריזער מאָדעס. נאָר אַזעלכע לוקסוסען קאָנען זיך דער־ווייל דערלויבען געציילטע מענשען. אויסער דעם, וואָס די פּרייזען פון מאָדישע קליידער זענען הימעל הויך, דאַרף מען פשוט האָבען א מאַסע צייט און גע־דולד צו קריגען אַזעלכע קליידער.

שווערער ווי די קליידער־לאַגע, איז דער ענין פון דירות. ביז נישט לאַנג צוריק האָט מען מעהר אין זינען געהאַט צו בויען פאַבריקען און אַנדערע עפענטליכע געביידעס. דערצו איז נאָך צוגעקומען די שווערקייט פון אומגעהויערען וואוקס פון דער שטאָטישער בעפעלקערונג. אין דער צייט, וואָס די איינוואוינערשאַפט פון אַלע שטעט, אין אַלגע־מיין גענומען, איז געוואַקסען אויף מעהר, ווי פערדאָפּלט מיט פופציג פּראָצענט זינט דער רעוואָלו־ציע, איז די הויז־בוי־טעטיגקייט נאָך אַלץ געבליבען היפש הינטערשטעליג. ווען מען האָט נאָך אין זינען דעם מאַנגעל אין בוי־מאַטעריאַלען, די שווע־ריגקייט פון טראַנספּאָרטירען רויה־שטאָפען פון אָרט צו אָרט, איז נישט שווער צו פערשטיין, פאַר וואָס מענשען שטיקען זיך אין דער ערגסטער ענג־שאַפט, סיי אין די סאָוויעטישע שטעט, סיי אין די נייע ישובים אויפ'ן לאַנד.

דער קורס איצט איז אָבער מעהר צו האָבען אין אויג די לעבענס־בויטען פון דער בעפעלקערונג. גייט דערפאַר אָן אומעטום אַ פיבערהאַפטע אַרבייט ביים בויען הייזער. הייזער האַלטען אין איין וואַקסען. גאַנצע גאַסען און געגענטען שפּראָצען אַרויס ווי איבערנאַכט. אַלע דורכפאָהרען זענען פערוואַרפען מיט בוי־מאַטעריאַלען. דאָס געזאַנג פון בוי־אַרבייט הערט זיך פון גאַנץ פריה ביז שפּעט אין אָווענד.

דער כלל איז: אויף דעם ערשטען בליק וועהען זיך אָן נאָר די העל־בעלויכטעטע קאָנטורען פון יעדען קאָלאָסאַלען בנין. די שאָטענס בעמערקט מען ערשט דאַן, ווען מען דערנעהנטערט זיך צו דער געביידע.

דער סאָוויעטען־פערבאַנד איז אין דעם פּונקט נישט קיין אויסנאַהם. אויפ'ן ערשטען אָנבליק איז אומפערמיידליך, אַז אַרויסזעהען זאָלען זיך די שענסטע קאָנסטרוקטיוו־קולטורעלע זיילען פון דעם אומגעהויערען פּאַלאַץ פון דער גרעסטער ריפּובּ־ליק, וואָס מיט זיך צו שאַפען אַ סאָציאַליסטישע מוסטער־אָרדענונג. ערשט ביים בעקענען זיך נעהנטער מיט די פּרטים פון דעם דאָרטיגען לעבען, הויבען זיך אָן אויסטיילען די שאָטענס, די פריהער נישט־בעמערקטע מיסט־בערגלעך אין און אַרום דעם גרויסען בנין

שעהנע יודישע זינגערין האָט אָנגעהויבען אין רייכקייט און האָט טרויעריג פערענדיגט איהר לעבען

אפילו קיין לויה האָט מען איהר נישט געקענט מאַכען, ווייל מען האָט געפונען בלויז צעשניטענע טיילען אויפ'ן טיש פון די סטודענטען אין פּראָסעקטאָריום...

פּאַריז. די פּאַריזער טעאַטער־וועלט איז געריהרט... א בעריהמטע אָפּערן־זינגערין, א יו־דישע פרוי, איז געשטאָרבען אין גרויס נויט. דאָס איז קיין נייעס נישט. אָבער עמיץ האָט גע־וואָלט איהר מאַכען א לויה. איז מען געקומען אין מתים־שטיבעל און זי נישט געפונען, איז מען אַוועק אין פּראָזעקטאָריום — איז זי שוין נישט געווען. סטודענטען פון מעדיצין האָבען שוין גע־האַט איינגאַנצען צושניטען דעם קערפּער פון דער אַמאָליגער זינגערין און בעריהמטער שעהנהייט. און דאָס גאַנצע פּאַריזער טעאַטער־לעבען איז איצט אויפגערודערט.

מיט יאָהרען צוריק איז אַ יונגע, בילד־שעהנע יודישע מיידעל מאַדלען בוג אַרויס מיט 3 ערשטע פּרייזען אַוש, פון פּאַריזער קאָנסערוואַטאָריע. דאָס מיידעל איז געווען אַנ'אויסערגעוועהנליכע שעהנ־הייט, בלאָנדע האָר, אַנ'אומבעשטימטען, אָבער פערכאַפּענדען שמייכעל און צוויי גרינע אויגען פון אַזאַ צעשוואומענעם קאָליר, וועלכע האָבען צוגע־שמידט צו זיך יעדען מאַן און איהם צעטומעלט... אויף דער ביהנע פון עקזאַמען־זאַל אין קאָנסער־וואַטאָריע איז זי אַרויס האַלב־נאַקעט אַלס טאאיס און געזונגען האָט זי מיט א שטימע, וועלכע האָט אַלעמען אַריינגעבראַכט אין דער גרעסטער ענטציק־קונג. 3 ערשטע פּרייזען האָט זי בעקומען. די גאַנצע פּרעסע האָט פערפולט די טעאַטער־זייט מיט איהר בילד און מיט לויב־געזאַנגען פאַר איהר. די שענסטע סאַלאָנען האָבען זיך געעפענט פאַר דעם יונגען מיידעל. מענער האָבען פערלוירען רייכטי־מער, איהרע דיאמאַנטען און ציהרונג איז ווערט געווען פערמעגענס און נישט איין גרויס־אינדו־סטריעלער האָט זיך פאַר איהר רואינירט.

דאָס איז געווען אין 1913.

אין אָפּערע איז איהר ערפאָלג כסדר געוואַקסען. קיינער האָט דאַמאָלס אַזוי נישט געזונגען, ווי זי אין „פאַוסט", „טהאַיס", „לאָהענגרין" און אין „ראָמעאָ און זשוליעטאַ". אָבער אַ פאַמיליען־אומ־גליק איז מיט איהר געשעהן. זי איז קראַנק גע־וואָרען, געלעגען עטליכע יאָהר צו בעט, איז שפּע־טער צוריקגעקומען קיין פּאַריז, אָבער אַלעס איז שוין געווען פערגומען. נייע דיבּערינס, — יונ־גערע, זענען געקומען. מאַדלען בוג איז פּאַ־מעליך אַרויסגעשטויסען געוואָרען פון אַלע ערטער, און אין די גוטע יאָהרען האָט זי נישט געוואוסט, וואָס עס הייסט צו זיין שפּאָרזאַם — האָט אויף דער עלטער פאַר איהר זיך אָנגעהויבען די שרעק־ליכסטע נויט. זי האָט אַלעס פערקויפט, אַפילו איהר פּיאַנאָ און איז סוף כל סוף פון הונגער פשוט ווייטער קראַנק געוואָרען. מען האָט זי אָפּגע־פיהרט אין שפּיטאָל. קיינער האָט זיך נישט פער־נומען מיט איהר. קיינער האָט זי מעהר נישט געזוכט. אַלע פריינד זענען אַוועק, אַלע.

בלויז איינער איז געבליבען, אַ זשורנאַליסט. האָט ער אויסגעפּועלט, אַז דער ראָטשילד־שפּי־טאָל זאָל זי אַריינעמען און זי בעסער בעהאַנדלען.

מ'האָט איהר אָנגעשריבען וועגען דעם, אָבער דער בריף האָט שוין פערשפּעטיגט. די בעריהמ־טע יודיש־פראַנצויזישע זינגערין איז שוין גע־ווען טויט. קיינער איז נישט געקומען זיך פער־נעמען מיט דער לויה.

* * *

אין אַ צייט אַרום איז דער זשורנאַליסט געקו־מען דערוויסען זיך וועגען איהר. מען האָט איהם אָנגעזאָגט די טרויעריגע ידיעה.

— האָט מען זי בעערדיגט?

— ניין. אין פּראָזעקטאָריום.

איז ער אַוועק אין פּראָזעקטאָריום, און אויף אַ טיש צווישען פריילעכע יונגע סטודענטען געפונען אַנ'איבערבלייבעך פון דער אַמאָליגער שעהנער פריינדין זיינער! זי איז שוין געווען א גאַנצען צושניטען. דער קאָפּ איז בלויז געווען נאָך גאַנץ, אָבער פון די פיס און הענד איז בלויז געבליבען שטיקער סקעלעט מיט שטיקער לייב דאָ און דאָרט...

דער פריינד האָט זיך צוזויינט.

דאָס איז געווען אַלעס, וואָס איז געבליבען נאָך דער טאַלאַנטפולער פרוי, פאַר וועלכער דאָס לעבען האָט זיך אָנגעהויבען מיט אַזאַ ברייטען טריי־אומף און האָט זיך אַזוי טרויעריג געענדיגט...

„דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם קען נישט קיין פרייהייט פון דער וויסענשאַפט"

דער דייטשער בילדונגס־מיניסטער איז עס אָפען מודה אויף דער פייערונג פון דער היידעלבערגער אוניווערזיטעט

בערלין, (יט"א). אין היידעלבערג זענען פאַר־געקומען די אַזוי פּאָמפּעזע יובּילעאום פייערונגען פון דער דאָרטיגער אוניווערזיטעט אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם יובּילעאום פון איהר 550 יעהריגער עקזיס־טענץ. אויף איינער פון די הויפּט־פייערונגען האָט געהאַלטען א רעדע וועגען דער דייטשער וויסענשאַפט דער בילדונגס מיניסטער בערנהאַרד רוסט. נישט בלויז פון פּאָליטישע געגנער — האָט דער מיניסטער ער־קלערט — נאָר אויך פון עהרליכע פריינד הערען מיר אָפט די טענה, אַז דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם ערניד־ריגט די וויסענשאַפט צו דער פּאָליטישער מאַכט. די דאָזיגע מורא — זאָגט דער מיניסטער — איז אומ־בעגרינדעט. דער מיניסטער גיט צו אַז מען האָט מאַר־קע פון די אוניווערזיטעטען בעזייטיגט „די מאַרק־סיסטען" ער שווייגט אָבער וועגען דעם, אַז מען האָט פון די דייטשע אוניווערזיטעטען בעזייטיגט אויך אַלע יודען און נישט־אַריער, הגם דאָס רוב פון זיי זענען גאָרנישט געווען קיין מאַרקסיסטען, מיניס־טער רוסט פיגט דאַן צו:

אויב מען האַלט אַז די עיקר־סימנים פון וויסענ־שאַפט אין פאָראורטיילס־לאָזיגקייט און לערן־פריי־הייט, דעמאָלט איז ריכטיג דער פאָרוואורף, וואָס ווערט געמאַכט דעם נאַציאָנאַל סאָציאַליזם, אַז ער איז א שונא פון דער וויסענשאַפט. דער נאַציאָנאַל סאָציאַליזם האַלט, דאָס עס איז נישט מעגליך קיין וויסענשאַפט, וואָס זאָל זיין פריי פון פאָראויסזעצונ־גען. דער נאַציאָנאַל סאָציאַליזם פאָדערט א וויסענ־שאַפט, וואָס זאָל זיין געבונדען מיטן בלוט און מיט דער געשיכטע.

די דייטשע צייטונגען בעריכטען, אַז צו די היי־דעלבערגער פייערונגען זענען געקומען פאָרשטעהער פון 13 שטאַטען, עס זאָל האָבען געפעהלט בלויז א רעפּרעזענטאַנץ פון דער וויסענשאַפט אין ענגלאַנד. די דייטשע פרעסע פערשווייגט אָבער דיסקרעט, אַז אויך פון די לענדער וואָס זענען געווען פאָרגעשטעלט אין היידעלבערג, זענען געקומען בלויז אייניגע אוניווערזיטעטען, בעת צאָהלרייכע אוניווערזי־טעטען פון די זעלבע לענדער האָבען נישט אָנגענומען די איינלאַדונג צו שיקען זייערע רעפּרעזענטאַנ־טען צו די היידעלבערגער פייערונגען. בעזונדערס אויפפאַלענד איז געווען, וואָס קיין היידעלבערג איז אפילו נישט געקומען דער [illegible]. אַמעריקאַנער באָט־שאַפטער אין בערלין דר. יאַקאָב גאָולד־שורמאַן, וועמען היידעלבערג פערדאַנקט א נייעם אוניווערזי־טעטס־בנין, די געלדער פאַר נייעם בנין האָט דר. שורמאַן געזאַמעלט הויפּטזעכליך צווישען אַמערי־קאַנער יודען, געוועזענע סטודענטען פון דער היי־דעלבערגער אוניווערזיטעט, דר. שורמאַן איז — ווי עס ווערט איבערגעטראַגען — בעזונדערס בעטראָפען צוליב דעם, וואָס די אורשפּרינגליכע אויפשריפט אויפ'ן נייעם בנין, „דעם לעבעדיגען גייסט" איז בעזיי־טיגט געוואָרען, און אַנשטאָט איהר איז איצט איבער'ן הויפּט־איינגאַנג אין דעם בנין בעזוצט מיט דער אויפ־שריפט „דעם דייטשען גייסט"; איבער דער נייער אויפשריפט איז אויסגעהאַקט א האַקענקרייץ.

פּראָפ. געאָרג בערנהאַרד צוריקגעקומען קיין פּאַריז

פּאַריז, (יט"א). פּראָפ. געאָרג בערנהאַרד וועלכער האָט געוויילט מעהרערע וואָכען אין די פּראָווינציעלע שטעדטען, וואו ער האָט זיך בעטייליגט און דער אַק־ציע פאַרן יודישען וועלט־קאָנגרעס, האָט זיך איצט אומגעקעהרט קיין פּאַריז, און פּערזענליך איבערגע־נומען די לייטונג פון דער „פּאַריזער טאַגעסצייטונג". אין א לייטאַרטיקעל א.ט. „צוריקקעהר" רופט אַרויס פּראָפ. בערנהאַרד שווערע אָנקלאַגען געגען בעזיצער פון „פּאַריזער טאַגעבלאַט" וול. פּאָלאָקאָוו און דעם דורך פּאָלאָקאָוו אַנגאַזשירטען שעף־רע־דאַקטאָר ריכאַרד לעווינזאָהן־מאָרים און ערקלערט, דאָס עס זענען דאָ בעווייזען אַז פּאָלאָקאָוו האָט גע־פיהרט פערהאַנדלונגען אין דער דייטשער געזאַנדט־שאַפט אין פּאַריז מיט שמאַליץ'ן דעם פערטרויענס־מאַן פון פּראָפּאַגאַנדע מיניסטער דר. געבבעלס. פּראָפ. בערנהאַרד שליסט:

„איך טרעט אַרויף אויף דער פּלאַטפאָרם וועל־כע מיינע קאָלעגען האָבען אין מיין אָפּוועזענהייט מוטיג און ענטשלאָסען אויפגעשטעלט פאַרן אויפ־קלערונגס קאַמף געגען דער באַרבאַריי פון נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישען דייטשלאַנד. איך שטעל מיך איצט ווידער בראש פון זיי און וועל פעראייניגען מיין שטימע מיט זייערע. כדי איינצושטעלען זיך פאַר דער דייטשער קולטור געגען היטלערישען קריגס־ווילען און פאַר די מענשענרעכט געגען היטלערישען טער־ראָר, איך בין זיכער אַז אויף דער זייט פון דער „פּאַ־ריזער טאַגעסצייטונג" וועט זיך שטעלען די דייטשע עמיגראַציע אין אַלע לענדער פונקט ווי יענער טייל פון די אויסלאַנדס־דייטשען, וואָס ליבען נאָך די אַל־טע אידעאַלען פון פריהייט און פרידען".

דער שאַנטאַזשיסט — איינער פון טויזענדער — וואָס האָט א טעות געהאַט

בערלין (יט"א) פאַרן געריכט פון געשוואוירע־נע אין האַמבורג איז געשטאַנען א יונגער אַריער, וועלכער איז צוגעצויגען געוואָרען צו פאַראַנטוואָרט־ליכקייט פאַר שאַנטאַזשירען אַנ'אַריערין, וועגען וועל־כער דער אָנגעקלאַגטער האָט געמיינט, אַז זי איז א „האַלב־יודין". דער שאַנטאַזשיסט האָט פון איהר געפאָדערט צו געבען איהם 500 מאַרק, דראָהענדיג איהר. דאָס אין נעגאַטיוו וועט ער איבערגעבען אין דער עפענטליכקייט אַז זי איז בעגאַנגען א פער־ראַט לגבי איהר מאַן. דער שאַנטאַזשיסט האָט גע־דראָהט נאָך מיט אַנדערע מיטלען, היות — ווי ער האָט געשריבען אין זיין בריף — „ער ווייס, אַז זי איז פון יודישער „אָפּשטאַמונג"". אין געריכט האָט זיך אַרויסגעוויזען אַז די פרוי איז א ריינע אַריערין, דאָס געריכט האָט דעם שאַנטאַזשיסט פערורטיילט צו 6 חדשים תפיסה און 3 יאָהר עהרען־פערלוסט.

העברעאיש אין די יודישע שולען פון ראַטען־פערבאַנד?

מאָסקווע. אין מאָסקווע געהען אַרום שטאַרקע קלאַנגען אַז צוגלייך מיט דער איינפיהרונג פון דער לאַטיינישער און גריכישער שפּראַך אין די עלטערע קלאַסען פון די אַלגעמיינע סאָוויעטישע מיטעלשולען, זאָל אויך איינגעפיהרט ווערען אין די יו־דישע סאָוויעטישע מיטעל־שולען דער אונטער־ריכט פון דער העברעאישער שפּראַך. העב־רעאיש זאָל געלערנט ווערען נאָר אין 8טען, 9טען און 10טען קלאַס פון דער מיטעל־שול. דער מאָטיוו זאָל זיין, אַז אָהן העברעאיש קאָן מען זיך נישט בענו־צען מיט אַלע ווערטפולע קוועלען פון דער יודישער גע־שיכטע. וואָס ווערט געלערנט אין די יודישע סאָוויע־טישע שולען. נאַטירליך, אין מאַרקסיסטישער בעלויכטונג.

מען גיט איבער, אַז עס ווערען געפיהרט אונטער־האַנדלונגען מיט דעם בעקאַנטען היסטאָריקער פון דער יודישער ליטעראַטור און פּרעסע, אינזשיניער ציניבערג פון לענינגראַד וועגען אָרגאַניזירען דעם אונטערריכט פון דער העברעאישער שפּראַך אין די יו־דישע מיטעל־שולען, ביז איצט איז נישט געלונגען צו קאָנטראָלירען די ריכטיגקייט פון די דאָזיגע קלאַנגען.

טעטיגקייט פון דער פויליש-ארץ-ישראל'דיגער האנדעלס-קאמער

בעריכט פון דער אלגעמיינער פערזאמלונג

וואַרשאַ. אין אייגענעם לאָקאַל איז פאָרגעקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון דער פויליש-ארץ-ישראל'דיגער האַנדעלס-קאַמער.

די פערזאַמלונג האָט געעפענט פרעז. ל. לעווינטע מיט אַ רעדע, געווידמעט דעם אַנדענקען פון פערשטאָרבענעם עהרען-פרעזידענט פון דער אַלוועלטליכער ציוניסטישער אָרגאַניזאציע, נחום סאָקאָלאָו. אין הייסע ווערטער האָט ער געשילדערט די געשטאַלט פון איינעם פון די בעסטע זיהן פון יודישען פאָלק, אָנגעוויזען אויף זיינע אייביגע פערדינסטען פאַר דעם אויפבוי-ווערק אין ארץ-ישראל, סאקאלאוו איז געווען דער ריז פון געדאַנק און טהאט און זיינע בעניאלע פעהיגקייטען, און זיין גאַנצע ענערגיע האָט ער געווידמעט ביז'ן לעצטען אָטעם דעם יודישען פאָלק.

אַלס פאָרזיצער פון דער פערזאַמלונג איז געוועהלט געוואָרען פרעז. מ. מייזעל.

פרעזעס ל. לעוויטע

האָט דאַן געהאַלטען אַ לענגערען בעריכט-רעפעראַט וועגען דער טעטיגקייט פון דער פויליש-ארץ-ישראל'דיגער האנדעלס-קאמער פאר'ן יאהר 1935. אין דער איינלייטונג האָט דער רעדנער אָנגעוויזען אויף דעם פאַקט, אַז די איצטיגע אַלגעמיינע פערזאַמלונג טראָגט אַ ספעציעלען פייערליכען כאַראַקטער אַלס יובל פון דער 10-יעהריגער עקזיסטענץ פון דער קאַמער. עס האָט זיך פערענדיגט די ערשטע 10-יעהריגע ארבייט-תקופה, וועלכע האָט קלאר בעוויזען, אז ביי די שעפער פון דער קאַמער, וועלכע שטעהען אַהן איבעררייס אין איהר שפיץ, איז פאַרהאַן דער פאָזיטיווער ווילען וויטער פאָרטצוזעצען מיט פולער פלייס און איבערגעגעבענהייט זיך צו ווידמען דער אַרבייט פאַר דער ווייטערדיגער גינסטיגער ענטוויקלונג פון די געגענזייטיגע בעציהונגען צווישען פוילען און ארץ-ישראל. פרעז. לעוויטע שילדערט דאַן די ענטוויקלונג פון די פויליש-ארץ-ישראל'דיגע בעציהונגען און ווייזט אָן דעם גרויסען וואוקס פון דעם סחורות-אויסטויש צווישען די ביידע לענדער. אין דער צייט וואָס אין יאָהר 1934 האָט דער ווערט פון'ם סחורות-אויסאויסטויש אויף ביידע זייטען בעטראָפען 10,1 מיליאָן זל. האָט ער אין יאָהר 1935 בעטראָפען 18,4 מיליאן זל. דער וואלומען פון דעם פויליש-ארץ-ישראל'דיגען האנדעל אין די יאהרען 1935 — 19931 האָט זיך פערגרעסערט 8,1|2 מאָל. דער עקספאָרט פון פוילען קיין ארץ-ישראל ווי אויך דאָס אַקטיווע סאלדא לטובת פוילען וואַקסען כסדר. אין די לעצטע פינף יאָהר איז דאָס סאלדא לטובת פוילען אויסגעמאַכט איבער 27 מיליאָן זל. דערביי אין יאָהר 1935 — 10,1|2 מיליאָן זל. וואָס בעטרעפט 16 פראצ. פון דעם אלגעמיינעם אקטיווען סאַלדאָ פון דעם פוילישען האַנדעלס-בילאַנס. די מעגליכקייטען פון דער ווירטשאַפטליכער פענעטראציע פון פוילען אין ארץ-ישראל קענען פערברייטערט ווערען. אין לויף פון די יאָהרען 1932—1935 האָט דער אַנטייל פון פוילען אין דעם אַלגעמיינעם אימפאָרט פון ארץ-ישראל געשטיגען פון 1,3 פראָצ. אויף 4,4 פראצ., וואס אנבעלאַנגט דעם אימפארט פון פוילען פון ארץ - ישראל, איז ער אויך כסדר געשטיגען, הגם נישט פראָפאָרציאָנעל צו דעם וואוקס פון דעם עקספאָרט דורך אַ ראציאָנעלער און ציל-בעוואוסטער ווירטשאַפטליכער פאָליטיק וועט געלונגען פיל פאַך צו פערגרעסערען דעם אַנטייל פון ארץ-ישראל און פון פוילען אין זייערע — געגענזייטיגען סחורות-אויסטויש. דער רעדנער שטרייכט אונטער, אַז די ביזאיצטיגע בעמיהונגען האָבען געגעבען גינסטיגע רעזולטאַטען. אין יאָהר 1935 טרעפען מיר אין דעם פויליש-ארץ-שראל'דיגען האַנדעלס-אויסטויש נייע סחורות, וועלכע זענען ביז איצט דורך די לענדער נישט בעקויפט געוואָרען איינער ביים צווייטען. אין דעם אימפאָרט פון ארץ-ישראל האָבען אין דער בעריכטס-תקופה דאָס ערשטע אָרט פערנומען די ציטרוס-פרוכטען, וועלכע האָבען בעטראָפען 7|8 פון דעם אַלגעמיינעם פוילישען אימפאָרט פון א"י. אויסערדעם האָט פוילען אימפאָרטירט פון א"י וויין, פעל, קינסטליכע ציין, אייל, ביכער.

די הויפט - אַרטיקלען פון פוילישען עקספאָרט קיין א"י.

אין יאָהר 1935 זענען געוועזען קעסטלעך קאַמפּטען צו פאקען פאמעראנצען, בוי-האָלץ, דיקטען אייזען-בלעך, רעהרען, דראָט, טעקסטיל-אויסאַרבייטונגען, פאפיר, סאניטארע ארטיקלען, עופות, גלאז, מעהל און קאשע, תבואה א. א. וו. פרעזעס לעוויטע האָט אַרויסגערוקט אין זיין פאָסטולאט א רייהע פאָסטולאטען, וועלכע האָבען א ערשט-ראַנגיגע בעדייטונג פאַר די ווייטערדיגע גינסטיגע געשטאַלטונג פון די געגענזייטיגע ווירטשאַפטס-בעציהונגען צווישען פוילען און ארץ-ישראל. דער רעדנער שטרייכט אונטער, אז די ווירטשאַפטליכע פאַקטאָרען פון ביידע לענדער דאַרפען געדענקען וועגען דער נויטווענדיגקייט צו דערהאַלטען אַ געוויסע גלייכגעוויכט צווישען דעם עקספאָרט און אימפאָרט. נאָר אַ לאנד, וועלכעס האָט א פעו לייכטערטען אָבזאַץ פאַר זיינע סחורות אין פוילען קען זיין אַ גוטער אָבנעהמער פון דער פוילישער פראָדוקציע. אַ ראַציאָנעלע קאָנטינגענטען פאָליטיק, וואָס זאל נעהמען דאָס אויבענדערמאָהנטע אין אכט, קען מיטווירקען אין דער פערגרעסערונג פון עקספאָרט פון פוילען קיין ארץ-ישראל. עס דאַרף ערמעגליכט ווערען דער צופיהר פון די ווענינגע נאַטוראַלע אַרטיקלען, וועלכע פוילען בעזיצט נישט און וועלכע א"י פראָדוצירט וואָס מעהר, ווי צ. ב. פאָמעראנצען, אייל, וויין, פרוכט-סאקען און פאסטעס, עמערישע איילען, קינסטליכע ציין א. א. וו. די בעמיהונגען פון דער קאמער צו פערקלענערען דעם צאָל אויף גרייפ-פרוכטען האָט געפונען אַ פריינדליכע אָנערקענונג אין די ארץ-ישראל'דיגע ווירטשאַפטליכע קרייזען. די איינגעפיהרטע אין ענדע 1934 צאָל-הנחה אויף פאָמעראַנצען, האָט געבראַכט רעזולטאטען ערשט אין יאהר 1935. אין דעם בעריכטס-יאָהר האָט דער אימפאָרט פון פאָמעראַנצען געשטיגען ביז 6 טויזענד טאָן. דער פערגרעסערטער איינקויף פון א"י-פאָמעראַנצען דורך פוילען האָט גלייך געפונען אַ אָפּקלאַנג אין א"י אין דער פאָרם פון אַ פערגרעסערטען אימפאָרט פון פוילען. פרעז. לעוויטע האָט אויך אַרויסגערוקט אַ פאָסטולאַט צו פערקלענערען די ביז איצט פערפליכטענדע טראנספאָרט-טאַריף, וואָס וואָלט פערגרעסערט די קאנקורענץ פעהיגקייטען פון דער פוילישער אינדוסטריע און לאַנדווירטשאַפטליכע פראָדוקציע. דער רעדנער שטרייכט אויך אונטער די נויטווענדיגקייט צו נאָרמירען די פראַגען פון ים-פערזיכערונגען, וועלכע ברענגען אָפטמאָל גרויסע שאָדענס די עקספאָרטערען. ביים ענדע פון זיין רעפעראַט האָט פרעזעס לעוויטע אויסגעדריקט אַ דאַנק אַלע פאַקטאָרען אין פוילען און ארץ-ישראל, וועלכע האָבען זיך זאַכליך און פריינדליך בעצויגען צו דער קאַמער און מיטגעווירקט אין אַ גרויסער מאָס צו דער אינטענסיפיצירונג פון איהר טעטיגקייט און צו איהר ענטוויקלונג.

אַ גענויער בעריכט פון דער טעטיגקייט פון ביוראָ פון דער קאַמער האָט אָפּגעגעבען דער דירעקטאָר פון דער קאַמער,

אינזש. י. טהאָן

אַנווייזענדיג אויף די איבעריליכע רעאָרגאַניזאציע פון ביוראָ פון דער קאַמער, וועלכע איז דורכגעפיהרט געוואָרען אין יאָהר 1935, אין רעזולטאַט פון וועלכע דאָס ביוראָ איז פונאַנדערגעטיילט געוואָרען אויף פאָלגענדע אָבטיילונגען: פרעזידיאַלע, האַנדעל, פאַר אויסשטעלונגען און ירידים, איבערזידלונגס-אָבטיילונג, טוריסטישע, אָפּטייל בּנ פאַר אויסגאַבען און פרעסע, אַדמיניסטראַציע - אָבטיילונג. אַלע אָבטיילונגען זענען פונאַנדערגעטיילט געוואָרען אויף רעפעראַטען, אין וועלכע עס האָבען געאַרבייט רעפערענטען און געהילפס-כחות. די דורכגעפיהרטע רעאָרגאַניזאַציע פון ביוראָ האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס ראַציאָנעל און געבראַכט מיט זיך די פערשטאַרקונג פון דער אַרבייט פון ביוראָ. די קאָרעספאָנדענץ פון דער קאַמער איז געוואַקסען אין יאָהר 1935 אויף 40 פראָצ. די האַנדעלס-קאַמער האָט געפיהרט אַ ברייטע טעטיגקייט אין דער ריכטונג צו אַנפאָרמירען די עפענטליכע מיינונג וועגען די וויכטיגסטע פאָזען פון דער ענטוויקלונג פון א"י מיט דער ספעציעלער בעריקזיכטיגונג פון די פויליש-ארץ-ישראל'דיגע ווירטשאַפטליכע בעציהונגען.

די טעטיגקייט פון דער האַנדעלס-אָפּטיילונג פאַר'ן בעריכטס-יאָהר האָט זיך פערגרעסערט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בעלעבונג פון דעם פויליש-ארץ-ישראל'דיגען האַנדעל. די אָבטיילונג האָט אינפאָרמירט די פעראינטערעסירטע וועגען די עקספאָרט און אימפאָרט-מעגליכקייטען אויף די מערק פון נאָהענטען מזרח, דערהאַלטען אַ קאָנטאַקט מיט די פערטרעטער פון די א"י-עקספאָרטערען, האָט בעוואַכט די פאָרמעלע זייט פון עקספאָרט פון פוילען קיין א"י, האָט בעשטעטיגט די פאַקטורען און די אָבשטאַמונגס-צייגענישען פון די סחורות. די אָבטיילונג פאַר אויסשטעלונגען און ירידים האָט אָרגאַניזירט אין יאָהר 1935 די ארץ-ישראל-סעקציע אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען יריד אין פּויזען, און דורכגעפיהרט די צוגרייטונגס-אַרבייט פאַר דעם אַנטייל פון פוילען אין מזרח-יריד 1936.

די איבערזידלונגס-אָבטיילונג האָט ערטיילט אינפאָרמאַציעס וועגען אינדוסטריע, מלאכה אין ארץ-ישראל. די טוריסטען-אָבטיילונג האָט אָרגאַניזירט גרופען איבעררייזעס פון סוחרים און אינדוסטריעלער קיין ארץ-ישראל.

דער פרעסע-רעפעראַט האָט בעאַרבייט די בעטרעפענדע מאַטעריאַלען, זיי סעגרעגירט אין בעזונדערע קאַרטאָטעקעס, און בעדינט די פוילישע און יודישע פרעסע מיט ידיעות און אינפאָרמאַציעס.

אויסערדעם איז אין פאָריגען יאָהר ענטשטאַנען אין דער האַנדעלס - קאַמער אַ פערלאַג פאַר ווירטשאַפטליכע מאָנאָגראַפיעס וועגען א"י א. ג. „די ביבליאָטעק פאַר פראַגען פון ארץ-ישראל און דעם נאָהענטען מזרח“. אין יאָהר 1935 איז ערשינען „דער אינפאָרמאַטאָר פאַר'ן האַנדעל פון פוילען מיט ארץ-ישראל“, וועלכער ענטהאַלט גענויע און גרינדליכע אינפאָרמאַציעס, וועלכע זענען נויטיג צו קענען אין די האַנדעלס-בעציהונגען צווישען פוילען און ארץ-ישראל. דעם פינאַנץ-בעריכט ווי אויך דעם בודזשעט-פרעלימינאַר אויף דעם נעכסטען יאָהר האָט פאָרגעשטעלט דער וויצע-פרעזעס פון דער קאַמער ריכטער מ. פרידע.

ה' א. שטראַנצמאַן האָט אָבגעגעבען א בעריכט פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע און פאָרגעלעגט צו בעשטעטיגען דעם בעריכט פון דער פערוואַלטונג.

נאָך די רעפעראַטען האָט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע, אין וועלכער ס'האָבען אַנטייל גענומען ד"ר שאשקעס, אינזש. שיינמאַן, פרעז. לעוויטע, ריכטער פרידע, פרעז. מייזעל, ווינשטיין, דיר. אינז ש. טהאָן און וויצע-דיר. אַנקער.

נאָכהער האָט דיר. אינזש. טהאָן איבערגעגעבען פרעז. לעוויטע א דיפלאָם פון איינשרייבען איהם אין ספר הזהב פון קרן קימת לישראל אויפ'ן יסוד פון אַ בעשלוס פון דער פריהערדיגער אַלגעמיינער פערזאמלונג. אין האַרציגע ווערטער שטרייכט ער אונטער די פערדינסטען פון פרעז. לעוויטע, וועלכע אַרבייט מיט אָפּפערווילליגקייט פון דער ערשטער מינוט זייט דער ענטשטעהונג פון דער קאַמער, אַלס אין א אינסטיטוציע, וועלכע האָט אין אַ גרויסער מאָס מיטגעווירקט צו דער פערשטאַרקונג פון די ווירטשאַפטליכע בעציהונגען צווישען פוילען און ארץ-ישראל. די דאָזיגע אויסערונגען זענען אָנגענומען געוואָרען מיט אפלאָדיס.

אין נאָמען פון די בעאַמטע פון דער קאַמער האָט דיר. אינז. טהאָן איבערגעגעבען דעם וויצע-פרעזעס פון דער האַנדעלס-קאַמער, ריכטער מ. פרידע א אַכטעטיש און שעהן געבונדענעם קאָמפלעט פון „ארץ-ישראל און דעם נאָהענטען מזרח“ אַלס אויסדרוק פון אַנערקענונג פאַר זיין אונערמידליכער אַרבייט אין דער קאמער.

נאָך דעם דורכפיהרען די וואַהלען - וואָהלען שטעלט זיך דער ראַט פון דער קאַמער פאָר ווי פאָלגט: פרעז. ל. לעוויטע, דיר. ז. אַלעקסאַנדראָוויטש, אינז. א. אייגער, ג. אייזינגאָן, ריכטער מ. פרידע, אינז. געפנער, דיר. ט. היבּרעס, ד"ר ה. האַראָוויץ, ריכטער ש. קעניגשטיין, ד"ר י. לאַנדוי, דיר. א. לעששינסקי, פרעז. מ. מייזעל, ראַט. ל. מילשטיין, דיר. עמיל מאָדריצקי, אדוו. ב. זַלא. מוצקי, ד"ר א. פערעלמוטער, ד"ר ה. ג. יסטערמאַן, דיר. א. ראַבינזאָהן, ד"ר ה. ראַזמאַרין, ד"ר ז. זאַקס, דעפ. ד"ר עמיל זאמעשטיין, ר. שערעשאָווסקי, ה. טויבענפעלד, אינז. ט. טעמקין.

אין דער רעווידיר-קאָמיסיע זענען געוועהלט געוואָרען די ה"ה: מ. פרידבערג, מ. קאַט, א. שטראַנצמאַן, ג. וואהל, ד"ר ר. זילבערשטיין.

ראַדיאָ - ווינקעל

זומער-פעריען און ראַדיאָ.

ראַדיאָ איז בלי ספק אַ נאָמענטיגער פריינד פון דער יוגענד, סיי פון דער עלטערער, סיי פון דער יונגערער. גיט דאָך דער פוילישער ראַדיאָ במשך פון איין יאָהר זעהר א סך אוידיציעס געווידמעט דער יוגענד: דידאַקטישע, ליטעראַרישע, מוזיקאלישע (צווישען אַט די איז כדאי צו דערמאָהנען דעם אימפּאָזאַנטען אינטערנאַציאָנאַלען קאָנצערט פון פאַר א-יאָהרען אָקטאָבער א. נ.: „די יוגענד פון דער גאַנצער וועלט זינגט“). דיסקוסיע-אַרטיגע (למשל, די הייאַהריגע אוידיציע א. נ.: „די יוגענד רעדט וועגען זיך“ אד. גל. אָבער דאָ געהט דאָך נישט אין אויסרעכענען נאָר אין אָנווייזען דעם פאַקט, אַז די אינטעלעקטועלע און גייסטיגע בעדערפענישען פון דער יוגענד, אַלץ נאָר, וואָס פעראינטערעסירט זי, זענען פאַר'ן ראַדיאָ זעהר א וויכטיגער ענין, וואָס מען רעכענט זיך מיט איהם כסדר. פון דער אַנדערער זייט ווידער זעהט זיך, אַז די יוגענד שאַצט געהעריג אָב דעם נוץ, וואָס זי בעקומט מצד דעם ראַדיאָ. דערויף זאָגען עדות די הונדערטער דאַנק-בריף, וואָס דער פוילישער ראַדיאָ בעקומט כסדר פון דער יוגענד.

איצט, ווען מען פאָהרט אַרויס אויף קאָלאָניעס און זומער-וואוינונגען, וועלען דאָך די פיינדשאַפטס פעדים זיכער נישט איבערגעריסען ווערען אַזאַ פריינד, ווי ס'איז דער ראַדיאָ, וואָס זיינע עצות און אָנווייזונגען האָט מען בענוצט א גאַנץ יאהר, זאָל מען איהם צוליב'ן אַרויספאָהר אויף זומער אינגאַנצען לאָזען אַליין? מען קאָן דאָך איהם האָבען אויך אין דרויסען, אויף דער לופט, אין די קאָלאָניעס און אין די סקויט-לאַגערען.

דער גרויסער זומער - קאָנקורס פון פוילישען ראַדיאָ.

די שענסטע אַטראַקציע אָבער פאַר די אַלע, וואָס זענען אַבאָנענטען פון פוילישען ראַדיאָ במשך די חדשים יוני, יולי און אויגוסט ה. י., איז דער גרויסער קאָנקורס, וועלכער גיט שאַנסען צו געווינען איינע פון די טויזענד זעהר חשוב'ע פרעמיעס. עטליכע פון די דאָזיגע פרעמיעס ווערען דאָ אויסגערעכענט: א לוקסוס-אַרטיגע לימוזינע „אויסטין 1936“, צוויי וואַכען פערברענגען אין די פוילישע קורערטער, רייזעס קיין ארץ-ישראל אָדער קיין ניו-יאָרק, אַ עקסקורסיע מיט א עראָפּלאַן, ראַדיאָ-אַפּאַראַטען פון דער בעסטער מאַרקע, פאָטאָגראַפישע אַפּאַראַטען און א סך, אַ סך אַנדערע פרעמיעס.

די בעדינגונגען פון דאָזיגען קאָנקורס זענען פאָלגענדע:

מען דאַרף טרעפען: אין וועלכען טאָג צווישען 16- און 30. סעפטעמבער הייאָהר, אין וועלכע שעה און מינוט וועט פאָרקומען די פּראָפּאַגאַנדע אוידיציע, וואָס דער פוילישער ראַדיאָ וועט טראַנסמיטירען אין די נאַכט טאָג-שעה'ן אויס דער ראַדיאָ-אויסשטעלונג, וועלכע ווערט איינגעאָרדענט אין וואַרשע אין די ראַהמען פון דער אויסשטעלונג פון מעטאַל- און עלעקטראָ-טעכנישער אינדוסטריע.

די תשובה אויף דער דאָזיגער פראַגע דאַרף מען אַריינשיקען ביז'ן 31. אויגוסט ה. י.: וואַרשע, מאַזאָוויעצקאַ 5.

אַזוי פון איין זייט איז די אויפגאַבע אויף ראַדיאָ אַ מינימאַלער (קוים 10 גראָשען א טאָג), פון דער אַנדערער זייט — אַ פיל אינטערעסאַנטע אוידיציעס פון פערשידענעם כאַראַקטער און דערצו נאָך האָבען די מעגליכקייט צו געווינען א שעהנע פרעמיע — וועט מען זומער-צייט געוויס זיין צווישען די אַלע אַבאָנענטען פון פוילישען ראַדיאָ!

דאָס לעבען אין ארץ-ישראל

ידיעות פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור

התראָה פון דער רעגירונג צו די אַראַבישע בעאַמטע אין א"י.

ירושלים. צוליב די קלאַגען וואָס האָבען זיך געהערט האָט פערשפרייט, אַז די אַראַבישע רעגירונגס-בעאַמטע האָבען ברעה צוצושטעהען צום שטרייק, האָט דער הויך-קאָמיסאַר פעראָרדנט צוויסען צו געבען די בעאַמטע, אַז ווער עס וועט פון זיי צושטעהען צום שטרייק, וועט פערלירען זיין פאָסטען און די בעאַמטע וואָס זענען בערעכטיגט צו עמעריטור, וועלען דאָס דאָזיגע רעכט פערליהרען.

גרויסע ציטרוס - פרוכט - גערעטעניש אין ארץ-ישראל.

ירושלים. די גערעטעניש אויף פּאָמעראַנצען איז הייאָהר אין א"י זעהר גרויס און מ'האָפט אז דער פערשטעהענדער עקספּאָרט סעזאָן וועט געבען פון 8 ביז 8 און א האַלב מיליאָן קעסטלעך אַראַנזשפרוכטען.

אַראַבישע שיפער פון יפו דראָהען.

תל-אביב. א גרויסע ענגלישע ענגעל-שיף וואָס האָט געבראַכט א טראַנספּאָרט מעהל און שטיינקויהלען פאַר תל-אביב, האָט מאָנטשערען דרוק פון די אַראַבישע שיפער אין יפו נישט געקענט אויסלאָדען די סחורה אויף די תל-אביבער וואַסערען, נאָר זי געמוזט ווייטער פיהרען קיין חיפה. די אַראַבישע שיפער האָבען געדראָהט דעם קאַפּיטאַן פון דער שיף, דאָס אויב ער וועט זיך דערוועגען אויסלאָדען דעם טראַנספּאָרט אין תל-אביב, וועט מען זיין שיף אונטערצינדען.

נייע טעלעפאָן צענטראַלע אין ירושלים.

ירושלים. די טעג איז אין ירושלים געעפענט געוואָרען די נייע טעלעפאָן - צענטראַלע וואָס איז טעכניש פיל בעסער איינגעריכטעט ווי די פּיזאַיצטיגע צענטראַלע, א דאַנק דער נייער צענטראַלע וועלען צוקומען פיל נייע טעלעפאָן אַבאָנענטען וועלכע וואַרטען שוין זייט יאָהרען אויף טעלעפאָן-אַפּאַראַטען.

טאַנץ-פערבאָט אין תל-אביב.

תל-אביב. די עיריה פון תל-אביב האָט אַרויסגעגעבען א פעראָרדנונג דאָס בלזמן די לאַגע אין א"י וועט זיך נישט ענדערען צום גוטען, איז פערבאָטען דאָס טאַנצען אין עפענטליכע לאָקאַלען אין תל-אביב.

א „גאָרטען פון קדושים“ אין שכם.

ירושלים. אויפ'ן מוזולמענישען בית-עולם אין שכם איז אויסגעטיילט געוואָרען א ספעציעלער פלאַץ, אויף וועלכען עס וועלען בעגראָבען ווערען די טעראָריסטען וואָס זענען אומגעקומען אין די קאַמפען מיטן בריטישען מיליטער אין דער געגענד פון שכם. דער פלאַץ וועט אָנגערופען ווערען: „חשר גאָרטען פון די קדושים“.

פינף מאָל אַ וואָך לופט-פּאָסט פון א"י קיין אייראָפּע.

ירושלים. לויט א מעלדונג פון דער א"י'דיגער פּאָסט פערוואַלטונג איז זייט פאַריגער וואָך איינגעפיהרט געוואָרען א לופט פּאָסט-עקספּעדיציע וואָס געהט 5 מאָל וועכענטליך פון א"י קיין אייראָפּע.

אַראַבישע קריסטען פערלאָזען יפו.

ירושלים. אין משך פון דער לעצטער וואָך האָט זיך פערערגערט די לאַגע פון די קריסטליכע אַראַבער אין יפו, וועלכע האָבען אויסצושטעהן צרות פון די מוזולמענער, בעזונדערס פון דער יוגענד, וועלכע וואַרפט פאַר די קריסטליכע אַראַבער אז זיי גיבען נישט גענוג געלד אויף פיהרען די שטרייק-אַקציע. די קריסטליכע אַראַבער ווערען אויך אָפט בעפאַלען דורך מוזולמענער, וואָס זענען וואַטלאַפען פון די דערפער (מחמת די קאַמפען מיטן מיליטער), און ראַטען זיך אַנ.ה אין יפו. צוליב טעראָר נעמען די קריסטליכע אַראַבער פערלאָזען פיל פון זיי די שטאָט און זוכען א מקום מקלט אין אַנדערע אַראַבישע שטעט.

פאַלעסטין - פּאָטאַש - געזעלשאַפט“ פערברייטערט איהר אונטערנעהמונג.

ירושלים. די טעג איז די פּאַלעסטיין פּאָטאַש - געזעלשאַפט“ צוגעטרעטען צו בויען צוויי נייע אונטערנעהמונגען אויפ'ן הרום ברעג פון ים המלח. קודם איז אויפגעבויט געוואָרען א קליינע שטאָט ביים ברעג פון ים, וואו מ'זאָל קענען אויסלאָדענען סחורה איצט האָט זיך אָנגעהויבען דער בוי פון א נייער פאַבריק פון פּאָטאַש, די דאָזיגע פאַבריק וועט זיין א סך גרעסער פאַר דער פאַבריק וועלכע געפינט זיך אויפ'ן צפון-ברעג פון ים-המלך. עס ווערען אויך געבויט, רעזערוואַרען, וואו דאָס ים-וואַסער זאָל אויסטריקענען ווי אויך א קליינע באַהן-ליניע, א דאַנק, דער דאָזיגער נייער אַרבייט האָט אויפגעלעבט די גאַנצע געגענד.

Dr. REICHER
פּאַלודניאָווא 28, טעל. 93-120
ספעציאליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג
עפעקטיווע בעהאַנדלונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.
זונטאָג און חגאות פון 9—1

נײַער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבן

נײַער פאָלקסבלאַט

מאָנטאָג, 6 יולי
ט"ז תמוז תרצו
זון-אויפגאַנג 3.17
זון-אונטערגאַנג 7.57

יודישע מערק-פאָהרער'ס ווערען נישט צוגעלאָזען אויף די מערק אין פויזנער קאַנט

אינטערווענץ פון צענטראַלע: קליינהענדלער-פעראיין (פאָמאַרסקאַ 15)

פון קליינהענדלער-פעראיין (פאָמאַרסקאַ 15) טיילט מען אונז מיט:

אויף די מערק אין סטאַראָגאַרד און קסיניאַ (פאָמערן) זענען די יודישע מאַרק-פאָהרערס נישט צוגעלאָזען געוואָרען צו די מערק. אין סטאַראָגאַרד האָט דער בורמישטש ערקלעהרט די יודישע מאַרק-פאָהרער, אַז די פלעצער אויפ'ן מאַרק זענען פאַרנומען. ס'האָט נישט געהאָלפען די ערקלערונג פון פאָליציי-קאָמענדאַנט, אַז ס'זענען דאָ גענוג פרייע פלעצער. דער בורמישטש איז געבליבען ביי דאָס זייניגע און די מאַרק-פאָהרער האָבען געמוזט צוריקפאָהרען.

אין שייכות דערמיט, האָט אַ דעלעגאַציע פון קליינהענדלער-פעראיין (פאָמאַרסקאַ 15) יודער אינטערווענירט ביים פרעמיער-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי, וועלכער איז גראַד געווען אין קאַליש. דער פרעמיער האָט ערקלעהרט, אַז יעדער בירגער, וואָס האָט אַ פּאַטענט און צאָהלט שטייערן, האָט רעכט צו האַנדלען און גלייך אַרויסגעגעבען געהעריגע פעראָרדנונגען.

דאָס האָט געהאָלפען און די לעצטע צוויי וואָכען האָבען טאַקע די יודישע מאַרק-פאָהרער געהאַנדעלט אויף די מערק.

די לעצטע טעג האָט זיך דער בורמישטש פון סטאַראָגאַרד יודער געוואונען צו זיין אַלטער טאַקטיק בעת די יודישע מאַרק-פאָהרער זענען די פאַרגאַנגענע וואָך געקומען קיין סטאַראָגאַרד, האָט זיי דער בורמישטש ערקלעהרט, אַז אַלע פלעצער זענען שוין פאַרנומען. ס'האָט גאָרנישט געהאָלפען און די יודישע מאַרק-פאָהרער פון לאָדז און קאַליש האָבען, נישט-אויספאַקענדיג די סחורה, געמוזט צוריקפאָהרען. אַזוי אַרום האָבען די יודען געליטען שאָדענס.

דער צענטר. קליינהענדלער-פעראיין (פאָמאַרסקאַ 15) יועט אינטערווענירען ביי דער מאַכט געגען דעם בורמישטש פון סטאַראָגאַרד.

40 טויזענד אָרימע קינדער געניסען פון די קאָלאָניעס און האַלב-קאָלאָניעס

אין אַ געשפרעך מיטן נאַטשעלניק יאַנישעווסקי וועלכער פיהרט אָן מיט דער אַרבייט אין די שטאָטישע האַלב-קאָלאָניעס, האָט דער נאַטשעלניק געזאָגט:

דער קאָמיטעט, אין וועמענס שפיץ עס שטעהט דער לאָדזער וואָיעוואָדע ה' האַוקע-נאָוואַק, ענטוויקעלט אַ ברייטע טעטיגקייט. לאָדז אַליין שיקט אַרויס אויף די קאָלאָניעס 70 פראָצענט פון גאַנצען קאָנטינגענט פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזשאַפט, נאָך לאָדז געהען די אינדוסטריע-שטעט: קאַליש, פעטריקאָוו, טאָמאַשאָוו, פאַביאַניץ.

פון די 70 טויזענד שול-קינדער אין לאָדז, וואָס ווערען אַרויסגעשיקט, געפינען זיך אַנ'ערך 40 פראָצענט, וואָס מ'מוז פשוט ראַטעווען דאָס געזונד. דאָס זענען אַזעלכע קינדער, וואָס זענען אָנגעשטעקט מיט שווינדזוכט.

אין ווייטערען געשפרעך האָט דער נאַטשעלניק יאַנישעווסקי ערקלעהרט, אַז דאָס אויסהאַלטען די קאָלאָניעס ווערט בענומען פון פּ"וואַטע שפענדען אוי' גאַנצען-זאַמלונגען. איצט איז אויך צו הילף געקומען דער אַרבייטס-פאָנד. די סובסידיע פאַר'ן לויפענדען יאָהר איז געווען 160 טויזענד זל.

דאָס אויסהאַלטען קינדער אויף די קאָלאָניעס קאָסט פון 1.20 ביז 2 זל. טעגליך. אין די קור-קאָלאָניעס פון 1.50 ביז 3 זל. אין די האַלב-קאָלאָניעס פון 50 ביז 70 גר. טעגליך.

צום סוף האָט דער נאַטשעלניק יאַנישעווסקי אַפּעלירט צו דער געזעלשאַפט, אונטערצושטיצען די דאָזיגע אַקציע.

איבערגעפאָהרען אויף טויט א 5-יאָהריג קינד

(א) נעכטען אין אָוונט ווען דער 5-יאָהריגער זדזשיסלאַוו גאַיעווסקי (סטאַשיצאַ 46) איז געבליבען אָהן אויפזיכט, איז ער אַרויס אויפ'ן פאַביאַניצער שאָסיי און נישט בעמערקענדיג דעם צופאָהר טראַמוואַי איז ער אַרונטערגעפאַלען אונטערן טראַמוואַי, וועלכער איז געפאָהרען אין דער ריכטונג קיין לאָדז און דערהרגעט געוואָרען אויפ'ן אָרט

דאָס קינד איז צושניטען געוואָרען אויף 3 שטיק.

ווער ווייס וועגען שמואל מענדעל מאַנעלאַק

עהערנעכטען איז אַרויס פון שטוב דער 70-יעהריגער שמואל מענדעל מאַנעלאַק און איז ביז איצט נישט צוריקגעקומען. ער טראָגט אַ יודיש היטעל און אַ לאַנגע יופּיצע. יוער עס ווייסט וועגען דעם פערשוואונדענעם, ווערט געבעטען מיטצוטיילען אויף מלינאַרסקאַ 8 ביי מאַנעלאַק.

א טרויעריגער געוועט

(א) אויף דער באַהן-ליניע לעם דעם דאָרף ניעסוויעזשע, שיעראַדזער קרייז, האָט זיך דער 14-יאָהריגער פאַסטעכל סטאַניסלאַוו סיהילאַק געוועט מיט זיינע חברים אַז ער וועט אַריבערלויפען די שינעס בעת עס וועט אָנקומען דער צוג.

וכך הוה—ער האָט עס טאַקע געוואָלט טון, אָבער ער האָט דאָך נישט בעוויזען די שינעס אַריבערצולויפען און ער איז צושניטען געוואָרען דורך די רעדער...

בעת א געשלעג

(א) בעת א געשלעג אויף שליאַנזקאַ 21, איז פערוואונדעט געוואָרען מיט אַ שאַרפען געגענשטאַנד דער 40-יעהריגער פראַנציישעק טשאַפּינסקי. פאַגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

אפטייקען.

היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען: סאַראָווסקאַ-ראַנצער (זגערזשער 57), וו. גראָשקאָווסקי (11-טער ליסאָפּאַד 15); ש. קאַרלין (פילסודסקיע-גאָ 54), ה. רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאַ 28), י. כאַנ-דזשינסקי (פעטריקאָווער 165), ע. מילער (פעטריקאָווער 45), ג. אַנטאָניעוויטש (פאַביאַניצער 56).

KINO TEATR
MIRAŻ
LISTOPADA 16

היינט דאָס פרעכטיגסטע פילם-מייסטער-ווערק פון צאַרישען רוסלאַנד
רעזשי: W. Tarzański
א. נ.
„שוואַרצע אויגען"
אין דער הויפט-ראָל:
HARRY BAUR
אָנהויב 4 אַ זייגער נאַכמ.

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" דיר. דוד צעלמייסטער.

נאָך 11 מיינ וועט אויפטרעטען דער בארימטער אַמעריקאַנער סטאַר, דער ליבלינג פון לאָדז

פּסח'קע בורשטיין

היינט מאָנטאָג, 9 אָוונט

אין זיין נייעסטען אַמעריקאַנער מוזיקאַלישער קאָמעדיע

„דער בלאַנדער ציגיינער"

וואָס איז געשפּילט געוואָרען אין אַמעריקאַ איבער 200 מאָל מיט אַנ'אויסערגעוועהנליכען ערפאָלג. מיט'ן אָנטייל פון

באַדיאַ קאַרעני און יעקב פישער

ווי אויך אַנ'ערשטקלאַסיגער אַנסאַמבל. דיר.: דוד ביינעלמאַן.

הערליכע מוזיק — גלענצענדער באַלעט — אויסגעצייכענטע אויסשטאַטונג — דעקאָראַציעס — קאָסטיומען.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

מאָרגען — א זיצונג פון דער הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע צום לאָדזער שטאָט-ראָט

דינסטאָג, דעם 7 יולי יועט פאָרקומען די ערשטע זיצונג פון דער הויפט-וואַהל-קאָמיסיע אויף וועלכער עס וועט בעשטימט ווערען דער צוזאַמענשטעל פון די קרייז-קאָמיסיעס. באַלד דערנאָך יועט זיך אָנהויבען דאָס פונאַנדערשיקען פון די נאָמינאַציע-דעקרעטען אויף די אַמטען פון פאָרזיצערס פערטרעטער יוי אויך מיטגלידער פון די קאָמיסיעס

עס דאַרף בעטאָנט יוערען, אַז די וועהלער-ליסטעס יועלען אויסגעלייגט ווערען נישט אין די אַביוואָדאָווע-קאָמיסיעס, נאָר אין די קרייז-קאָמיסיעס. און אין שייכות דערמיט, יועלען די אַרבייטען פון די אַביוואָדאָווע-קאָמיסיעס זיך בעגרעניצען נאָר אויף איין טאָג, און נעמליך אויף דעם טאָג פון די וואַהלען, דעם 27 סעפּטעמבער 1936

דער נעכטיגער „פערדע-טאָג"

(א) וואָס ווייסט נעבעך אַ פערדעל?—מען שפּאַנט עס איין אין וואָגען—שלעפּט עס, דערלאַנגט מען איהם היי—עסט עס, הייסט מען איהם געהן אין דעמאָנסטראַציע—געהט עס. כמו שנאמר, אַזוי ווי אין פסוק שטעהט: אָדם ובהמה... אַ מענש איז נישט צו גלייכען, א מאָל, ווי אַ בהמה..

ועדען רעדט זיך דאָ וועגען דעם נעכטיגען לאָדזער „טאָג פון פערד":

נעכטען האָט זיך לאָדז בעוויזען מיט איהרע „פערדישע" כוחות.

פאַר דער ושורי. וואָס איז בעשטאַנען פון די ה"ה: פּולק. שוויעטשקי, קאַמ שוטאַרעק, ראַטמ. ליבטאַל, דר. טשערקאָווני און נאַטש. רוטקאָווסקי, האָבען זיך אָנגעהויבען די קאָנקורסען לויט פאָלגענדען פראָגראַם:

1) אַ פּריז פאַר דעם בעסט-געהאַלטענעם משא-פערד (ריסאַרקעס, פּלאַטפאָרמעס, קאַסטען-וועגען אד"ג), 2) אַ פּריז פאַר דעם בעסט-געהאַלטענעם דראָזשקע-פערד, 3) אַ פּריז אויף פּריוואַט-געשפאַן, 4) דעמאָנסטראַציע פון מיליטער-געשפאַן און 5) דעמאָנסטראַציע פון פערדישע מכשירים.

במשך פון דער גאַנצער דעמאָנסטראַציע האָבען אָרקעסטערס צוגעשפּילט צום טאַקט.

דער רעזולטאַט פון קאָנקורס וועט בעקאַנט ווערען מיטוואָך, דעם 8 ה"ה און די פּריזען וועלען צוטיילט ווערען אין לאָקאַל פון דער געזעלשאַפט „צער בעלי חיים" פּיעטרקאָווער 109, זונטאָג, דעם 12 ה"ח, 12 אַ זייגער מיטאָג.

טראַגישער צוזאַמענטרעף פון שיכורים

(א) נעכטען ביינאַכט איז אויף רוג זשרודלאַנע און סמאָטאָווע פאָרגעקומען אַ בלוטיגע טראַגעדיע.

דער 23-יאָהריגער באָלעסלאַוו האַרום (פון בזשעזשינסקער 166) איז שיכור'ערהייד געקומען אַהיים.

אויפ'ן וועג האָט איהם בעגעגנט אַ גרופּע שיכורים, וואָס האָט איהם אויפגעפאָדערט, ער זאָל זיי געבען געלד אויף ביר...

אַז ער האָט זיך אָפּגעזאָגט צו דערפילען זייער בקשה, האָט איינער פון די שיכורים אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און אַריינגעשאָסען איהם אַ קויל אין קאָפּ און אַ צווייטע אין האַרץ.

האַרום איז באַלד געשטאָרבען.

די מערדער ווערען געזוכט.

אָפּגעבריהט א קינד

(א) אויף באַניפראַטערסקאַ 28, האָט זיך דאָס איין-יעהריגע קינד קריסטינאַ קלוסאַ אָפּגעבריהט.

דער אַרויסגערופענער פּאַגאָטאָוויע-דאָקטאָר, האָט דאָס קינד אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

א שרפה

(א) אויף סאָסנאָווע 30 האָבען זיך אָנגעצונדען סאַרזשעס אין אַ קוימען. פונם פייער האָט זיך אָנגעכאַפּט חער דאַך. פייערלעשער האָבען די שרפה איינגעלאָשען. דער היזק איז אַ קנאַפּער.

קייז ארץ-ישראל

גרופּענווייז און אינדיווידועל. ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען. פינקטליכע בעהאַנדלונג.

ים-אויספלוגן לאָנדאָן-אַמסטערדאַם דעם 7/7—16/7 פון 210 זל.

„פּיאַרדי—נאַרווענ" דעם 7/19—7/30 פון 330 זל.

אויסלענדישע הנהה-און קורציע-פּעסער. פאַרשטעהערשאַפט פון „אינטוריסט" אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאַנד. ברענגען קרובים פון רוסלאַנד קיין פּוילען

אינפאָרמאַציעס ערטיילט

דאָס יודישע רייזע-ביוראָ

Union Lloyd

Piotrkowska 42, tel. 107-87.

נעכטיגע היץ

נעכטען אינדערפריה איז די היץ דערגאַנגען ביז 30 גראַד, נאָכמיטאָג האָט די היץ געשטיגען אויף 39 גראַד.

דער סטרוזשעס=סכסוך

(א) אין שייכות מיט דעם מאַסענהאַפטען קינדיגען די הויזוועכטער — איז נעכטען אין פעראיינס-לאָקאַל אויף וואַדני רינעק 13 פאָרגעקומען אַנ'אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון פּראָפעסיאָנעלען הויזוועכטער-פעראיין.

נאָך די רעפעראַטען און דיסקוסיעס איז אָנגענומען געוואָרען אַ מעמאָריאַל, וועלכען אַ ספּעציעלע דעלעגאַציע וועט די היינטיגע וואָך פאַרשטעלען דעם מיניסטער פאַר געזעלשאַפטליכען שוץ.

געהיימנישפולער אנפאַל

(א) אויף דער לאַגעווניקער גאַס האָבען 2 אומבעקאַנטע פערזאָנען בעפאַלען און מערדערליך צושלאָגען דעם דורכגעהענדען לוציאַן רוזשאַנסקי, וועלכען פּאַגאָטאָוויע האָט אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

זעלבסטמאָרד

(א) אויף לימאַנאָווסקיעגאָ 75 האָט זיך גע-סמ'ט די 75-יאָהריגע סאַביגאַ פּטאַשיאַק. פּאַגאָטאָוויע האָט זי אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע אין יולי

(א) דעם 14 און 15 יולי ה. י. אַמטירט אין לאָקאַל אויף פּיעטריקאָווער 165 אַ צוגאַב=פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר פּ. ק. או. לאָדז-שטאָט 1.

עס דאַרפען זיך מעלדען די פאָבאָראָוויצעס פון יאָהרגאַנג 1915 און עלטערע, וועלכע האָבען זיך לעת עתה נישט געשטעלט צו דער איבערזיכט, האָבען נישט רעגולירט זייער מיליטער=דינסט און וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאָמיסאַריאַטען און האָבען בעקומען אויפפאָדערונגען פון דער סטאַראָסטווע.

דעם 23 און 24 יולי ה. י. אַמטירט אויף פּעטריקאָווער 165 אַ צוגאַב=פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר פּ. ק. או. לאָדז-שטאָט 2.

עס דאַרפען זיך מעלדען די זעלבע יאָהרגענגע — די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פּאָליציי=קאָמיסאַריאַטען, וועלכע האָבען בעקומען נאָמענטליכע אויפפאָדערונגען פון דער שטאָטישער סטאַראָסטווע.

א מבולאַטאָריום

ביים פעראיין „לינת משמורים"

פּילסודסקעגאָ 21, טעל. 242-55

איז טעטיג פון 10 פריה ביז 4 נאָכמיטאָג.

עס נעמען אָן

דאָקטוירים פון אַלע ספּעציאַליטעטען,

ווי אויך וויזיטען אין דער שטאָט. ס'ווערט אָנגענומען אַלע זעמטליכע אַנאַליזען.

רענטגענאָלאָגישער קאַבינעט איז טעטיג אַ גאַנצען טאָג.

די פערוואַלטונג.

ראיאָן-קאָנפערענץ פאַר'ן יודישען וועלט-קאָנגרעס

נעכטיגע פייערליכע ערעפענונג אין פילהארמאניע

די נעכטיגע לאָדזער ראַיאָן־קאָנפערענץ פאַר'ן יודישען וועלט־קאנגרעס האָט געהאט א פערלויף, וואָס איז מיט זיין אימפאזאנטקייט ווייט איבערגע־שטיגען די פּאָראויסזעהונגען פון די אָרגאניזאטארען. דער גרויסער אנטייל פון דער פראווינץ, ווי אויך די צאָהלרייכע לאדזער געסט אויף דער ערעפנונגס־זיצונג, האָבען בעוויזען ווי פּאָפּולער עס איז די איַדעע פון יודישען וועלט־קאנגרעס צווישען די יו־דישע מאסען פון לאָדז און דער אומגעגענד.

שוין אין די גאנץ פריהע שעהן האָבען זיך אין ביוראָ פון יודישען וועלט־קאנגרעס, פּיעטר־קאווער 86, אָנגעהויבען מעלדען די פּראווינצער דעלעגא־טען. צווישען זיי האָט מען געזעהען גאנץ יונגע בחורים און מיידלעך, עלטערע פרויען און אויך זקנים. בסך־הכל האָבען זיך געמאָלדען 176 דעלע־גאטען, דערפון 109 פּראווינצער, פון 47 שטעט, 19 שטעט האָבען געשיקט פאָרשטעהער פון די אָר־טיגע קהלות.

אַרום 10 א זייגער עפענט ד"ר טארטאקאָווער די זיצונג אין פול געפאקטען זאל פון פילהארמאניע

ערעפנונגס-רעדע פון דר. טאַרטאַ-קאָווער

„מיר האָבען זיך פערזאמעלט — הויבט אָן דער רעדנער — כדי צו פּראקלאמירען די מענשליכע און עקאָנאָמישע רעכט פון יודישען פאָלק. די גרויסע אידעע פון יודישען וועלט־קאנגרעס האָט ארום זיך קאָנצענטרירט גרויסע פאָלקס־מאסען, וועלכע ווילען געפינען אַן אויסוועג פון דער הייַנטיגער, פינסטע־רער לאגע.

מיר לעבען היינט אַדורך איינעם פון די ערג־סטע מאָמענטען אין אונזער געשיכטע מען פער־גלייכט אָפט די היינטיגע צייט מיטן מיטעלאלטער. אבער דער פערגלייך מוז אויספאלען צום גונסטען פון יענער צייט, דאמאָלס זענען די יודען בעוועו בירגער פון דער צווייטער קאטעגאריע, אָבער זיי האָבען געהאַט ווירטשאַפטליכע ענטוויקלונגס־מעג־ליכקייטען, היינט איז געקומען דער אַנגריף אויף אלע פּאָזיציעס, בפרט ווירטשאַפטליך וויל מען אונז פון אומעטום ארויסדרענגען.

די לעצטע צעהנדליגער יאהרען האָבען אונז אינערליך זעהר געשטאַרקט. מיר זענען היינט פעהיג צו רעאַגירען אויף אַלע פערפאָלגונגען. קיין כח אין דער וועלט וועט אונז נישט צונעהמען אונזער קאמפס־מוט און אונזער געפיהל פון רעכט פאר א מענשליכער און נאציאָנאַלער עקזיסטענץ. מיר וועלען קעמפען אזוי לאנג, ביז מיר וועלען אזוי בע־האנדעלט ווערען, ווי אלע אנדערע פעלקער. מיר האָבען דעם פעסטען גלויבען, אַז די היינטיגע פינסטער־קייט וועט אָבטרעטען, און עס וועט קומען א צייט, ווען עס וועט הערשען מאָראַל און רעכט.

עס איז א פליכט פון אַלע רעגירונגען צו בעטראַכטען דעם אנטיסעמיטיזם, אַלס א פערברעך ווי אלע פערברעכענס, טוען זיי דאָס נישט, פערטיי־דיגען זיי אונז נישט געגען אונזערע בלוט־שונאים דאַן מוזען מיר זיך אליין פערטיידיגען. מיר ערפיה־לען עהרליך אונזערע אלע בירגער־פליכטען און מיר פאָדערען, אז די פליכטען לגבי אונז זאלען ער־פילט ווערען. עס איז א טראגעדיע, ווען פעלקער, וועלכע זענען נאָך נעכטען געווען אונטערדריקט און האָבען פערצווייפעלט געקעמפט פאר זייער עקזי־סטענץ, פערגעסען שוין די נאָהענטע פערגאנגענ־הייט און פערפאָלגען דאָס יודישע פאָלק, וואָס לעבט צווישען זיי.

מיר ווילען פאָדערען, אז דער אנטיסעמיטיזם זאל אנערקענט ווערען אלס פערברעכען און עס זא־לען זיין געגעבן איהם רעכטליכע סאנקציעס.

מיר ווילען אויף דעם יודישען וועלט־קאָנ־גרעס אָרגאניזירען אַן'איינהייטליכע יודישע וועלט פּאָליטיק, אלע רייסענישען דאַרפען אין אנבליק פון דער טראַגישער סיטואַציע אויפהערען. מיר נע־גירען נישט די פערשידענסטע פארטיי־אנשויאונ־גען; אָבער זיי דאַרפען נישט זיין קיין שטערונג צו אַן'איינהייטליכען פראָנט כלפי חוץ.

מיט 40 יאהר צוריק האָט זיך אַ הייפעל מענשען צוזאמענגענומען און צו פּראקלאמירען דעם אויפבוי פון א יודישער נאציאָנאלער היים, דאמאָלס האָט מען פון זיי געלאַכט, היינט לאכט מען פון אונז אויך. אבער אזוי ווי עס איז אויסגעוואַקסען א מעכטיגע ציוניסטישע אָרגאניזאציע, אזוי וועט אויך אויסוואַקסען א שטארקע אָרגאניזאציע פאַר דער ארבייט אין גלות.

צום י. וו. ק. געהען נישט פערשידענע יודי־שע גרופּירונגען. מאנכע טוען דאָס צוליב פּרינ־ציפּיעלע טעמים און מאנכע — צוליב קליינליכע, פּארטייאישע חשבונות. אין דעם לעצטען מאָמענט אַפּעלירען מיר צו אלע, זיי זאלען צו אונז קומען, זאלען זיי פערשטעהען, אז אין דער איצטיגער צייט, ווער עס געהט נישט מיט אונז, איז געגען אונז.

אין איינדרוקספולע ווערטער בעעהרט ד"ר טארטאקאָווער דעם אָנדענק פון די קדושים אין א"י און אין פוילען, ווי אויך דעם אנדענק פון נחום סאָקאָלאָוו. די ווערטער ווערען דורך דעם רייזיגען עולם אויסגעהערט אין א פייערליכער שטי־לער שכנהענדיג.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
ספעצ. פאר טריפּער, סיפילים און הויט-קראנקה.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אָוונד

דערנאך בעגריסט דער פאָרזיצער די אָנגעקו־מענע געסט און ערקלערט די קאָנפערענץ פאר גע־עפענט.

דאָס וואָרט בעקומט

אַדוו. ווייצמאַן.

ביי א גרויסען טייל פון דער יודישער געזעל־שאפט — הויבט אָן דער רעדנער — לעבט דער טרוים פון א פעראייניטליכונג פון אלע כוחות. און דער איצטיגער מאָמענט איז דערצו דער פאַ־סיגנסטער און דרינגענדסטער. די פּאָליטישע לאגע ווערט פון טאָג צו טאָג ערגער. אין פוילען הערשט פריי דער אנטיסעמיטיזם, סיי דער ברוטאַלער, סיי דער אין די ווייסע הענדשקעס, די ענדעציע בויט איהר גאנצען פּראָגראם אויפ'ן יודען־האס און די געמעסיגטע פוילישע ראַדיקאַלען, ווי צ. ב. דער אג־ראַר־מיניסטער פּאָניאַטאָווסקי פיהרט אויך א שחיטה געזעץ, אנשטאַט אַן'אגראַר־רעפאָרם, וואָס זאל גע־בען ערד דער פּויערים־מאסע.

קיין פּאַרלאַמענטאַרישע ארבייט קענען מיר נישט פיהרען. די יודישע דעפּוטאַטען האָבען נישט קיין שום שטיצע ביי דעם פאָלק.

אָבער נישט דאָס גאנצע פוילישע פאָלק איז אנטיסעמיטיש. עס וואַקסט אויס אין פוילען א גרוי־סער כוח, וואָס קען זיך ענטגעגנשטעלען דער העצע. אין ערשטען מאַי הירינאָהר האָבען מיר צום ערש־טען מאָל געזעהן פוילישע ארבייטער דעמאָנסטרי־רען געגען דעם אנטיסעמיטיזם. אויך א טייל פויער־רים געפינט זיך אונטער איינפלוס פון דער פּ. פּ. ס.

מיר וועלען זיך נישט לאָזען אין פוילען בע־טראַכטען אלס פרעמדע. מיר האָבען דאָ געלעבט רעכט ווי אנדערע. עס ליגט אונזער ארבייט, אונזער בלוט און שווייס. לאָדז איז אויפגעבויט געוואָרען הויפּטזעכליך מיט יודישע הענט. פאר אונזערע רעכט פון די אומות'ן מוזען מיר קעמפען.

מיר מוזען אָבער פעסטשטעלען, אז מיר זענען נישט ווי געהעריג צו דעם קאמף צוגעגרייט. מיר האָבען נישט די אינסטיטוציעס, וואָס זאָלען דעם קאמף פיהרען. דער יודישע וועלט־קאנגרעס וועט דאַרפען אויסבויען נייע אָרגאַניזירונגס־פאָרמען פון אונזער פּאָליטישען, ווירטשאַפטליכען און קולטור־רעלען לעבען.

דער מאָמענט איז אזוי טראַגיש, אַז מיר מוזען פערגעסען וועגען אלע פּאַרטייאישע קליינינגקייטען און ווידמען אונזערע אלע כוחות דעם וועלט־קאנג־רעס.

נאָך אדוו. ווייצמאַן בעקומט דאָס וואָרט געוו. ראַטמאַן

י. מ. ביאַלער,

וועלכער מיט אַ שאַרפע ווערטער ארויס טרעטען די פיהרער פון די פּאַרטייען, וואָס געהען נישט צום קאנגרעס. די קאָנפערענץ דאַרף זייער האנדלונג שטעמפלען אלס בגידה. די לאָדזער קהלה האָט זיך צָפּגעזאָגט צו סובווענציאָנירען דאָס ביוראָ פון וועלט־קאנגרעס (אויסרופען: א שאַנדע!). מיר רופען אלע יודען פון דער „אגודה", זיי זאָלען זיך אָפּ־קעהרען פון זייערע פיהרער און מאסענהאַפט געהן צום קאנגרעס.

דאָס וואָרט בעקומט דער חשוב'ער גאסט

ד"ר י. שיפּער.

וועלכען ד"ר טאַרטאַקאָווער בעגריסט הארציג ביי שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען פון גאנצען זאל.

ד"ר שיפּער רעדט אין נאָמען פון הויפּט־עקזעקוטיוו און פון קאָמיטעט פון יודישע קהלות־אָרגאַניזאַציעס אין פּאַריז.

דער געדאַנק פון א יודישען וועלט־קאנגרעס איז נישט קיין נייער. צעהנדליגער יאָהרען געהט שוין די דיסקוסיע וועגען הויפּט־פּראָבלעם: צי איז פאַרהאַן אַן'איינהייטליך יודיש פאָלק, אָדער נישט. ווען א טייל פּאַרטייען געהט נישט צום קאנגרעס איז עס א קאָנסעקווענץ פון נישט אָנערקענען די איינהייט־ליכקייט פון פאָלק. עס געהען נישט צום קאנגרעס די לעצטע מאָהיקאַנער פון דער אסימילאציע, דער אַלאַנס, דזשאָינט, יק"א, די אָרגאַניזאַציעס, וועלכע באַלעבאַטעווען מיט יודישע פאָלקס־געלדער. נישט פּרינציפּיעל קיין דעה ביים פאָלק, ווי אזוי דאָס געלד צו בענוצען. דאָס זענען אָרגאַניזאַציעס, וואָס הי־קען נאָך דער יודישער פאָלקס־פּאָליטיק. די יודישע פּלוטאָקראַטיע זיצט נאָר אויפ'ן שטול פון פּחדנות זיי זענען מאָרהדערען פון אונזער פּאָליטיק. פּחדנים קענען נישט זיין קיין פיהרער, נאָר נאָכשלעפּער.

די „אגודה" פּאַסט אויך נישט אויף די יודען־פראַגע, אלס א וועלט־פּראַגע. זיי האָבען שטענדיג מורא, וואָס וועט זאָגען דער פּריץ אין זייער לאַנד. אָבער דאָס איז נאָר די פיהרער. די מאסען און איבערהויפּט די יוגענד האָט נישט קיין מורא פאר א קאמף. דאָרט בריוש אונטער דער ערד און א לאַנגע טאָג וועלען זיך די כוחות ארויסרייסען.

צום וועלט־קאנגרעס געהען אויך נישט די, וועל־כע ווילען זיך נישט לערנען פון חטא געטמרער־ער סיטואַציע אין יודישען לעבען. דער „בונד" וויל אויך נישט אָנערקענען די אינטערנאַציאָנאַליטעט פון דער יודען־פראַגע.

עס געהען נישט די רעוויזיאָניסטען, די גרויסע אַנהענגער פון כלל־ישראל פּאָליטיק. זיי האָבען מורא אַז די וואַהלען וועלען אויפוועקען דעם גרויסען גול, וואָס זיי שטעלען מיט זיך פאָר.

מאנכע ציוניסטען זאָגען: צו וואָס טויג אונז א וועלט־קאנגרעס, ווען מיר האָבען שוין א ציוניסטי־שען קאנגרעס. זאָל ער זיך בעשעפטיגען מיט גלות־פּראַגען, ווען מען קיין וועלט־קאנגרעס נישט דאַר־פען. זיי מוזען מיר ענטפערען, אז דער ציוניסטישער קאנגרעס קען זיך מיט אלעם נישט בעשעפטיגען. אמאָל האָבען מיר געקעמפט אויף דעם ציוניסטישען קאנגרעס רעדען וועגען גלות־פראַגען. דעמאָלס האָט מאַקס נאָרדוי געהאַלטען זיינע אומפערגעסליכע רעדעס, געווען איז דאָס אין דער צייט, ווען ארץ־ישראל איז נאָך געווען א גול. היינט איז דער ציו־ניסטישער קאנגרעס דער טריבונע פון פּאַרלאַמענט אין דער וועלט, ארבייט־אָנגעהויבען און נעכט נאָר אי־בער א"י־פראַגען.

עס איז נישטאָ קיין ווידערשפּרוך צווישען דאָ און דאָרט. גלות און ארץ ישראל זענען מיט זיך אומצערייסבאר פערבונדען. כדי צו בויען א געזונד א"י, דאַרפען מיר האָבען א געזונט און מאַטער־יעלע רחבות אין גלות. אלע ציוניסטען דאַרפען פער־שטעהן, אז פּאָסיוויטעט אין גלות־פראַגען שטערט נאָר אונזערע אויפבוי־ווערק אין ארץ ישראל.

די אויפגאַבען פון יודישען וועלט־קאנגרעס וועלען זיין אין דער ערשטער רייה: פיהרען אַ יודישע פּאָליטיק אין וועלט־מאַסשטאַב. אַנטיסע־מיטיזם איז אַ וועלט־פּראַגע. אין דער וועלט געהט אַ געראַנגעל צווישען פאַשיזם און דעמאָקראַטיע. אַ קאַמף מיט דער אַפּאָקאַליפּטישער בעסטיע, וועל־כע האָט עטליכע קעפּ. איינער פון זיי איז אַנטי־סעמיטיזם, דער צווייטער — מלחמה, בעוואָפענונגס־משוגעת, אונטערדריקונג פון איין פאָלק דורכ'ן צווייטען, הערשאַפט פון פויסט־רעכט. מיר דאַר־פען זיין מיט די, וואָס קעמפען מיט דער בעסטיע אין נאָמען פון פרייהייט און שלום.

מיר דאַרפען אָרגאַניזירען די יודישע זעלבסט־הילף אויף געזונדע יסודות. מיר האָבען פיל יו־דען, וואָס גיבען געלד, און פיל אינסטיטוציעס, וואָס נעמען געלד, אָבער דאָס אַלץ ווערט געטון אָהן שום פּלאַן, דורך אַ ביוראָקראַטיע, וואָס פרעגט נישט אָן דעם ווילען פון פאָלק. מיר ווילען שאַפען אַ גרויסען פאָלקס־פאָנד, צו העלפען די יודישע מאַ־סען אין אַלע לענדער.

דער יודישער וועלט־קאָנגרעס וועט זיך נישט בעשעפטיגען מיט פראַגען פון געוויסען, קולטור א. אַ. וו. זעלבסטפערשטענדליך וועט ער סובסידירען אַלע יודישע קולטור־אינסטיטוציעס, אָבער נישט אויס איבענדיג אויף זיי קיין שום איינפלוס.

דער וועלט־קאָנגרעס דאַרף אויספיהרען אַ היס טאָרישען שליחות. שאַפען אַ טריבונע, וואָס זאָל גלייכצייטיג זיין אַ וועלט־שפּיגעל. זאָל די וועלט אויסהערען דעם פּיין פון יודישען פאָלק און זעהען זיך אין דעם שפּיגעל, ווי מיאוס זי איז.

לאָמיר אויפקלערען די אַלע בלינדע, וואָס געהען נאָך נישט מיט אונז, וועגען דער וויכטיגקייט פון אונזער ווערק. לאָמיר דאָס טון, כל־זמן עס איז נאָך צייט.

נאָך דער רעדע פון ד"ר שיפּער, וועלכע ווערט אויפגענומען מיט לאַנגדויערנדע אַפּלאָדיס־מענטען, לעגט ד"ר טאַרטאַקאָווער פאָר אַ רעזאָלו־ציע, וועלכע ווערט דורך אַקלאַמאַציע אָנגענומען.

די ערשטע רעזאָלוציע

„עס האָט געשלאָגען די שעה, ווען דאָס יו־דענטום פון דער גאַנצער וועלט דאַרף שיקען זייבע געוועהלטע שליחים צו אַ וועלט־קאָנגרעס, וואָס זאָל זיך שטעלען צום שוץ פון יודישען קיום, פון די יודישע רעכט און פון דער יודישער אויפלעבונג.

די כוואַליע פון אַנטיסעמיטישע שטימונגען, פון יודען־פיינדליכע אַרויסטרעטונגען, פון פּאָלי־טישע און ווירטשאַפטליכע גזירות און רדיפות אויף יודען, וואָס צוגיסט זיך איצט איבער אַ רייה יודי־שע קבוצים מאַכט פאַר איילינ נויטווענדיג די פערווירקליכונג פון דעם פּלאַן, צו וועלכען דאָס יודענטום שטרעבט זייט פיל יאָהרען. עס מוזען ענדליך צונויפקומען די לעגיטימע רעפּרעזענטאַנטען פון יודען אין אַלע לענדער, פון אַלע שיכטען און אַלע קלאַסען, כדי צו פּראָקלאַמירען די געמיינזאַמע פערטיידיגונג אין אונזער מענשליכע און נאַציאָנאַלע רעכט, דעם שוץ פון אונזער לעבען און די בע־פעסטיגונג פון אונזערע עקאָנאָמישע פּאָזיציעס. דער קאָנגרעס וועט דאַרפען שאַפען אַ רעפּרעזענטאַנץ פון יודישען פאָלק, וואָס זאָל שטיין אויף דער וואַך פון יודישע אינטערעסען. דער קאָנגרעס וועט דאַרפען אָרגאַניזירען אויף נאַיע באַלע און געזעלשאַפטליכע געזונדע יסודות דאָס יודישע הילפס־ווערק און שאַ־פען געהעריגע מעגליכקייטען פאַר יודישער עמי־גראַציע און קאָלאָניזאַציע.

מיר האָפען, אַז דער יודישער וועלט־קאָנגרעס וועט געפינען אַן'אָפּקלאַנג צווישען יענע קרייזען, וואָס לעבען און קעמפען אין דעם פעסטען גלויבען, אַז מענשליכקייט און גערעכטיגקייט וועלען ווערען די יסודות פון דער געזעלשאַפט.

מיר האָפען, אַז דער יודישער וועלט־קאָנגרעס וועט וועקען די יודישע פאָלקס־מאַסען און וועט פונאַנדערטראַגען צווישען אַלע יודישע קבוצים דעם גייסט פון בטחון און אויפמונטערונג פון אַרבייט און קאַמף פאַר רעכט און יודערגעבורט.

פאַר אַ וועלט־פאָלק, פאַר א וועלט־אָרגאַני־זאַציע, פאַר אַ פאָלקס־רעפּרעזענטאַנץ.

די קאָנפערענץ פון לאָדזער קרייז פּראָקלאַ־מירט דעם ביישטריט פון יודישען קבוץ אין לאָדזער קרייז צו דעם וועלט־קאָנגרעס."

דערמיט איז געשלאָסען געוואָרען די ערשטע זיצונג פון דער ראַיאָן־קאָנפערענץ פאַר'ן יודישען וועלט־קאָנגרעס.

נאָכמיטאָג האָבען זיך אָנגעהויבען די בעראַ־טונגען, וועלכע האָבען זיך פערצויגען ביז שפּעט ביינאַכט.

דעם פערלויף פון דער צווייטער זיצונג וועלען מיר איבערגעבען מאָרגען.

Dr. med. Trepman
ספעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט-קראַנקהייטען,
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12
נעמט אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—8 אָוונד.

גוט מאָרגען!

דער גרעזער „ניאניע" איז זשענעווע...

— ווי געפעלט אייך דער גרעזער?

— וואָס זאָגט איהר צו חעם גרעזער'ס טרע־זעכץ? אזוי גרעזערן קען זיך נאָר דער גרעזער פון דאנציג.

צ'נעהעחט אַן'אויפטו פון אַ גרעזער, קומט פון דאנציג קיין זשענעווע, ווערעלט אויס די פעלקער־ליגע, טוט די מלוכות אין ט... ט... אריין, דערנאָך שטעלט ער זיך אוועק מעשה חדר־יונגעל — מיט'ן גראָבען פינגער אויפ'ן שפּיץ נאָז און מאכט די חכמי נענה — אַן'„אַבע"...

אפּגעמאַכט די משוגענע קינץ — און אפּפּאַה־רען!"...

לעזענדיג די ידיעה האָט אַ יוד זיך פערטראַכט, אַ גלעט געטון די באָרד, אַ ציה געטון די פּליִיצעס, פערקנייטשט דעם שטערן, און האָט אזוי גערעדט:

יאָך פערשטיי נישט די גאַנצע מעשה, יאָך פער־שטיי נישט די חכמים פון זשענעווע, יעקע טוט וואָס ער וויל, חראַפּעט זיך אויף די גלייכע ווענט, טוט אַלץ דאָס בייז, מאַכען די משוגענע קונצען, און נאָך יעדע „משוגענע קונץ" פערברעכט מרת פעלקער־ליגע די הענד און זיפצט נעבעך אויף דעם אומגליק.

געזיפצט האָט זי נאָך דער „שרפה פון רייכס־טאָג", געזאָמערט האָט זי נאָך דעם „זיגרייכען אַריינמאַרש אין רהיין־געביט". אויך איצט, נאָך דער „משוגענער קונץ" פון דאַנציגער גרעזער, האָט זיך אונזער מרת פעלקער־ליגע שטאַרק „אַבראָזשעט" און געשאָפען אַ „קאָמיסיע פון 3", וואָס וועט דעם דאַנציגער גרעזער פערקלאָגען צום ונתנה תוקף.

היינט פרעג איך אייך, רבותי, וואָס פערגלאָצט זי, די זשענעווער טאַטע די אויגען איהרע? וואָס מאַכט זי דעם אָנשטעל, אַז ס'פערדריסט זי? וועגען די אויפ'ן זיכער, ווערמען?

וואָס הייסט עפּעס ארויסשטעקען די צונג אין אַ „מקום קדוש"?... ווי לאָזט מען עס מאַכען אַ ע־... כע לאַבזשאַוואַטע שטיק אין דער געגענוואַרט פון „חכמים" און „נבונים"?

ווען איך האָב די דעה, ווען איך בין אַ מאַכער אין זשענעווע, וואָלט איך נישט געשאָפען קיין קאָמיסיעס, איך וואָלט אויף אַזאַ צונג־ארויסשטעקער אַ מאַכען אַ „ניאניע" אין אַ „מקום קדוש". וואָלט איך איהם ארויסגעצויגען אויפן טיש, וואָלט אַראָפּגעלאָזט די מכנסים און וואָלט איהם געמאַכט אַ חסידישע משפּכתא — און פאַרטיג!

אָט אזוי וואָלט איך רעאַגירט אויף דעם טרעזער „ניאַניע"...

אַב—נעק.

בריה אין רעדאַקציע

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ידיעה אין „נייעס פאָלקסבלאַט", אַז די יודישע טאָרג־שטייער אין לאָדז האָבען זיך נישט אָנגעשלאָסען אין אַלגעמיינעם פּראָטעסט געגען דער כוואַליע פון אַנטיסעמי־טיזם. אין פערגאַנגענעם דינסטאָג, איז זונטאָג פאַר־געקומען אַ זיצונג פון דעם טאָרג- און מאַרק־שטייער־פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 15.

צו דער זיצונג זענען געקומען פאָרשטעהער פון אַלע מאַרק־שטייער־קאָמיסיעס (גרינער־מאַרק, באַלוטער מאַרק, שייבלערס מאַרק, גייערס מאַרק און שאַכער־מאַרק) לויט זייערע בעריכטען שטעלט זיך ארויס, אַז די טאָרג־שטייער האָבען זיך אָנגע־שלאָסען אין גרויסע שטערונגען אויף די מערק.

חוץ דעם איז די לאַגע פון די יודישע טאָרג־שטייער אַ שטאַרק בעדראָהטע.

דער עהרען־פּרעזעס פון די לאָדזער טאָרג און מאַרק־שטייער, מענדיל מינץ, האָט אונטערשטראָכען, אַז די יודישע טאָרג־שטייער זענען שטענדיג געווען די ערשטע אין אָבוועהר־קאַמף. די טאָרג שטייער זענען שטענדיג די ערשטע אין בעקומען קלעפּ און זענען אויך געווען די ערשטע אין אַנטייל נעהמען אין פּראָטעסט־טאָג, אַ גרויסע צאָהל יודישע טאָרג שטייער זענען אין דעם טאָג איבערהויפּט נישט ארויס אויף די מערק. צוליב די אָנגעוויזענע טעמים איז נישט געווען אָנוועזענדיג דער אַנטייל פון די יודישע טאָרג־שטייער אין פּראָטעסט

אין זעלבען זין האָבען אויך גערעדט די ה"ה פּרעזעס באַמשטיק, קרייצבערג, האָבערמאַן, גרינער א. א.

טעאַטער, מוזיק און פערוויילונג (קאָמוניקאַטען)

ריזיגער ערפאָלג פון פּסחיקע בורשטיין אין טעאַטער „ראַזמיטאַשטשי"

די פאָרשטעלונגען פון בעריהמטען אַמעריקאַנער כטאַר, פּסחקע בורשטיין אין טעאַטער „ראַזמאַיטאַשטשי" געהען ווי ס'איז געווען פאָראויסצוזעהן מיט גרויס ערפאָלג. דאָס פּובליקום, וואָס פילט אָן דאָס טעאַטער, נעמט אויף דעם גאַסט מיט ענטוזיאַזם און רוישיגע אַפּ־לאָדיסמענטען.

ס'איז מעהר ווי זיכער, אַז דער לאָדזער יודישער טעאַטער עולם וועט אויסנוצען די געלעגענהייט און מאַ־סענווייז בעזוכען די טעאַטער פאָרשטעלונגען פון בע־ריהמטען „שעוואַלער" — פּסח'קע בורשטיין.

פון „טעאַטער לעטניי" (פריהער „באַגאַטעלאַ")

אין דעם פּוילישען זומער - טעאַטער (פּעטריקאָווער 94) גייט איצט מיט גרויס ערפאָלג דער אויסגעצייכנע־טער מוזיקאַלישער פאַרס „שאַלאָנאַ לאַלאַ".

די הויפּט־ראָלען שפּילען די גלענצענדע אַרטיסטען: יאַנינאַ סאָקאָלאָווסקאַ, סעמפּאָלינסקי, האַרסקי, רענגראַ און אַנדערע.

ספּאָרט-בעוועגונג

א דרינגענדע אויפגאבע

דער פערבאנד פון ספּאָרט-פערבאנדען אין פּוי-לען (ז. ז.) די העכסטע אינסטאנץ פון דער ספּאָרט-בעוועגונג אין לאנד, האָט פערוועהרט די יודישע ספּאָרטלער אין פּוילען צו טראָגען אויף זייערע קלוב העמדלעך עמבלעמען און אויפשריפטען מיט יודי-שע אותיות.

א קורצע און זעהר כאראקטעריסטישע ידיעה, וואָס האָט אָהן ברייטערע פירושים געפונען א טיפען אָפּקלאנג צווישען די ברייטע יודישע ספּאָרט-קריי-זען. די ידיעה איז פּוילשטענדיג א קלאָרער און א בולט'ער סימן פון דער צייט.

יאָהרען-לאנג האָט געדויערט ווי א ראנק דער שענסטער ארבייט פון די יודישע ספּאָרטלער אין פּוי-לען און עקשנות'דיגען קאמף זיך צו דערהויבען צו גלייכע, איז געלונגען איבערצוציינען די נישט-יודישע ספּאָרט-וועלט, אז מיר האָבען העכט פון לעבען און זיך צו אנטוויקלען. עס איז די לעצטע יאָהרען קלאָר געוואָרען פאר אלע, אז דאָס אָרט פון א יודישען ספּאָרטלער איז נאָר אין א יודישען ספּאָרט-פעראיין.

דאָס איז געוואָרען פאר אלע א זעלבסטפער-שטענדליכקייט. האָבען דאָך די יודישע ספּאָרטלער, וועלכע האָבען זיך אנטוויקעלט אין יודישע פער-איינען און אין פערשידענע ספּאָרט - צווייגען א דאנק זייערע לייסטונגען און אנשטרענגונגען נישט איינמאל דערגרייכט אנערקענונג פאר'ן פּוילישען ספּאָרט אויף דער אינטערנאציאָנאלער ארענע. דער יודישער ספּאָרט איז אין פּוילען יאָהרען לאנג געווען פולשטענדיג גלייכבארעכטיגט. אָבער עס זענען געקו-מען אנדערע ווינטען. אלעם ארום אונז איז אָנגע-שטעלט אויף אונז מיט האַס און שנאה, אז דער שטן פון א יודיש פּנים קאָן אויפרייצען „איידעלע נעפּיהלען" מכל-שכן טאָמער א יודיש אות...

אנגעהויבען האָט עס זיך פון א פּשוט'ן מעטש אין לאָדז, וואו א האלב-אנטוויקעלטער בחור, וועל-כער איז דערגאנגען צו א ריכטער אין קוישבאל, האָט פּראָטעסטירט פון דער „מכבי" מאנשאפט צו מוישען זייערע העמדלעך, ווייל אויף די העמדלעך איז פאראן א יודיש אות „מ", וואָס קאָן שלעכט ווירקען אויף אנדערע נישט-יודישע ספּאָרטלער און קודם-כל אויף איהם אליין.

דער ענין איז דערגאנגען ביז צו דער העכסטער אינסטאנץ פון דער ספּאָרט-בעוועגונג אין פּוילען ז.ז. מיר האָבען דערוואַרט, אז עס וועט קומען א ריכ-טיגע אויפקלערונג און עס איז געקומען... דער פער-באנד צו טראָגען יודישע אותיות אויף די פּראָדוצ-ען פון די יודישע ספּאָרטלער. דאָס הייסט, אז דער פער-באנד האָט זיך געשטעלט אויף דער זייט פון יענעם יונגענמאן, און האַלט, אז יודישע אותיות רייצען אויף די נעפּיהלען.

די יודישע ספּאָרט-מאַסע מוז זיך דער דאָזיגער גזירה שארף אנטגעגענשטעלען. עס איז א שווערער אנגריף אויף די רעכטען פון דער גאנצער יודישער ספּאָרט-בעוועגונג אין פּוילען, וואָס טאָר נישט גלייכ-גילטיג אריבערטראָגען ווערען.

D.

לייכט-אטלעטישע מייסטערשאפטס-פערמעסטונגען פון פּראָווינץ אין פּוילען

שבת און זונטאָג זענען אין לאָדז פּאָרגעקו-מען די לייכט-אטלעטישע פערמעסטונגען פון פּראָווינץ וועגען דער מייסטערשאַפט אין פּוילען. אין די פערמעסטונגען האָבען זיך בעטייליגט ביי 40 ספּאָרטלערינס און האָבען אין אלגעמיין נישט גע-בראַכט קיין איבערראַשענדע רעזולטאטען.

די לייכט-אטלעטינס פון קראָקאָ, וועלכע גע-הערען לרוב צום קראָקאווער „מכבי" האָבען ווידער זיך ארויסגעוויזען אלס אויסגעצייכענטע ספּאָרט-לערינס. א ספּעציעלען איינדרוק האָט דאָס מאָל געמאַכט פרל. גאָטליב אין 100 מעטער לויף און ביים שטאַבען-געיעג.

די אלגעמיינע רעזולטאטען זענען געווען פאָלגענדע:

100 מעטער-לויף — באַטיוקאָוו און גאָטליב (מכבי—קראַקאָ) האָבען דערגרייכט די צייט פון 13,2, די ווייטערע ערטער האָבען פערנומען סטאַ-רושקעוויטש (פּאָמערן), כושצנאָווסקא און גלאַסנער.

200 מעטער-לויף – סטאַרושקעוויטש (פּאָמערן) דאָשוט (ביאַליסטאָק) און קעראָנים (קאַטאָוויץ) אין א צייט פון 29 סעק.

800 מעטער-לויף — נאָוואַצקאַ (וואַרשא) 2,27,9 פאר האַרנשטיין (חשמונאי—לעמבערג) און וואָדניצקא (זיעדנאָטשאָנע—לאָדז).

דיסק-וואורף — ווייס (לאָדז) 42,55 פאר גאַצקאָווסקא 35,72 און צעזויס 35,17.

ווייט-שפּרונג — ווענצעל (וואַרשא — סקרא) 5,08 פאר קאַמינסקא (לאָדז) און שוויאָנטעק (קאַטאָוויץ).

שפּיז-וואורף – קוואַשניעווסקא (לאָדז) 42,71 פאר סמענטעק (וואַרשא) 35,41 און דיטעק 33,27.

שטאַפּעטען-לויף 4x200 – מכבי – קראקא 1,59,3 פאר וואַרשאַוויאַנקא 2,04.

80 מעטער-לויף דורך בעריהמטען פּרייוואַלד (מכבי-קראַקא) 13,1 פאר ווישניעווסקא (פּאָמערן), קוגעל-וואורף – ווייס (לאָדז) 12,12 (פּוילישער רעקאָרד) פאר קוואַשניעווסקא (לאָדז) 10,68.

ווייט-שפּרונג פון אָרט – ווייס 2,33 פאר באַטיוקאָוו 2,26.

אין דער אלגעמיינער קוואַליפיקאַציע האָט דאָס ערשטע אָרט פערנומען סאָקאָל - גרודזשאָנדז. 2) וואַרשאַוויאַנקא, 3) מכבי-קראקא, און סאָקאָל—לאָדז.

„טייפון" שלאָגט „מאָרגענ-שטערן" 1:3

דעם פערג. שבת האָבען זיך געטראָפען אין א מייסטערשאפטס-מעטש די 2 יודישע ארבייטער קלובען „טייפון" און „מאָרגענשטערן". דאָס שפּילען איז געפיהרט געוואָרען ביי א איבערגעוויכט פון „טייפון" און האָט זיך פערענדיגט מיט זיין פער-דינטען נצחון אין פערהעלטניש פון 1:3.

די טוירען פאר „טייפון" האָבען ערצילט רוזשאָוויקוויאַס, שטערנפעלד און מייטליס.

וויענער „הכח" אין פּוילען

די לעצטע וואָך ווײלט אויף א טורניר אין פּוילען דער וויענער „הכח". די רעזולטאטען, וועל-כע „הכח" האָט דערגרייכט בעוויזען, אז ע- בע-זיצט א גוט אויסגעשולטע וויענער מאנשאפט און ביי א מעהר קאמפס לוסטיקייט וואָלט זי אין פּוילען איבערגעשטיגען יעדער מאנשאפט.

ביז היינט האָט „הכח" אין וואַרשא בעזיגט וואַרשאַוויאַנקא 0:2, רעמיזירט לעגיא 2:2 געשלאָ-גען א קאמבינירטע מאנשאפט אין ביליץ פון „ב. ב. ס. פ." אין „הכח" 0:7 און דעם פערגאנגענעם שבת לייכט בעזיגט די וואַרשאווער ארבייטער רע-פּרעזענטאנץ מיט 1:7 דערביי האָט דאָס עהרען טויער געשאָסען פאר דער רעפּרעזענטאנץ דער יו-דישער פוסבאַליסט פון „גוויאַזדאַ" פּריימאַן.

דעם קומענדיגען דינסטאָג שפּילט „הכח" אין לאָדז מיט ל. ק. ס.

די ליגע קאמפן אין פּוילען

די נעכטיגע „ליגע" מעטשען אין פּוילען האָ-בען זיך געענדיגט מיט פאָלגענדע רעזולטאטען.

„ל. ק. ס — וואַרשאַוויאַנקא 1:3
„וויסלא"—שלאָנסק" 0:2
„רוך"—„פּאָגאָן 1:1
„דאמב"—לעגיא 1:2
„גאַרבאַרניא"-„וואַרטא" 0:1

אויספלוגען קיין
יוגאסלאַוויען,
רומעניען,
בולגאַריען,
טערקיי
מיט דער מעגליכקייט צו פערקירצען אָדער פערלענגערן דעם אויפענטהאַלט.

אינדיווידועלע ריטשאַלטען
אין טשעכאָסלאָוואַקיי. עסטרייך, יוגאָ-סלאַוויען און רומעניען.

פערקויף פון קאמפּענסאַציע-אַסרעדישיוווען.

„אָרביס" פּיעטריק. 18,
טעל. 249-40

„א" קלאס אין לאָדז

ל. ט. ס. ג.-מייסטער פון לאָדז

די פאַרלעצטע וואָך מון די מייסטערשאַפטס פערמעסטיגונגען אין לאָדז, האָבען שוין דעפיניטיוו אויסגעטיילט א מייסטער, דאָס מאָל האָט דעם מייסטער טיטול ווידער ערצילט „ל. ט. ס. ג." וועל-כער געהערט תמיד צו די שפּיצען-מאַנשאַפטען אין לאָדז.

פון דער „א" קלאס איז ענטגילטיג ארויסגע פאַלען „מכבי".

די בעזונדערע רעזולטאטען זענען געווען פאָלגענדע:

„ל. ט. ס. ג."-„וו. ק. ס. 1:8
„אוניאָן-טורינג"-„ווידזעוו" 1:5
„ל. ק. ס." (רעז.)-„ס. ק. ס." 1:1
„בוזשא"-„ווימא" 2:2
„פּ. ט. צ."-מכבי 1:7

פינאַל-קאמפן וועגן אריינ-געהן אין „א" קלאס

די קומענדע וואָך הויבען זיך אָן די פינאַל מעטשען וועגען אריינגיין אין „א" קלאס אין לאָדז. אין די קאמפען בעטייליגען זיך „זיעדנאָ-טשאָנע", „קאַלישער ספ. קלוב", „סאָקאָל פון פּאַב יאַניץ און „לעכיא" פון טאָמאַשאָוו.

מייסטערשאַפט פון דער „צע"-קלאס

עס דערנעהנטערט זיך דער סוף פון די מייס-טערשאַפט-שפּילען אין „צע"-קלאס אין לאָדז. לויט די ביז איצטיגע רעזולטאטען וועט אין פינאַל שפּילען דער אַלעקסאַנדרער „סאָקאָל" אלס מייס-טער פון דער ערשטער גרופּע, וועלכער האָט אי-בערגעלאָזט אונטער זיך „טראַמוואַיאַזש", ט. ז. ס. און „נורדיה".

אין דער צווייטער גרופּע, וועט וואַהרשיינליך קומען צו א דעצידירענדען מעטש צווישען „סטושע-לעץ" פון קאָנסטאַנטין און „טייפון", וועלכע האָבען א גלייכע צאָהל פונקטען.

די לעצטע רעזולטאטען זענען געווען פאָל-גענדע:

„ט. ז. ס." - „טראַמוואַיאַזשי" 1:3
„סאָקאָל" (אלעקס.) — נורדיה 0:3
„נורדיה" האָט זיך צום מעטש נישט געשטעלט.

ר. איזראעל

אויסגעליטערטע נשמות

סענסאַציאָנעל שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

68

קאַפּיטעל 15

אויספאָרשונג

די אויספאָרשונג געגען פישלען האָט אַלץ נישט צוגעשטעלט קיין שום נייע מאַטעריאַל, אַלץ אויף וואָס מ'האָט זיך געשטיצט ביז איצט געגען פישלען זענען נאָר געווען השערות און לאָגישע אויספיהרונגען, קיין שום פאַקטישער בעווייז איז געגען איהם נישט געווען, דער איינציגער, וועלכער וואָלט עפּיס געקענט זאָגען וועגען דעם ענין איז געווען יאַן דער פישער, אָבער וויפיל מאָל מ'האָט איהם אויסגעפאָרשט און אויסגעפרעגט, האָט ער מעהר נישט געקענט זאָגען ווי דאָס, אַז ער האָט גע-זעהען פישלען עטליכע מינוט פריהער ווי דער מאָרד איז ענטדעקט געוואָרען און אַז פישעל איז דעמאָלס באמת געווען דערנערוויירט, די אויספאָרשונגס-מאַכט האָט אָבער נאָך אלץ אויפין גרונד פון אזעלכע שוואַכע בעוויזען נישט געקענט בויען קיין בע-שולדיגונג אין מאָרד בנוגע אַ מענשען, דעריבער האָט מען נישט אויפגעהערט צו רופען יאַן דעם פישער אין שטאָט אַריין, אָבער וואָס מעהר מ'האָט איהם גערופען, אַלץ יוניגער איבערצייגענדע ער-קלעהרונגען האָט יאַן געגעבען, צום סוף האָט ער גאָר ערקלעהרט, אַז אפשר האָט ער געהאַט אַ טעות דערין וואָס ער האָט געזאָגט, אַז פישקאַ איז דע-מאָלס געהען אויפגערעגט און בייז און האָט נישט געלאָזט רעדען צו זיך...

ביי אַזאַ לאגע וואָלט מען שוין דעם וואָס מ'האָט געהאַלטען אין חשד שוין פון לאַנג געוועזן פריי-געלאָזען, דאָ אָבער אין דעם פאַל האָט זיך גע-האַנדעלט וועגען אַ גרויסער סטאַוועקע. קודם-כל זענען די פערוואַנען פון די ערמאָרדעטע געווען אַזעל-כע, וואָס מ'האָט דאָ נישט געקענט גרינגשעצן די אויספאָרשונג, ווייטער איז דער מאָרד געווען צופיל סענסאַציאָנעל און צופיל האָט מען גערעדט און געשריבען וועגען דעם, אַז די פּאָליציי, זאָל קענען איגנאָנצען אַראָפּלאָזען די הענד און ערקלעהרען, אַז מ'קען נישט ענטדעקען די מערדער... כל-זמן אי-מיצער איז געזעסען אין טורמע אונטערן חשד פון דעם דאָזיגען מאָרד, איז די עפענטליכע מיינונג, מיט וועלכער מ'האָט זיך געמוזט רעכענען, געווען רוהיג און געוואַרט אויף דעם רעזולטאַטיווען אָבער דאָס זאָל אויך נישט זיין, וואָלט מען זיך נישט געהאַט מיט וואָס צו פערענטפערען, דאָס איז גע-ווען די סיבה צוליב וואָס מ'האָט נאָך אַלץ געהאַל-טען פישלען און מען איז געגאַנגען נאָר אויף דעם וועג צו געפינען בעווייזן געגען דעם אַרעסטירטען פישעל.

אַדוו. ראַווסקי, וועלכער האָט זיך אַזוי שטאַרק פעראינטערעסירט מיט דער גאַנצער געשיכטע, האָט וועגען דעם אַלעם געוואוסט און דעריבער איז דעריוייל געווען רוהיג, דערפאַר וואָס ראַווסקי אַליין איז געווען איבערצייגט אין דער אונשולד פון פישלען, האָט ער נישט געגלויבט, אַז ס'זאָל זיך אימיצען איינגעבען צוצושטעלען נאָך בעווייזן גע-גען זיין קליענט פאַר דער אויספאָרשונגס-מאַכט האָט זיך דער ענין שוין צו לאַנג פערשלעפּט און מ'האָט בעשלאָסען אָנצוהויבען צו זוכען די מער-דער פון מאַרילא מיט איהר קינד אין אַנ'אַנדער אומגעבונג און אויף אַנ'אַנדער ליניע. די קאָנ-צעפּציע פון אַ ריטועלען מאָרד איז באַלד אָפּגע-פאַלען, ווייל די מעדיצינישע עקספּערטיזע האָט פעסט געשטעלט, אַז ביי די ערמאָרדעטע איז נישט אַרויס געצויגען געוואָרען קיין איין טראָפען בלוט נאָר זיי זענען אויף אַ פּשוט'ן אָרדינערען אופן דער-שטיקט געוואָרען, אויך די פינגער-שפּורען אויף דעם האַלז פון דער ערמאָרדעטער מאַרילא, האָבען נישט געשטימט מיט די שפּורען פון פישעל'ס פינ-גער, נישט קוקענדיג אויף די צעהנדליגע עקס-פּערטיזעס וואָס זענען אין דער הינזיכט געמאַכט געוואָרען לויט די נייעסטע ערפינדונגען.

כדי אַ סוף צו מאַכען מיט דער אויספאָרשונג געגען פישלען, האָט די מאַכט געראָפען צום לעצ-טען מאָל דעם פריץ באַרטקאָווסקי און זיין איידעם מאַריאַן אָזשעלאָווסקי אלס דירעקטע פעראינטערע-סירטע אין דער בעקאַנטער געשיכטע.

ביידע פריצים זענען צוזאַמען אויפגענומען געוואָרען דורך דעם אויספאָרשונגס-ריכטער.

מיינע הערען, האָט דער ריכטער דעצידירט געזאָגט, איך מוז אייך צו מיין גרעסטען בעדויערן מעלדען, אַז אונז האָט זיך נאָך ביז איצט נישט איינ-געגעבען צו ענטדעקען די מערדער פון מאַרילאַ אָזשעלאָווסקאַ מיט איהר קינד.

— דער דער זשידעקל, וועלכער איז אַרעס-טירט? האָט מאַריאַן געפרעגט מיט אַ געמאַכטער איבערראַשונג.

— מיר האָבען געגען איהם נישט קיין שום בעווייזען, דערביי מוז איך אייך זאָגען, אַז מיר האָבען זיך ווי אַמשטאַרקסטען אָנגעשטרענגט, כדי אַרויסצוציהען, וועלכע ס'איז בעווייזן געגען איהם און נישט געקענט.

באַרטקאָווסקי האָט געשוויגען, ווייל ער האָט פערשטאַנען דעם ריכטער, אויך ער האָט געוואוסט אַז די בעווייזען, וועלכע די פּאָליציי האָט געגען דעם רבינ'ס זוהן, זענען נישטיגע און אַז אויף דעם יסוד קען מען קיין בעשולדיגונג בשום אופן נישט בויען, דאַגעגען מאַריאַן האָט נישט געשוויגען, ער האָט געזוכט צו ברענגען אַזעלכע ארגומענטען, כדי נישט צו דערלאָזען צו דער בעפרייאונג פון דעם זשידעק און ער האָט געזאָגט.

— אמת, אז איך בין נישט קיין ריכטער און קען זיך נישט אויף קיין אויספאָרשונגען, אָבער איך האַלט, אַז אויב די מאַכט וועט אָננעהמען אַ בעשלוס, אַז דער פערהאַלטענער זשיד איז נישט דער מערדער, וועט די פּאָליציי מוזען אויף אַזאַ אופן צושטעלען דעם אמת'ן מערדער, ס'קען דאָך נישט געמאָלט זיין, אַז אין העלען טאָג זאָל מען ערמאָרדען צוויי מענשען און די פּאָליציי זאָל געבען אַנ'ענטפער: „מיר קענען נישט געפינען דעם מערדער, איהר פערשטעהט דאָך דאָס אַליין, הער אויספאָרשונגס-ריכטער.

— איהר זענט גערעכט, פּאַניע אָזשעלאָווסקי. לאָגיש איז עס אַזוי, און נישט נאָר לאָגיש, אפילו דינכטליך - יורידיש איז עס אַזוי, אָבער איך האָב דאָך אייך נישט געזאָגט, אַז די אויספאָרשונגס-מאַכט רעזיגנירט אינגאַנצען פון געפינען די מערדער, איך האָב נאָר די הערען גע-רופען, כדי זיי צו זאָגען, אַז די גאַנצע קאָנצעפּציע וועגען אַ ריטועלען מאָרד, וואָס וואָלט געקענט ברענגען אויף די געדאַנקען, אַז דער אַרעסטירטער איז געווען דער דירעקטער אויספיהרער — מוז אַוועקפאַלען און דעריבער מוז אויך דער, וועמען מיר האַלטען ביז איצט בעפרייט ווערען, דאַגעגען וועט די פּאָליציי מוזען אַוועק אויף דער אַנדער ליניע און זוכען די מערדער אין אַנדערע קרייזען.

באַרטקאָווסקי האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ און זיך אויפמערקזאַם צוגעהערט, האָפענדיג, אַז דער ריכטער וועט איצט זאָגען עפּיס אַזעלכעס וואָס ליגט איהם שוין לאַנג אויף דער צונג.

(המשך קומט)

דאָן=דאָמינגאָ

ק. מלאר

ראמאן

115

אבעלעס פלאן איז געווען נישט לאנג לאזען אר־היטמרישהען זיך די הוהן נאך דער יכהימה: א וואָרע, תנאים — כאפט מען זיך אריבער מגן מאכן חתונה און — פאהרט זיך, קינדער.

וואָרום געווען איז ער זיכער, אז דאניעס פאַ־מעגען קען מען גאָרנישט אפּמוהלען, צום ערשטן זיך דערנאך גהמט ער איהם, אבעלע. אויך אים פון דער שטעטעל (וואָס וועט ער דאָ אַפּמטערן?) — זאָל ער אויך אנקוקען די ברייטע, ברייטע וועלט!

אזוי אדום וועט ער שוין פטור ווערען פון דעם „גוי", זאָל ער איהם אויפהערען צו האלטען אין דער האנד און מיינען, אז ער מאכט איהם רייך. זאָל זי זיך נעהמען די „קרימינען" (זיינע אנ'אייגפאל). ער וועט צולאָזען, אז סאוויצקעלע זאָל „ראסלשר" האָ־בען מיט דער גויע דאָ) און אנ'עק פון עסק.

דערווייל, אזוי ווי מען האָט זיך נעגרייט אויף ביידע עהטער אריינצוכאפען דאניען און חער פאסט־קע, האָט זיך אפּגעווהכט נפעם א גוטער ברודער נאך פון אמאָל און דאניען אויפגעקלערט וועגען וואָס דאָ האנדעלט זיך.

דאניע איז געווען פערביזמערט און געקרענקט, פון וואָס ווייסט ער אליין נישט. נישט דאָס שטעטעל האָט ער געהאָלט ומהפען, נאָר דאָס וואָס ער האָט געדענקט און איבערגעלאָזט. ער האָט בעשלאָסען קיין איין מינוט לענגער דאָ נישט צו בלייבען, אפּ־ציהען.

דערווייל איז סאוויצקעלע אויך נישט געשלאָ־פען, ער האָט געזוכט עצות זיך צו וחשהרען געגען דאניען, ער האָט אבער געמוזט זיין פארזיכטיג, ווייל האָט מינדעסטע ווען ער מוט, וואָס איז געגען דער „דזשיעודזשינקא", וואָלט ער זיך געמעגט שוין געוועגטען מיט איהר אויף תמיד. דאָס האָט ער נישט געוואָלט און דאָס האָט ער נישט געקענט. האָט ער דעריבער געוואָלט קומען מיט אַזאַ מיטעל, וואָס זאָל אויסקומען אין דינעלעס, און חער עיקר און איהר פאָטערס אויגען, ווי א חסר פון זיין זייט.

אז עס איז געקומען נאָהענט צו פארנאכט, האָט דאניע געוואָלט קומען צו זיין „פעטער" (ער האָט נישט געוואוסט נאָר וואָס) און איז נישט געקומען. די פערטריגטע שוועסטער האָט זיך געקרימט און גע הויבען פון אָרט, גלייך זי וואָלט אויף גליהענדיגע זאמד געזעסען. זי האָט אלץ געהאלטען אין איין מעטהן, צו וואָס האָט מען זי געבראכט? און אז זי האָט די שטוב אליין איבערגעלאָזען און ענדליך האָט מען גאָר צו שלומלען אפּגעטראָגען, און... א בראָך איז צו זיין קאָפּ! וואָס הייסט, ער גרייט צו א „וואַחט", אז א „וואָרט" גרייט נאָר צו אבעלע און ער ווייל זיין אויסגעלאָסען מטכטעיל דאניען אויס־שלייערען.

העמאָלט האָט שלומעל תרח קיין וואָרט נישט גע זאָגט צו די ארומיגע, ער האָט זיך נאָך טיפער אראָפּ־געריקט דעם „קאושקעט" איבערן שטערן, ווי ער וואָלט זיך געריכט מיט עמיצען צו שלאָגען און זיך געלאָזט גיין צום רב.

אבער איסדרויסען האָט ער געטראָפען סאוויצ־קעלען ער איז געשטאנען ווי איינגעשטונקען אין צרות שלומעל האָט איהם דערקענט און עס איז נישט גלאַטיג. ער האָט זיך משער געווען, אז דעם „שיי־נעץ" אליין שמעקט נישט די מעשה, איז ער צוגע־גאנגען צו איהם, ארויפגעליינט צוויי מיטעלסטע פינגער אויף זיין דאשעק, זיך א נייג געטון, און אר־ריסגענומען א פאפיראָסעל מכבד צו זיין דעם „גאָ־נישאלניק".

סאוויצקעלע האָט זיך געוואונדערט. וואָס דער „שליאָמא" איז עפעס געוואָרען אזא נאָהענטער מחותן מיט איהם. האָט ער אנגעריהרט דאָס „מונ־שטיקעל" פון דעם פאפיראָסעל, וואָס האָט ארויסגעשטעקט פון פאפירענעם קעסטעלע, און אנשטאָט א דאנק האָט ער בלויז געשאָקעלט מיטן קאָפּ.

און אָהן הכנות:

— דו ווייסט, פריצ'ל לעבען, אז חער דאניע דער וואָס איז דאָ געקומען פון חער ווייט..

צווערשט האָט סאוויצקעלע געמיינט, אז דאָס וועט איהם דער „שליאָמע" דע־צעהלען די מעשה, וואָס ער ווייסט שוין, און עס וועט אויסקימען, ווי ער רייצט זיך מיט איהם, אָבער אזוי ווי דער גאנצער ענין האָט איהם איצט פעראינטערעסירט, האָט ער איהם מיט אויפמערקזאמקייט אויסגעהערט.

שלומעל האָט ארויסגעצויגען פאר זיך אויך א פאפיראָסעל, עס געדרייט און געוואָלגערט צווישען די פינגער, דאָ לויז געמאכט און דאָ אויסגעגלייכט, גלייך ווי ער וואָלט זיך מיישב זיין צי זאָל ער זיך פערגינען צו רויכערען, צי נישט. ענדליך האָט ער צוריק אריינגערוקט דאָס פאפיראָסעל אין קעסטעלע און פאָרטגעזעצט דעם שמועס:

— וואָסרושע מיינסטו איז ער געקומען דאָ אהער?

ער האָט זיך אפּגעהיט, אפּגעהאַקט אויף גאַנ־ציגע מינוט זיין וואָרט, גלייך ווי ער וואָלט געוואָרט סאוויצקעלע זאָל איהם דערקלערען. האָט ער איהם אריינגעקוקט אין די אויגען אריין מיט א שמייכע־לע, ווי איינער וואָלט געזאָגט: „איך ווייס אלץ", און ווייטער געצויגען די פראַגע:

— און וואָס האָט ער דאָרטען, אין יענעם לאנד געטון? און ווער איז די פאניז? וועל איך דיר זאָ־גען: ער האָט דאָרטען געהאנדעלט מיט אזא זאך, וואָס מען וואָלט איהם געדאַרפט פערשיקען, אויב נישט הענגען?

סאוויצקעלע איז געוואָרען פעראינטערעסירט. די זאך איז איהם זעהר שטארק נוגע געווען און נאָך אין זעלבען פארנאכט האָט ער אויפגעזוכט אבעלען, איהם דערציילט, אז אין חער פאליציי זענען פאראן בעווייזען אז דאניע איז א „מאַנושאַרניק", אז ער ווייל דינעלען פערפיהרען קיין בוענאָס איירעס, זי פערקויפען צו די שווארצע מענשען, אז דאָס איז גאָר אנ'אָנשטעל אזא פון איהם, און אז די פאַני העלפט איהם דערין, ער וואַרט נאָר אויף א בעד פסהל פון נאַשאַאלסטווא, וועט ער זיי ארעסטירען און אז ער זאָגט, מעג מען זיך פערלאָזען.

סאוויצקעלע האָט זיך אראָפּגענומען דאָס הר־צעל און אפּגעווישט דעם שווייס פון רויטען רייפעל, וואָס האָט זיך געהאָט איינגעגעסען פון דער שטייפער ניש פון זיין היטעל, און געוואָרט אויף דער דאנק־באַרקייט פון אבעלעס אויגען.

אבעלע איז געשטאַנען פינסטער, עס איז פאר איהם געווען א שעת הכושר: סירוני ווייל ער נאָך נישט, חער יוהנג, ער בריסעט זיך נאָך און אין דער שטאָט ווייסט מען שוין, אז ער טוט מיט דאניען, אז מאָל פאר דער מלחמה, וואָלט ער זיכער נישט אין זין געהאָט, עס וואָלט איהם נאָרנישט אָנגעשטאָנען דאניעלע דער איינזשיסעס צו האָבען פאר אנ'איידעם; נאָר עס האָט פאסירט אזא אומגליק אויף דער וועלט, און דאָ רייסט מען איהם פשוט די אויגען אויס פון קאָפּ אז אלע מאטעס וואָס האָבען גאנץ פיין געשיקט זייערע טעכטערלעך מיט „ביטעס" צו די עסטרייכישע קאָמענדאַנטען (מען פלעגט זאָגען, אז געשיקט האָ מען די „ביתות" — טעכטער נאָך מיטעס...) האָבען שוין זייערע קינדער אויסגעגעבען אין פריי און פערגעסען לאנג, וואָס עס איז געווען, נאָר אין איהם איינעם האָט זיך נאָך דאָס אומגליק, דער סאָ־וויצקעלע, כאָטש עס איז שוין לאנג נאָך דער מלחמה...

(פארטזעצונג קומט).

„פאַר דיר טאַנץ איך"

Joan Harlow און Franchot Tonne

1-טער פּלאַץ 1.09 זל. | 2-טער פּלאַץ 85 גר. | באַלקאָן 54 גר.

הײַנט

אין די הויפּט-ראָלען:

צו רעוועלאַציאָנס-פּרייזן:

קלאַנג-קינאָ

CAPITOL

זאַוואַדזקאַ 16

Lekarz Dentysta

Jakób Botwinik

נעמט אָן טעגליך פון 10 ביז 3 נאָכמ. אין דער לעטשניצע „פּאָמאָץ" רוג זגער־זשער און לימאַנאָווסקיעגאָ 1, טעל. 101-29. און פון 10—4 אָווענד אויף נאַרוטאָ־וויטשאַ 13. —:— צוגענגליכע פּרייזן פאַר אַרבייטסלאָזע — הנחה.

Dr. J. LUBICZ

כירורג און ארטאָפּעד

צוריקגעקעהרט.

9 פּאַלודניאָוואַ 9

ד"ר

ס. קאַנטאָר

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען (מענער-שוואַכע)

90 פּיעטריקאָווער 90

טעל. 129-45

נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 6—9 אָוו.

ד"ר העללער

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט. זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.

פאַר פרויען — אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזן

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH

R. Frydwald

Piłsudskiego 69, tel. 190-48

עמפּפעהלט

סאָדעוואַסער און לעמאָנאַד

וואָס ווערט אָפּגעשיקט פּינקטליך אַהיים

בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען אַ גאַנצען טאָג.

CUKIERNIA

„ZRÓDŁO"

PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 133-72

עמפּפעהלט

אויסגעצייכענטע לאָדעס

צוזאַמען מיט סאָדאַ־וואַסער און וואַפלעס א פּאָרציע 35 גר.

יאַרסקע אוועבדבראָטען

פון 4 געגן צו 1 זל.

לעטשניצע

פאַר וועגערישע קראַנקע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1

טעל. 122-73

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.

וועגעריש-קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט-קראַנקהייטען

אַנאַליזען פון בלוט און אוריין

די פערהיטונגס-סטאַציע

איז טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת

פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

אַ באַראַטונג 3 זל.

1-טע פּריוואַטע

פּאָגאָטאָוויע

טעל. 12-333

זשעלאַזנאַ 6 (לעגיאָנוב)

שנעלע ערצטליכע הילף אין אַלע ספּעציאַליטעטען.

דאָס איבערפיהרען קראַנקע אין גאַנץ פּוילען.

קריינע אַנאַנסען!

1 זלאָטי אַנ'אַנאַנאַס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

אַכטונג! ווער עס וויל האָבען די עלעגאַנטסטע היטען צום זומער-סעזאָן אויך Hückel ווי אויך די בעסטע יודישע היטלעך, טוכענע, סאַמעטענע, זיידענע צו ביליגע פּרייזען. אויך אַלע אַרט שילער-היטלעך בעקומט איהר נור אין בעוואוס-טען הוט-געשעפט „Szerlauns", פּיעטריקאָווער 10. קומט און איבערצייגט אייך! שבת איז מיין געשעפט געשלאָסען.

דאָס בילי־ערפּעכטע יודישע אָפּטיק־געשעפט

„OPTICUM"

28 פּיעטריקאָווער 28

בעזיצט אויף לאַגער אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע ברילען, בינאָקלען, אַלערליי צילינדער-גלעזער, קאָמבינירטע גלעזער, טערמאָמעטערס.

אַלעס צו די ביליגסטע פּרייזען.

ס'ווערען אויך אויסגעפיהרט רעצעפּטען, רעפּעראַטורען פּינקטליך און רעעל. — געדענקט די אַדרעס:

28 פּיעטריקאָווער 28.

פרייע פּאָסטענס

ס'ווערט געזוכט אַ קוואַליפיצירטער שניידער-געזעלען אויף מיליטער-אַרבייט ביי ה. ווענגלינסקי, יעושעגאָ 1.

אַ טיכטיג יונגעל, בעקאַנט אין דער בראַנזשע פון פאַרבען און כעמיקאַליען, קען זיך מעלדען פון 7—8 פאַרנאַכט, ביי פירמע בערגער. דרעוונאָווסקאַ 5.

פערשידענעס

איך קען אויסלערנען אַ מיידעל נייהען סוויטערס אויף אַנ'אַבערלאַק, עווענטועל אַ יונגערמאַן. צו ערפאַהרען זגערזשער 28. וו. 39

Dr. med.

GUSTAW KOHN

געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאָלאָגי־שען קליניק אין פּאַריז.

ספּעצ. פאַר פרויען - קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט.

ספּעצ. פון היילען אונפרוכטבאַרקייט.

נעהמט אָן אין לאָדז

פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170-03

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 4—8 אָוונט

עלטסטער פעלדשער

ש. דערעש

לומאָמירסקאַ 4, טעל. 184-78

נעמט אָן פון 8—10 פרי, פון 1.30—4 נ"מ און פון 6—7 אָוונט.

Starszy Felczer

B JOSKOWICZ

פּולנאַצנאַ 4, טעל. 141-36

נעמט אָן טעגליך פון 8—11 און 4—6 נ"מ

טעגליך פּאָקען-שטעלען

מיט פרישע קראָוויאַנקע.

הילף און רפואה פאַר בראָך-קראַנקע

(רופּטורען) אויף פּופּוינקעל, נופעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאַר פערקרימונגען פון רוקענביין (הויקערס), פיס. שיפע פלייצעס און שמערצהאַפטע פלאַטפוס. דאָס ליידען איז נישט צו פערנאַכלעסיגען, ווייל די פאָלגען זענען פאַר'ן לעבען ביטער און גע־פעהרליך. דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּעציעלע גומי-הייל-באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פערנאַכלעסיגטע געפער־ליכע ברוכען און בעזייטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע אָהן בלוטיגע אָפּעראַציע. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל־אַפּאַראַטען און גאָרסעטען געגען אַלערליי פערקריפּלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאַט-פיס. פאַר אַמפּו־טירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט-פיס (סאַלאָן-אַרבייט). ביים אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען, קישקעס, געבירט-מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל-באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד"ר גלענאַרד דער אמת'ער בעריהמטער איז גאַנץ פּוילען פון אוניווער־זיטעטס-פּראָפעסאָרען אָנערקענט

ספּעציאַליסט Ortoped NATAN RAPAPORT

מיט 30-יעהריגער פּראַקטיק אין ווין, דייטשלאַנד און לעמבערג, נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 ביטאָג און 3 ביז 7 אָוונט

איז לאָדז, פּילסודסקיעגאָ № 23

פערזענליכעס ערשיינען פון קראַנקע ביי מיר איז אונבעדינגט וויכטיג.

Zagubiono kwit z wystawienia na imię M Urbacha na Zł. 455,82 niniejszem unieważniam. Zastrzeżenia zrobione. Uczciwy znalazca zechce zwrócić takowy do M. Spira, Piłsudskiego 64 za wynagrodzeniem.

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na Zł. 20.— za Nr. 79261 z dn. 25/4—1932 r. na imię D. Bornsztajna, Brzezińska 20.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21